

**Strategia
Rozwoju
Gminy Kodrąb
na lata
2025-2034**

Opracowanie:

Urząd Gminy Kodrąb

we współpracy z Wielkopolską Akademią Nauki i Rozwoju Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, Spółka komandytowa oraz Krajowym Instytutem Jakości.

Strategię Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 opracowano w oparciu o materiały źródłowe Urzędu Gminy oraz gminnych jednostek organizacyjnych.

Strategia Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 zawiera dane według stanu na 31 grudnia 2022 roku, o ile nie zaznaczono inaczej.

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KODRĄB	7
1. <i>Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej.....</i>	<i>7</i>
2. <i>Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej</i>	<i>8</i>
3. <i>Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej</i>	<i>10</i>
4. <i>Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych.....</i>	<i>12</i>
4.1. <i>Ocena sytuacji Gminy.....</i>	<i>12</i>
5. <i>Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej</i>	<i>18</i>
CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KODRĄB	21
1. <i>Misja i wizja.....</i>	<i>21</i>
2. <i>Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym.....</i>	<i>22</i>
3. <i>Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kodrąb</i>	<i>36</i>
4. <i>Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie</i>	<i>42</i>
5. <i>Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań. .</i>	<i>50</i>
6. <i>System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych</i>	<i>54</i>
7. <i>Ramy finansowe i źródła finansowania.....</i>	<i>57</i>
Załącznik 1: Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej	60
Załącznik 2: Wzór ankiety	112
Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna	119

WPROWADZENIE

Strategia Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 jest podstawowym instrumentem długofalowego zarządzania Gminą. Określa ona strategiczne kierunki rozwoju Gminy w perspektywie do 2034 roku oraz pozwala na zapewnienie ciągłości i trwałości działania władz Gminy, niezależnie od zmieniających się uwarunkowań politycznych. Umożliwia ona również efektywne gospodarowanie własnymi zasobami, takimi jak: środowisko przyrodnicze i kulturowe, zasoby ludzkie, infrastrukturalne, czy środki finansowe oraz stanowi formalną podstawę do przygotowania i oceny wniosków o finansowanie zadań ze źródeł zewnętrznych. Strategia Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 jest dokumentem nadrzędnym względem innych dokumentów planistyczno-strategicznych obowiązujących w Gminie Kodrąb, a także spójnym z dokumentami wyższego rzędu – Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 oraz Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.). Będzie ona wyznaczała również ramy dla planów i programów powstających w Gminie podczas jej obowiązywania.

Prace nad Strategią rozpoczęto w maju 2024 roku, kiedy to Wójt Gminy Kodrąb podjął decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Kolejnym krokiem było podjęcie uchwały nr III/25/24 Rady Gminy Kodrąb z dnia 27 czerwca 2024 r. w sprawie określenia szczegółowego trybu i harmonogramu opracowania projektu Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034, w tym trybu konsultacji. Proces tworzenia Strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej i przestrzennej Gminy, którą pogłębiono podczas badania ankietowego mieszkańców. Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej pozwoliła na zdefiniowanie obszarów problemowych i najważniejszych wyzwań w zakresie powyższych sfer, a także silnych stron jednostki i jej szans. Informacje pogłębiono podczas wywiadu pogłębianego, w którym udział wzięli urzędnicy oraz władze Gminy. Podczas wywiadu opracowano również misję i wizję Gminy, a także założenia do celów i kierunków działań, których realizacja wpłynie na urzeczywistnienie określonej na 2034 rok wizji. Omówiono także ustalenia oraz rekomendacje w zakresie prowadzenia gminnej polityki przestrzennej. Propozycje zapisów skonsultowano z przedstawicielami władz Gminy i we wrześniu 2024 roku przygotowano projekt Strategii. Następnie został on poddany konsultacjom społecznym oraz przedłożony Zarządowi Województwa Łódzkiego do opiniowania.

Ważnym elementem prac nad Strategią była partycypacja społeczna. Analiza wyników ankiet wypełnionych przez mieszkańców jest istotnym i integralnym elementem diagnozy strategicznej. Projekt Strategii przed przyjęciem został poddany konsultacjom społecznym, aby zweryfikować jego zapisy z oczekiwaniami mieszkańców.

Urząd Gminy Kodrąb wspierali eksperci z Wielkopolskiej Akademii Nauki i Rozwoju z Poznania:

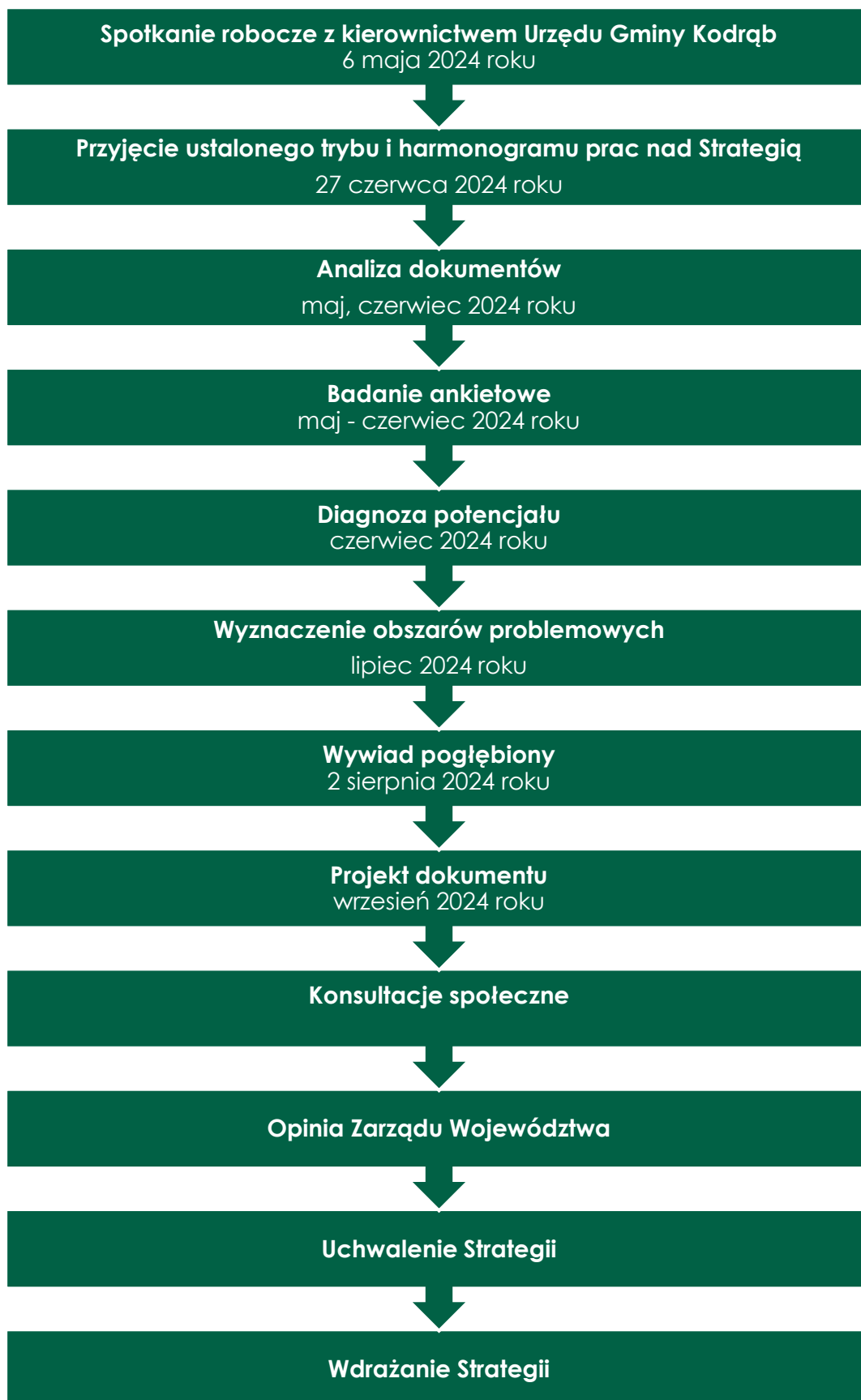
- Irma Kuznetsova – Dyrektor Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Iwona Nowacka – Zastępca Dyrektora Działu Strategii i Rozwoju Lokalnego,
- Maja Czyż – Starsza Specjalistka ds. strategii i rozwoju lokalnego,

- Dominik Heydrych – Młodszy Specjalista ds. strategii i rozwoju lokalnego,

Powyższe działania miały na celu ewaluację trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji Strategii. Dokument został opracowany na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Podstawowym dokumentem prawnym wykorzystywanym podczas przygotowania Strategii była ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Poniżej przedstawiono poszczególne etapy procesu prac na Strategii:

CZĘŚĆ I: STAN I WYZWANIA ROZWOJU GMINY KODRĄB

1. Wnioski z diagnozy sytuacji przestrzennej

1. Bliskość autostrady A1 oraz jej węzłów w Kamieńsku i Radomsku zapewnia szybki dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych, co sprzyja mobilności mieszkańców i potencjalnemu rozwojowi gospodarczemu. Co istotne, autostrada nie tworzy bariery na terenie Gminy.
2. Konieczność modernizacji dróg w wielu miejscowościach oraz budowy chodników i oświetlenia wskazuje na potrzebę inwestycji w infrastrukturę drogową, aby poprawić bezpieczeństwo i komfort mieszkańców.
3. Brak połączeń kolejowych oraz ograniczone połączenia autobusowe, które funkcjonują tylko w dni nauki szkolnej, utrudniają komunikację mieszkańcom, szczególnie w mniejszych miejscowościach.
4. W 2023 roku na terenie Gminy nie znajdowały się żadne ścieżki rowerowe, co ogranicza możliwości rekreacyjne i alternatywną formę transportu dla mieszkańców.
5. Przeważająca część powierzchni Gminy to użytki rolne, co podkreśla rolniczy charakter regionu. Poziom zurbanizowania jest niski w porównaniu do średniej województwa.
6. Oddalenie od największych lotnisk oraz brak linii kolejowych może stanowić barierę dla potencjalnego rozwoju gospodarczego, zwłaszcza w kontekście przyciągania inwestorów zewnętrznych.
7. Gmina posiada znaczne walory surowcowe, w tym złoża kamieni łamanych i blocznych oraz wapieni.
8. Mimo działania dostawcy Multi-światłowodu, w wielu miejscowościach na terenie Gminy brak dostępu do nowoczesnej infrastruktury internetowej, co może hamować rozwój cyfrowy i edukacyjny.
9. Obszary chronione, takie jak „Doliny Widawki” oraz potrzeba rekultywacji terenów pokopalnianych, wskazują na konieczność zrównoważonego rozwoju z poszanowaniem zasobów naturalnych.
10. Kodrąb, jako główny ośrodek Gminy, pełni ważną funkcję społeczną i kulturalną, oferując mieszkańcom dostęp do podstawowych usług publicznych i handlowych.
11. Zabytki takie jak kościoły w Bugaju, Rzejowicach i Kodrębie oraz wapienniki w Smotryszowie stanowią bazę do rozwoju turystyki, która może być wspierana przez działania promocyjne Związku Gmin Powiatu Radomszczańskiego.
12. Gmina Kodrąb nie jest zagrożona marginalizacją, ale wskaźniki urbanizacyjne pozostają poniżej średniej wojewódzkiej, co może wpłynąć na długoterminowy rozwój osadniczy i gospodarczy.
13. Przynależność do Bełchatowsko-Szczercowskiego Górniczo-Energetycznego obszaru funkcjonalnego oraz Związku Gmin Powiatu Radomszczańskiego może stanowić wsparcie w realizacji działań na rzecz rozwoju gospodarczego, ochrony środowiska oraz promocji kulturalnej.

Podsumowanie:

Gmina Kodrąb, mimo korzystnego położenia i bliskości ważnych szlaków komunikacyjnych, zmaga się z licznymi wyzwaniami infrastrukturalnymi, szczególnie w obszarze transportu i dostępu do nowoczesnych technologii. Dominacja rolnictwa oraz ograniczony rozwój urbanistyczny wpływają na charakter regionu, jednak istnieją również znaczące zasoby surowcowe i walory przyrodnicze, które mogą stanowić podstawę przyszłego rozwoju. Współpraca regionalna oraz działania na rzecz zrównoważonego rozwoju i poprawy jakości życia mieszkańców powinny być priorytetem w dalszych działaniach strategicznych Gminy.

2. Wnioski z diagnozy sytuacji gospodarczej

1. W 2022 roku w Gminie Kodrąb zarejestrowanych było 359 podmiotów gospodarczych, co stanowiło jedynie 3,4% ogólnej liczby przedsiębiorstw w powiecie radomszczańskim. Mimo wzrostu w porównaniu do 2018 roku, Gmina ma relatywnie niski poziom przedsiębiorczości w porównaniu do innych gmin.
2. Wśród zarejestrowanych przedsiębiorstw dominują firmy z sektora handlu hurtowego i detalicznego oraz naprawy pojazdów samochodowych (21% ogółu przedsiębiorstw) oraz przetwórstwa przemysłowego (18%). Wskazuje to na dominację tradycyjnych sektorów, co może ograniczać dywersyfikację gospodarczą.
3. W 2022 roku zarejestrowano 25 nowych firm, a wyrejestrowano 8, co świadczyć może o zainteresowaniu prowadzeniem działalności gospodarczej w regionie.
4. W 2022 roku wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na tysiąc mieszkańców w Gminie Kodrąb wynosił 83, niższy niż w powiecie radomszczańskim (99) i województwie łódzkim (117). Wskaźnik ten, choć z tendencją rosnącą, nadal wskazuje na marginalizację gospodarczą Gminy na tle regionu.
5. Średnie zarobki w powiecie radomszczańskim były w 2022 roku znacznie niższe niż średnia wojewódzka i krajowa. Pomimo wzrostu wynagrodzeń, sytuacja ekonomiczna Gminy nadal pozostaje niekorzystna, co może negatywnie oddziaływać na jakość życia mieszkańców oraz ograniczać jej atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów.
6. W 2022 roku stopa bezrobocia w Gminie Kodrąb wyniosła 2,5%, co było korzystniejszym wynikiem niż w powiecie radomszczańskim (3,1%) i województwie łódzkim (4%). Niska stopa bezrobocia może świadczyć o dobrej dostępności do pracy dla mieszkańców, choć może także wynikać z migracji zarobkowej do większych ośrodków.
7. Gmina Kodrąb posiada relatywnie niską waloryzację rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Średnia wielkość gospodarstwa wynosiła 10,68 ha, co jest powyżej średniej powiatu, ale sama jakość ziemi nie sprzyja wysokiej produkcji rolnej. Struktura gospodarstw zdominowana jest przez małe i średnie jednostki, co ogranicza możliwości intensyfikacji produkcji.
8. Dochody własne Gminy Kodrąb są ograniczone, co stanowi barierę dla realizacji większych inwestycji infrastrukturalnych oraz proekologicznych. Niska baza podatkowa i stosunkowo mała liczba przedsiębiorstw sprawiają, że

Gmina jest silnie uzależniona od zewnętrznych źródeł finansowania, takich jak dotacje i subwencje.

9. Gmina Kodrąb boryka się z problemami związanymi z jakością powietrza, głównie z powodu powszechnego wykorzystania węgla kamiennego jako głównego źródła ciepła. Przekraczanie dopuszczalnych poziomów stężenia pyłu zawieszonego PM10 negatywnie wpływa na zdrowie mieszkańców, co jest wyzwaniem dla lokalnych władz w kontekście poprawy warunków życia.
10. Brak planów na rozwój dużych projektów OZE, takich jak farmy wiatrowe czy słoneczne, ogranicza możliwość zmniejszenia emisji zanieczyszczeń i poprawy jakości powietrza. Istnieje jednak potencjał do rozwoju mniejszych instalacji, np. fotowoltaiki na budynkach użyteczności publicznej oraz prywatnych.
11. Zaledwie 27,8% mieszkańców Gminy Kodrąb ma dostęp do sieci kanalizacyjnej, co jest znacznie poniżej średniej powiatowej i wojewódzkiej. Ograniczony dostęp do kanalizacji stanowi barierę dla poprawy standardów sanitarnych oraz wpływa na jakość wód gruntowych.
12. Gmina Kodrąb prowadzi selektywną zbiórkę odpadów, jednak istniejący Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) działa tylko jeden dzień w miesiącu, co może ograniczać skuteczność segregacji odpadów. Planowana budowa nowego PSZOK-u w 2027 roku jest działaniem w dobrym kierunku, lecz obecne ograniczenia mogą mieć negatywny wpływ na stan środowiska oraz komfort życia mieszkańców.
13. Ograniczone dochody Gminy i uzależnienie od zewnętrznych źródeł finansowania mogą ograniczać możliwości realizacji długoterminowych inwestycji proekologicznych oraz modernizacji infrastruktury. Niski poziom dochodów wpływa także na zdolność Gminy do podejmowania działań na rzecz ochrony środowiska oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Podsumowanie

Gmina Kodrąb stoi przed wieloma wyzwaniami wpływającymi na jej rozwój. Niski poziom przedsiębiorczości i niskie wynagrodzenia w regionie mogą ograniczać jej atrakcyjność dla inwestorów i wpływać na jakość życia mieszkańców. Choć stopa bezrobocia jest niska, istnieje obawa, że może to wynikać z migracji zarobkowej. Problemy z jakością powietrza oraz ograniczony dostęp do kanalizacji są poważnymi kwestiami środowiskowymi, które wymagają uwagi. Ograniczone dochody Gminy utrudniają realizację dużych inwestycji i działań proekologicznych. Mimo planów budowy nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych, obecne ograniczenia w zakresie gospodarki odpadami mogą wpływać na stan środowiska i komfort życia mieszkańców.

3. Wnioski z diagnozy sytuacji społecznej

1. Gęstość zaludnienia w Gminie Kodrąb wynosi blisko 41 osób na km², co jest znacznie poniżej średniej dla powiatu radomszczańskiego (109,3 osoby na km²). Jest to jeden z najniższych wskaźników w powiecie, co wskazuje na rozproszoną strukturę osadniczą. Z drugiej strony mniejsza liczba mieszkańców na jednostkę powierzchni może przyczyniać się do spokojniejszego, mniej zatłoczonego otoczenia, co może być atrakcyjne dla osób szukających ciszy i większej prywatności.
2. Gmina Kodrąb doświadcza długotrwałego regresu demograficznego, który objawia się zarówno ujemnym przyrostem naturalnym, jak i saldem migracji.
3. W 2022 roku wskaźnik przyrostu naturalnego w Gminie Kodrąb wyniósł -9,29, co jest jednym z najniższych w powiecie radomszczańskim i poniżej średniej dla województwa łódzkiego.
4. Wskaźnik salda migracji w Gminie Kodrąb wyniósł -5,81, co jest znacznie wyższe od średnich wartości dla powiatu radomszczańskiego i województwa łódzkiego.
5. W 2018 roku, 14,9% mieszkańców Gminy Kodrąb było w wieku kreatywnym (25-34 lata). W 2022 roku liczba ta spadła do 11,5%, co wskazuje na zmniejszający się potencjał demograficzny regionu.
6. W latach 2018-2022 wzrosła liczba osób w wieku poprodukcyjnym, podczas gdy liczba osób w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym uległa zmniejszeniu. Wzrost ten może prowadzić do dalszych problemów związanych z opieką nad osobami starszymi.
7. W 2018 roku, tylko 52,8% dzieci uczęszczało do przedszkola. Mimo wzrostu do 62,4% w 2022 roku, wskaźnik ten wciąż pozostaje poniżej średniej w powiecie radomszczańskim i województwie łódzkim.
8. Liczba uczniów w szkołach podstawowych w Gminie Kodrąb jest stosunkowo stabilna, chociaż zauważalny jest spadek liczby uczniów w ostatnich latach.
9. Uczniowie PSP w Kodrębie osiągnęli wyniki egzaminów ósmoklasistów, które są zbliżone do średnich wyników w powiecie, ale niższe niż średnia wojewódzka, zwłaszcza w matematyce i języku angielskim. Uczniowie PSP w Rzejowicach osiągnęli lepsze wyniki z egzaminów niż uczniowie PSP w Kodrębie, mimo mniejszej liczby uczniów w tej placówce.
10. Wydatki na edukację w Gminie Kodrąb wzrosły z 2,5 mln zł w 2018 roku do 3,2 mln zł w 2022 roku. Wydatki własne Gminy na oświatę są wyższe od subwencji oświatowej.
11. Gminny Ośrodek Kultury w Kodrębie organizuje różnorodne wydarzenia kulturalne i wspiera lokalne inicjatywy, co pozytywnie wpływa na integrację społeczną i aktywność kulturalną mieszkańców.
12. Gminna Biblioteka Publiczna w Kodrębie doświadcza spadku liczby użytkowników. Pomimo organizacji wydarzeń, zainteresowanie społeczne jest niskie.

13. Gmina Kodrąb dysponuje kilkoma obiektami sportowymi, w tym boiskami wielofunkcyjnymi i salami gimnastycznymi. Istnieje potrzeba renowacji niektórych obiektów, takich jak boisko w Dmeninie.
14. Na terenie Gminy nie ma posterunku policji ani straży gminnej, co może wpływać na bezpieczeństwo mieszkańców. W 2023 roku odbyło się szkolenie dla seniorów dotyczące bezpieczeństwa.
15. Swoją działalność prowadzi wiele fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, co wskazuje na aktywne zaangażowanie mieszkańców.
16. Mimo pozytywnych działań w zakresie kultury i sportu, w Gminie Kodrąb występują problemy z niską aktywnością społeczną i demograficzną, co wymaga dalszych działań na rzecz poprawy sytuacji.

Podsumowanie

Gmina Kodrąb zmaga się z poważnymi wyzwaniami demograficznymi, w tym niskim przyrostem naturalnym, wysokim wskaźnikiem ujemnego salda migracji i starzejącym się społeczeństwem. Mimo wzrostu wydatków na edukację i poprawy w zakresie wychowania przedszkolnego, wskaźniki edukacyjne i infrastrukturalne wskazują na potrzebę dalszych inwestycji. W obszarze kultury i sportu, działalność Gminnego Ośrodka Kultury oraz infrastruktura sportowa wpływają pozytywnie na społeczność lokalną, ale istnieją również wyzwania związane z niską aktywnością społeczną i potrzebą modernizacji obiektów.

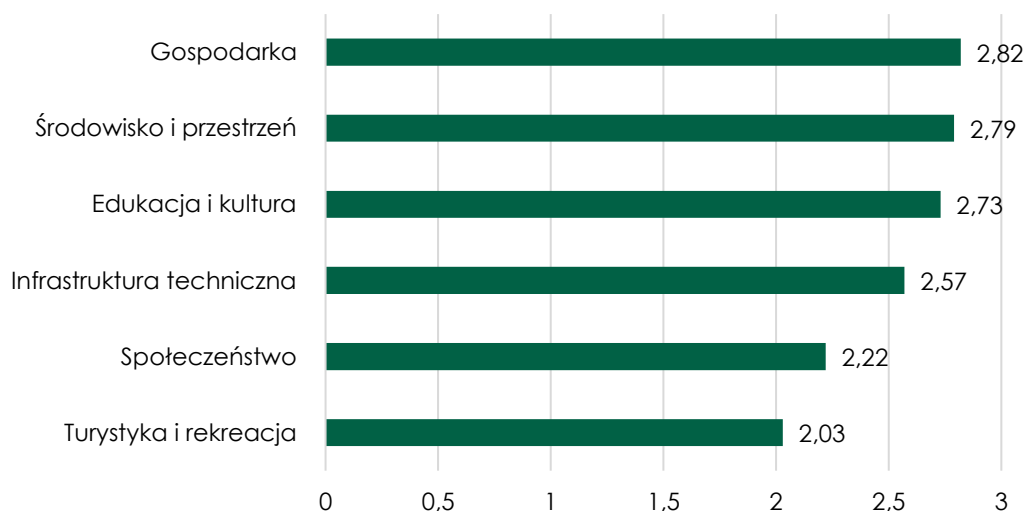
4. Jakość życia w Gminie – wyniki badań ankietowych

Na potrzeby diagnozy stanu społeczno-gospodarczego Gminy Kodrąb przeprowadzone zostały badania ankietowe wśród mieszkańców. Ich celem było poznanie opinii dotyczącej jakości życia w Gminie, potrzeb mieszkańców oraz określenia priorytetów rozwojowych na najbliższe lata. Badania prowadzone były od 27 maja do 24 czerwca 2024 roku. Łącznie wpłynęło **56 odpowiedzi**.

Respondenci odpowiadali na 8 pytań z zakresu społeczeństwa, gospodarki, przestrzeni i środowiska, infrastruktury technicznej, turystyki i rekreacji, edukacji i kultury. W większości odpowiedzi udzielały kobiety (63,5% ankietowanych), osoby w wieku 26-35 lat (48,1% ankietowanych) oraz osoby pracujące (75,0% ankietowanych).

4.1. Ocena sytuacji Gminy

W Gminie Kodrąb w skali od 1 do 5, gdzie 1 to ocena bardzo zła, a 5 to ocena bardzo dobra, mieszkańcy najlepiej oceniają działania w zakresie gospodarki (średnia 2,82) z kolei najniżej ocenionym obszarem działalności gminnej jest turystyka i rekreacja (średnia ocena wynosiła 2,03). Pozostałe obszary ocenione zostały w przedziale od 2,22 do 2,79). Średni wynik Gminy dla wszystkich badanych kategorii wyniósł 2,85. Średni wynik dla wszystkich badanych kategorii, który wyniósł 2,85, pokazuje, że ogólna ocena działalności gminy jest w skali umiarkowanej. Wskazuje to na potrzebę dalszych działań w celu poprawy ocenianych obszarów, szczególnie w zakresie turystyki i rekreacji, gdzie różnica w ocenach jest najbardziej wyraźna. Rekomenduje się skoncentrowanie wysiłków na poprawie jakości tych obszarów, aby zwiększyć ogólną satysfakcję mieszkańców i podnieść średnią ocenę Gminy.

Ryc. 1. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Kodrąb

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet

Tabela poniżej przedstawia średnie oceny poszczególnych elementów znajdujących się w danym obszarze. Poniżej oceny 2,00 oceniono: bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych, ofertę spędzania

wolnego czasu dla dorosłych, dostęp do specjalistycznej opieki medycznej, ofertę spędzania wolnego czasu dla seniorów, wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach, infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.), ofertę spędzania wolnego czasu dla młodzieży, jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych, możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy, możliwość uzyskania zatrudnienia, system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego), działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów, możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem, poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe), dostępność sieci gazowej, połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami, funkcjonowanie transportu zbiorowego, dostęp do żłobków/klubów malucha, wsparcie osób starszych (DPS, Kluby Seniora) oraz jakość opieki żłobkowej. Wyżej (powyżej oceny 3,00) oceniono: dostęp do edukacji w szkołach podstawowych, dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze), dostępność sieci wodociągowej, walory środowiska przyrodniczego, dostępność budynków administracji publicznej, działalność domu kultury i biblioteki, organizację dowozu dzieci do szkół, jakość powietrza, estetykę (czystość na obszarach publicznych), dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów), jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne), system odbioru odpadów, dostęp do edukacji przedszkolnej, bezpieczeństwo publiczne, czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów) oraz zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy.

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Kodrąb

Obszar: społeczeństwo	
dostępność budynków administracji publicznej	3,43
bezpieczeństwo publiczne	3,18
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy	3,00
dostęp do podstawowej opieki medycznej	2,84
skuteczność działania pomocy społecznej	2,29
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)	2,08
Wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)	2,03
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej	1,92
możliwość zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy	1,71
dostęp do żłobków/klubów malucha	1,39
wsparcie osób starszych? (DPS, Kluby Seniora)	1,39
jakość opieki żłobkowej	1,35
Obszar: gospodarka	
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)	3,83
atrakcyjność inwestycyjną	2,77
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej	2,64

konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym	2,60
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej	2,55
możliwość uzyskania zatrudnienia	1,69
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem	1,60
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami	1,41
funkcjonowanie transportu zbiorowego	1,40
Obszar: środowisko i przestrzeń	
walory środowiska przyrodniczego	3,69
jakość powietrza	3,31
estetykę (czystość na obszarach publicznych)	3,23
dostępność terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,23
system odbioru odpadów	3,21
czystość terenów zieleni (parków, skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)	3,18
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)	2,67
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających	2,57
świadomość ekologiczną mieszkańców	2,28
oferę w działaniach wspierających ochronę środowiska (np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła)	2,12
rozwój odnawialnych źródeł energii	2,10
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty itp.)	1,88
Obszar: infrastruktura techniczna	
dostępność sieci wodociągowej	3,69
dostęp do szerokopasmowego Internetu	2,98
stan dróg	2,94
dostępność sieci kanalizacyjnej	2,69
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)	2,33
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych	1,94
dostępność sieci gazowej	1,41
Obszar: Turystyka i rekreacja	
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych	2,92
poziom bazy gastronomicznej	2,52
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej	2,36
oferę spędzania wolnego czasu dla dzieci	2,19
atrakcyjność turystyczną	2,02
oferę spędzania wolnego czasu dla dorosłych	1,92
oferę spędzania wolnego czasu dla seniorów	1,89
oferę spędzania wolnego czasu dla młodzieży	1,87
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych	1,79

system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwość traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)	1,63
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów	1,61
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)	1,60
Obszar: Edukacja i kultura	
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych	3,88
działalność domu kultury i biblioteki	3,43
organizację dowozu dzieci do szkół	3,42
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)	3,21
dostęp do edukacji przedszkolnej	3,21
jakość edukacji przedszkolnej	2,84
jakość edukacji w szkołach podstawowych	2,76
dostęp do obiektów kulturalnych (godziny i dni otwarcia, itp.)	2,70
jakość infrastruktury przedszkolnej	2,60
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych	2,43
działalność świetlic wiejskich	2,28
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach	2,22
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach	2,06
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (dojazd)	2,03
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach	1,88

Źródło: opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych badań ankietowych.

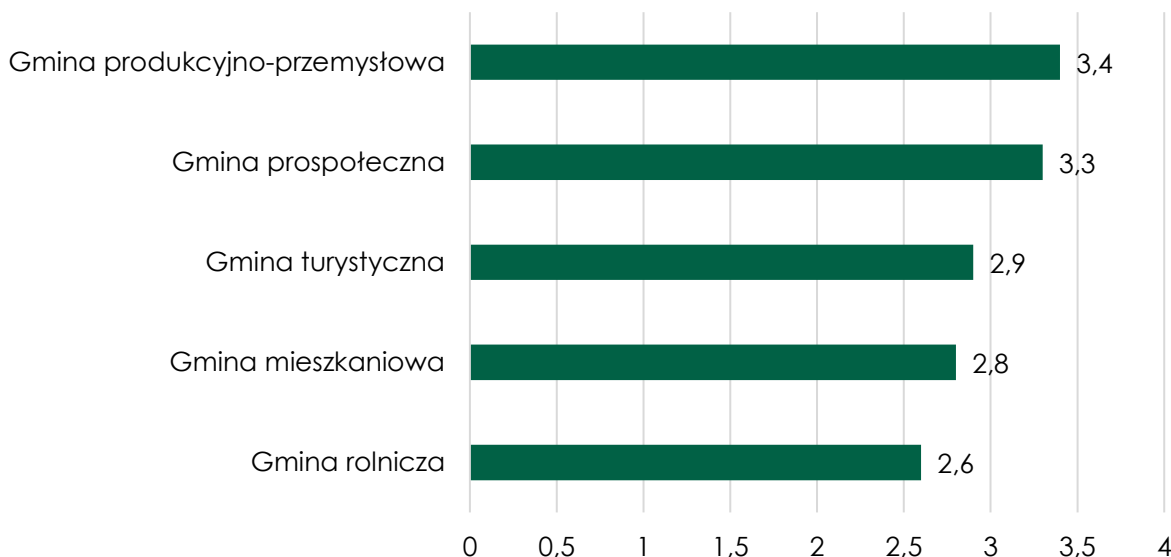
Pożądanee priorytety rozwojowe

W ankiecie należało również wskazać główne priorytety rozwojowe Gminy Kodrąb. Wśród najczęściej wskazywanych znalazła się poprawa infrastruktury drogowej, rozbudowa ścieżek pieszo-rowerowych, rozbudowa oświetlenia ulicznego, wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy, zwiększenie/stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków, rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych) oraz poprawa dostępu do usług medycznych.

Wizytówka Gminy

Ankietowani mieli także możliwość wskazania, co ich zdaniem powinno być wizytówką Gminy Kodrąb. Odpowiedziami, które się wyróżniały były: Zalew w Kodrębie, centrum Kodrąba oraz ścieżki rowerowe. Natomiast elementy, z których Gmina może być dumna według ankietowanych to: Gminny Ośrodek Kultury, Ochotnicza Straż Pożarna, park oraz dożynki.

Ostatnią część ankiety stanowiło uszeregowanie profili Gminy do 2034 według ich ważności. Wyniki jasno wskazują, iż Gmina Kodrąb powinna stać się gminą produkcyjno-przemysłową oraz prospołeczną. Najniżej ocenionym profilem był rolniczy charakter Gminy.

Ryc. 2. Priorytety rozwoju Gminy Kodrąb do 2034 roku według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie badania ankietowego.

Podsumowanie

Wyniki ankiety przeprowadzonej w Gminie Kodrąb sugerują umiarkowane zadowolenie mieszkańców z działalności Gminy. W szczególności zauważono potrzebę poprawy w obszarze turystyki i rekreacji. Inwestycje w infrastrukturę turystyczną oraz zwiększenie działań promujących lokalne atrakcje mogą przyczynić się do poprawy tego obszaru.

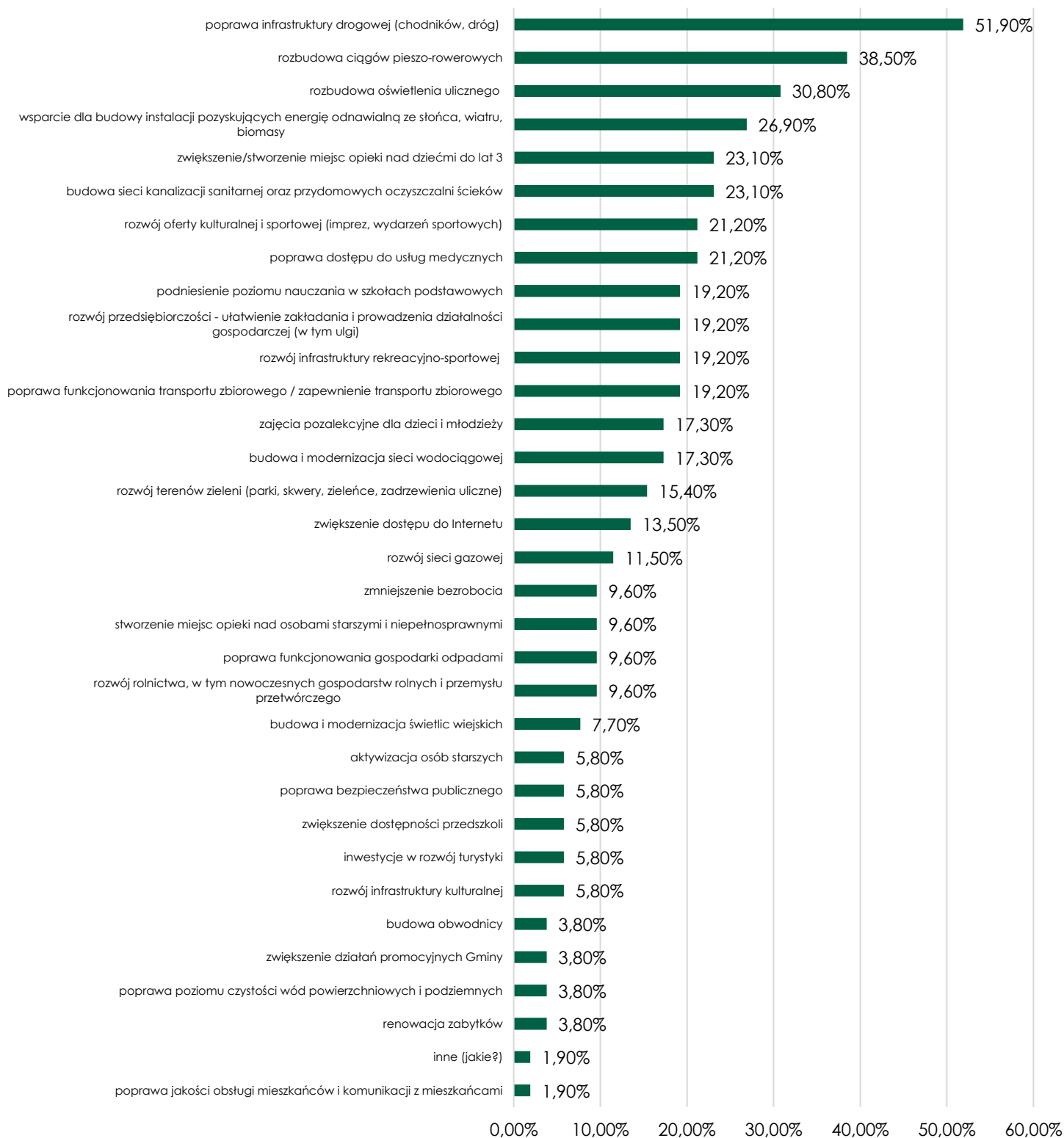
Dalsze działania powinny obejmować modernizację infrastruktury drogowej, co jest istotnym priorytetem wskazywanym przez mieszkańców. Rekomenduje się także budowę ścieżek pieszo-rowerowych.

Innym obszarem wymagającym uwagi jest dostępność usług medycznych. Zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej poprzez współpracę z ośrodkami medycznymi i inwestycje w lokalne placówki zdrowia może poprawić sytuację.

Priorytetem powinien być także rozwój oferty kulturalnej i sportowej, obejmujący organizację większej liczby wydarzeń oraz inwestycje w infrastrukturę kulturalną i sportową.

W zakresie obszarów, które oceniane są pozytywnie, warto kontynuować i rozwijać działania związane z edukacją, usługami publicznymi oraz estetyką terenów publicznych, dbając o utrzymanie wysokiej jakości życia w Gminie.

W kontekście przyszłości, wyniki wskazują, że Gmina Kodrąb powinna skoncentrować się na rozwoju w kierunku gminy produkcyjno-przemysłowej oraz prospołecznej, z mniejszym naciskiem na profil rolniczy.

Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet.

5. Analiza SWOT z uwzględnieniem elementów partycypacji społecznej

S mocne strony	W słabe strony
O szanse	T zagrożenia

Analiza SWOT jest powszechnie wykorzystywana w jednostkach administracji publicznej jako narzędzie analizy strategicznej. Pozwala ono porównać silne i słabe strony jednostki wynikające z otoczenia wewnętrznego, z szansami i zagrożeniami dla rozwoju płynącymi z otoczenia zewnętrznego, a także określić ich wzajemne oddziaływanie. Podczas analizy danych, dokonano podziału zebranych informacji na cztery grupy:

- **S (ang. strengths)** – mocne strony: wszystko to, co stanowi atut, przewagę, zaletę, na które bezpośredni wpływ ma Gmina;
- **W (ang. weaknesses)** – słabe strony: wszystko to, co stanowi słabość, barierę, wadę, na które bezpośredni wpływ ma Gmina;
- **O (ang. opportunities)** – szanse: wszystko to, co stwarza szansę korzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu Gminy;
- **T (ang. threats)** – zagrożenia: wszystko to, co stwarza warunki dla niekorzystnej zmiany, których występowanie jest uwarunkowane czynnikami leżącymi poza możliwościami bezpośredniego wpływu Gminy.

Informacje te pochodzą z:

- wniosków zawartych w Diagnozie sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Kodrąb,
- danych liczbowych, opisowych i przestrzennych pozyskanych z Urzędu Gminy Kodrąb a także ze źródeł zewnętrznych,
- wywiadu pogłębianego,
- wyników badań ankietowych.

Analizę SWOT dla Gminy Kodrąb przedstawia zestawienie poniżej:

Tab. 2. Analiza SWOT dla Gminy Kodrąb

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
- o Wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe stanowiące potencjał do rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych na terenie Gminy Kodrąb; - o Bliskość autostrady A1 ułatwia szybki dostęp do głównych szlaków komunikacyjnych, co sprzyja mobilności mieszkańców i potencjalnemu rozwojowi gospodarczemu; - o Aktywne funkcjonowanie na rzecz rozpowszechnia kultury, rekreacji i sportu	- o Systematyczny odpływ ludności z terenu Gminy; - o Niekorzystne trendy demograficzne, w tym postępujący proces starzenia się społeczeństwa; - o Brak miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, uniemożliwiający szybki powrót rodziców na rynek pracy; - o Niewystarczająca liczba miejsc opieki przedszkolnej;

Gminnego Ośrodka Kultury i Biblioteki Publicznej;

- o Obecność zabytków, takich jak kościoły i wapienniki, oraz obszarów chronionych, jak „Doliny Widawki”, stwarza możliwości rozwoju turystyki i promowania regionu;
- o Wysoki stopień zwodociągowania Gminy (94,1%);
- o Uregulowany system gospodarowania odpadami komunalnymi oraz systematyczny przyrost ilości odpadów zbieranych w sposób selektywny;
- o Względnie dobry stan i wyposażenie bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych;
- o Lokalizacja sprzyjająca rozwijaniu się agroturystyki;
- o Dobrej jakości gleby sprzyjające rozwojowi funkcji rolniczej;
- o Niska gęstość zaludnienia przyczyniająca się do spokojniejszego, mniej zatłoczonego otoczenia, co jest atrakcyjne dla osób szukających ciszy i prywatności.

SZANSE

- o Współpraca w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomsko-Piotrków Trybunalski-Bełchatów na lata 2021-2030;
- o Planowana budowa nowego Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych oraz możliwość rozwoju mniejszych instalacji OZE, takich jak

- o Niedostatecznie uregulowana polityka przestrzenna gminy (niewielki udział objęcia terenu gminy MPZP);
- o Niedostosowanie przestrzeni oraz budynków publicznych do wymagań z zakresu dostępności;
- o Niski poziom skanalizowania Gminy, skutkujący zagrożeniem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych oraz gleb;
- o Niedostateczny stan techniczny infrastruktury drogowej i około drogowej;
- o Słaby stan techniczny infrastruktury melioracji szczegółowej;
- o Niedostatecznie rozwinięta infrastruktura gazowa, przyczyniająca się do korzystania z mniej ekologicznych źródeł energii, przekładająca się na obniżenie jakości powietrza w Gminie;
- o Brak ścieżek rowerowych, utrudniający wykorzystanie roweru jako alternatywnego środka transportu;
- o Niewystarczająca dynamika rozwoju przedsiębiorczości oraz ograniczona liczba potencjalnych miejsc pracy;
- o Rozdrobniona struktura własnościowa gospodarstw rolnych, wpływająca na ich potencjał ekonomiczny;
- o Brak rozwiniętej infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej, uniemożliwiającej wykorzystanie wysokich walorów przyrodniczych i krajobrazowych;
- o Ograniczenia w dostępie do Internetu szerokopasmowego, powodujące tym samym wykluczenie cyfrowe części mieszkańców;
- o Niewystarczająca oferta opieki zdrowotnej, w szczególności specjalistycznej;
- o Niewystarczająca oferta usług opiekuńczych wpływająca na obniżenie jakości życia osób wymagających wsparcia;
- o Niewystarczający poziom promocji Gminy na tle regionu.

ZAGROŻENIA

- o Rosnąca konkurencyjność wśród Gmin w zakresie pozyskiwania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych;
- o Zagrożenia związane z kryzysami międzynarodowymi i globalnymi, które mają bezpośredni wpływ na sytuację gospodarczą kraju;
- o Rosnąca przewaga dużych ośrodków miejskich w zakresie jakości życia, dostępności usług, wysokości wynagrodzeń,

fotowoltaika, mogą przyczynić się do poprawy sytuacji środowiskowej;

- o Członkostwo w Bełchatowsko-szczercowskim Górniczo-energetycznym obszarze funkcjonalnym oraz Związku Gmin Powiatu Radomszczańskiego może wspierać realizację działań rozwojowych i projektów regionalnych;
- o Rozbudowująca się infrastruktura domów jednorodzinnych oraz napływ nowych, młodych i przedsiębiorczych mieszkańców;
- o Rozbudowa sieci gazowej pozwoli mieszkańcom korzystać z bardziej dostępnego i ekonomicznego źródła energii;
- o Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 dająca możliwości pozyskiwania środków na rozwój Gminy Kodrąb.
- o Wzrost zagranicznego i krajowego popytu na bioprodukty, co przyczyni się do rozwoju rolnictwa ekologicznego. Rozwój edukacji rolników w zakresie rolnictwa ekologicznego;
- o Znacząca poprawa stanu środowiska przyrodniczego (osiągnięcie norm ekologicznych obowiązujących w Unii Europejskiej). Zmiany procesów produkcyjnych (nowoczesne i bezpieczne ekologicznie technologie) oraz minimalizacji zużycia surowców naturalnych i emisji zanieczyszczeń do środowiska przyrodniczego, a także racjonalna gospodarka odpadami stałymi (recykling);
- o Zwiększająca się świadomość ekologiczna oraz coraz silniejsze postawy przyjazne środowisku wśród mieszkańców;
- o Współpraca Gminy z instytucjami zewnętrznymi będącymi Instytucjami Zarządzającymi w zakresie rządowych programów dotacyjnych: dofinansowania wewnętrzne i zewnętrzne wspierające rozwój OZE (m.in. program „Czyste powietrze”) i wymianę źródeł ciepła na ekologiczne; dofinansowanie inwestycji dotyczących małej retencji;

skutkujące dalszym odpływem mieszkańców;

- o Postępujący proces starzenia się społeczeństwa, mogący przełożyć się na brak zastępowalności pokoleń na rynku pracy;
- o Pogarszający się stan środowiska naturalnego, zmiany klimatyczne oraz zjawiska ekstremalne;
- o Brak równowagi w rozwoju przestrzennym gminy, prowadzący do nadmiernego obciążenia środowiska i zwiększenia nierówności społecznych.

Źródło: opracowanie własne.

CZĘŚĆ II: STRATEGICZNE KIERUNKI ROZWOJU GMINY KODRĄB

1. Misja i wizja

Strategia Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 została opracowana na podstawie analizy obecnej sytuacji Gminy, wywiadu pogłębionego oraz badań ankietowych. Przyjęto holistyczne podejście, uwzględniając zarówno potencjały (strony silne, umożliwiające wykorzystanie szans rozwojowych), jak i problemy (strony słabe, stanowiące zagrożenia dla przyszłego rozwoju Gminy). W trakcie procesu strategicznego ustalono MISJĘ oraz WIZJĘ Gminy Kodrąb, które stanowiły fundament do określenia celów strategicznych i operacyjnych.

MISJA jest kluczowym elementem strategii, który określa główne kierunki rozwoju gminy. Koncentruje się na fundamentalnych wartościach, które przyświecają władzom Gminy Kodrąb i jej mieszkańcom w procesie rozwoju. Misja wskazuje również na czynniki uzasadniające przyjęcie określonych wartości jako nadrzędnych. Jest to ścieżka, którą należy podążać w celu osiągnięcia wizji. Odpowiada na pytania: Kim jesteśmy? Czym się zajmujemy? Co jest naszym priorytetem? Uwzględniając przyjęte założenia **misja Gminy Kodrąb** brzmi następująco:

Podniesienie standardu życia mieszkańców Gminy Kodrąb poprzez zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny. Inwestowanie w infrastrukturę, tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie lokalnych inicjatyw oraz dbanie o estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej. Priorytetem jest harmonijny rozwój, który uwzględnia potrzeby mieszkańców, sprzyja integracji społecznej i promuje lokalną gospodarkę, jednocześnie dbając o środowisko naturalne i zachowanie unikalnego charakteru Gminy Kodrąb.

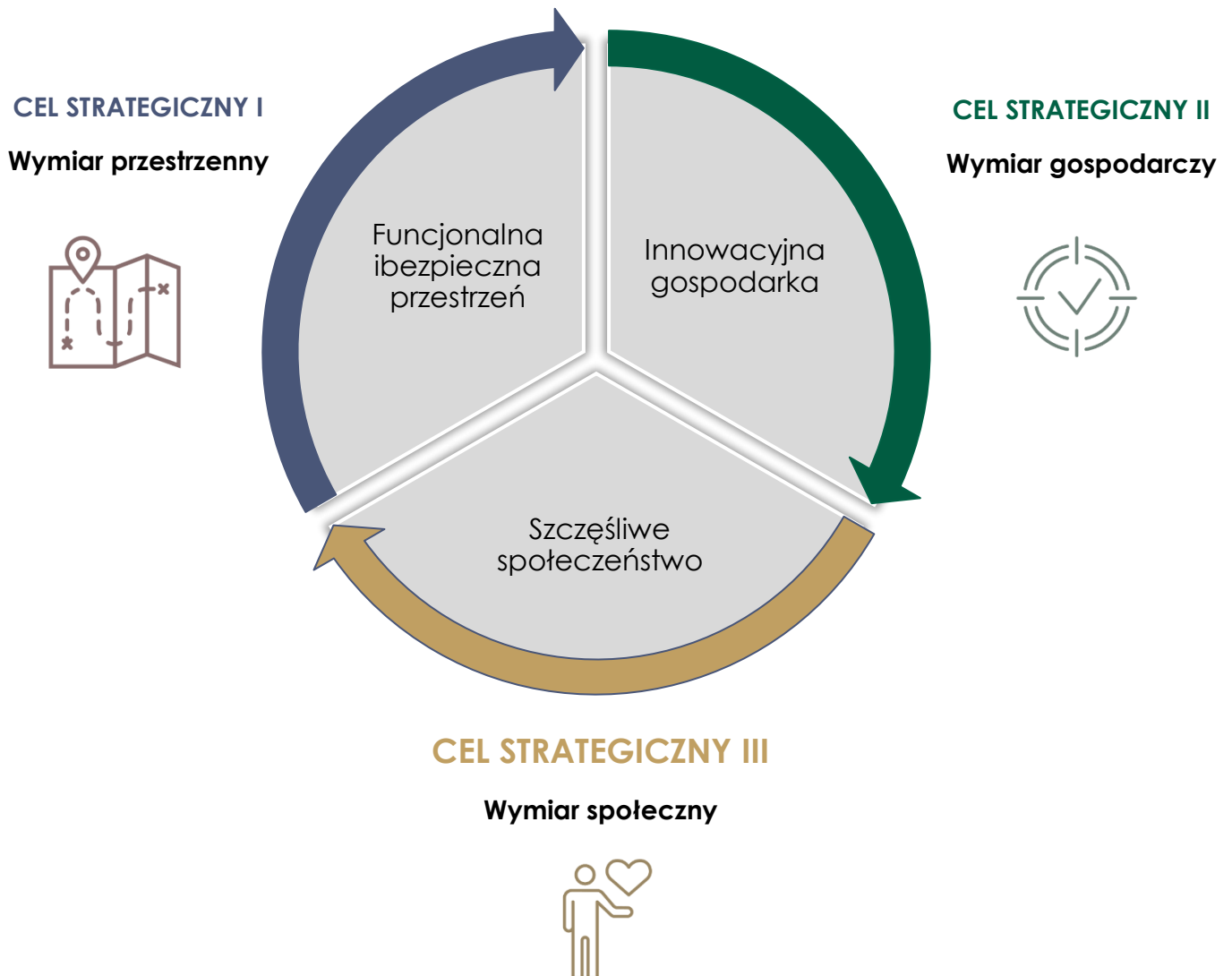
W procesie powstawania dokumentu istotne było również stworzenie WIZJI, czyli obrazu Gminy, który będzie efektem realizacji przyjętej strategii rozwoju. WIZJA ukazuje Gminę Kodrąb w perspektywie strategicznej – zmienionej dzięki realizacji przyjętych działań i osiągnięciu zamierzonych przez władze celów.

Wizja Gminy obrazuje stan docelowy Gminy w 2034 roku, ukazuje aspiracje władz i mieszkańców Gminy oraz jednoczy społeczność lokalną wokół określonej idei.

W 2034 roku Gmina Kodrąb jest nowoczesnym i zrównoważonym miejscem do życia, łączącym tradycję z innowacją. Mieszkańcy cieszą się wysokim standardem życia dzięki rozwiniętej infrastrukturze, silnej lokalnej gospodarce i zintegrowanej społeczności. Gmina przyciąga nowych mieszkańców, oferując harmonijny rozwój, który dba o środowisko, lokalne tradycje i jakość życia.

2. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze przestrzennym, gospodarczym i społecznym

Analizując aktualny stan Gminy Kodrąb, uwzględniając aspekty gospodarcze, społeczne, przestrzenne oraz czynniki zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, a także mając na uwadze osiągnięcie zamierzonego stanu opisanego w wizji rozwoju, ustalono trzy cele strategiczne dotyczące głównych obszarów rozwojowych:

Powyższe postulaty są odzwierciedleniem wizji Gminy Kodrąb, której osiągnięcie planowane jest na rok 2034. Cele strategiczne odzwierciedlają obszary rozwoju w trzech sferach: przestrzennej, gospodarczej i społecznej, które kształtują wizerunek Gminy Kodrąb. Sfery te są wzajemnie powiązane - działania podejmowane w obszarze przestrzennym wpływają na lokalną gospodarkę, a ta z kolei ma wpływ na sytuację społeczną. Aktywne i świadome społeczeństwo lokalne, cieszące się dobrym położeniem materialnym, ma również wpływ na jakość środowiska naturalnego. Aby osiągnąć równowagę, konieczne jest jednocześnie realizowanie zadań w każdej z tych sfer. W celu wdrożenia celów strategicznych, dla każdego z nich ustalono cele

operacyjne, które uporządkowują konkretne działania. Przedstawione zostały one w poniższej tabeli.

CELE STRATEGICZNE:					
 CEL I: Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń		 CEL II: Innowacyjna gospodarka		 CEL III: Szczęśliwi mieszkańcy	
CELE OPERACYJNE:					
1.1.	Rozwinięta infrastruktura	2.1.	Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości	3.1.	Aktywni mieszkańcy włączeni w życie społeczne
1.2.	Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości środowiska naturalnego	2.2.	Promocja oparta na walorach przyrodniczych i kulturowych	3.2.	Wysoka jakość funkcjonowania usług zdrowotnych oraz społecznych
1.3.	Atrakcyjna, dostępna i bezpieczna przestrzeń	2.3.	Współpraca w Gminie Kodrąb	3.3.	Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży
				3.4.	Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca na potrzeby wszystkich grup społecznych

CEL STRATEGICZNY I:**Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń****Cele operacyjne:**

Cel operacyjny 1.1.
Rozwinięta infrastruktura

Cel operacyjny 1.2.
Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości środowiska naturalnego

Cel operacyjny 1.3.
Atrakcyjna, dostępna i bezpieczna przestrzeń

Dla rozwoju Gminy ważna jest wysoka jakość dróg i towarzyszącej infrastruktury, która ma wpływ na bezpieczeństwo i komfort życia mieszkańców. Istotne jest, aby infrastruktura komunikacyjna była dobrze rozwinięta, spójna i zaprojektowana z uwzględnieniem wszystkich użytkowników ruchu - zarówno kierowców, pieszych, jak i rowerzystów. Do zwiększenia mobilności mieszkańców przyczyni się nie tylko dobry stan techniczny infrastruktury drogowej, ale również wzmocnienie znaczenia transportu publicznego.

Niezwykle istotnym aspektem zrównoważonego rozwoju przestrzennego jest optymalnie rozwinięta sieć wysokiej jakości infrastruktury technicznej. Rozwinięta infrastruktura sieciowa wpływa na rozwój gospodarczy, sytuację społeczną oraz jakość środowiska naturalnego. Jej projektowanie powinno uwzględniać nie tylko potrzeby mieszkańców, ale również wymagania środowiskowe.

Zrównoważony rozwój wymaga również wprowadzenia niskoemisyjnej i energooszczędnej gospodarki. Jest to szczególnie istotne w kontekście zmian klimatycznych. Niskoemisyjna wiąże się również z większym wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz wsparciem mieszkańców w zakresie modernizacji systemów grzewczych.

Jednym z ważniejszych czynników warunkujących jakość życia jest racjonalnie zagospodarowana i atrakcyjna przestrzeń. Pierwszym krokiem do osiągnięcia takiego rezultatu jest zapewnienie prawnych uregulowań gospodarowania zasobami przestrzeni, dlatego też tak ważne jest posiadanie aktualnych dokumentów planistycznych. Jest to również sposób przeciwdziałania negatywnym zmianom zachodzącym w związku z procesami urbanizacji. Dlatego też punktem wyjścia dla realizacji wszystkich działań powinno być m.in. opracowanie Planu Ogólnego oraz zwiększenie pokrycia obszaru Gminy planami miejscowymi. Poniżej przedstawiono zestawienie działań służących realizacji celów strategicznych i operacyjnych w sferze przestrzennej:

CEL STRATEGICZNY I Funkcjonalna i bezpieczna przestrzeń

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
1.1. Rozwinięta infrastruktura	• Poprawa jakości i dostępu do infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą przydrożną, w tym m.in. chodników, poboczy, przejść dla pieszych, oświetlenia energooszczędnego, • Współpraca z Powiatowym, Wojewódzkim oraz Krajowym Zarządem Dróg w zakresie budowy modernizacji i remontów dróg wyższego rzędu, • Zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz remont istniejącej, • Modernizacja infrastruktury wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków, • Zwiększenie dostępu oraz modernizacja sieci gazowej, • Poprawa dostępności cyfrowej poprzez rozbudowę szerokopasmowego Internetu.	• Poprawa stanu dróg oraz bezpieczeństwa na drogach, • Rozbudowa sieci drogowej na terenie Gminy, • Lepsza komunikacja na obszarze Gminy, • Zwiększenie bezpieczeństwa dostaw wody dla mieszkańców. • Poprawa jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do infrastruktury podstawowej, • Zwiększenie efektywności odbioru i nowoczesna oczyszczania ścieków.	• Długość zmodernizowanych dróg oraz chodników (km), • Liczba nowych punktów oświetlenia drogowego oraz przejść dla pieszych (szt.), • Długość nowo wybudowanej sieci kanalizacyjnej (km), • Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (os.), • Długość nowo wybudowanej sieci wodociągowej (km), • Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (os.), • Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej (%), • Długość nowobudowanej sieci gazowej (km), • Długość wybudowanej sieci światłowodowej (km).

**1.2.
Adaptacja do
zmian klimatu
i poprawa
jakości
środowiska
naturalnego**

- Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez promowanie wykorzystania OZE wśród mieszkańców i zapewnienie terenów pod ich lokalizację w dokumentach planistycznych,
- Wsparcie wymiany źródeł ciepła oraz realizacja programów ekologicznych i pomoc w usuwaniu azbestu,
- Edukacja ekologiczna oraz organizowanie akcji i działań podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców,
- Ochrona obszarów chronionych poprzez zachowanie terenów o szczególnych walorach środowiskowych.
- Zapewnienie mieszkańcom wiedzy na temat segregacji odpadów,
- Rozwój systemu segregacji odpadów – poprawa poziomów segregacji i recyklingu oraz likwidacja dzikich wysypisk,
- Retencjonowanie wód opadowych – rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i promowanie takich rozwiązań wśród mieszkańców,
- Wsparcie bioróżnorodności i ochrona ekosystemów, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych,
- Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszonek w pobliżu cieków,
- Prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach rowach oraz

- Zabezpieczenie obszaru Gminy przez wystąpieniem niepożądanych skutków zmian klimatycznych oraz występowaniu zjawisk ekstremalnych (susze, podtopienia, powódzie),
- Regulacja i utrzymanie odpowiednich stosunków wodnych,
- Poprawa stanu środowiska w Gminie,
- Poprawa jakości powietrza w Gminie,
- Zmniejszenie zanieczyszczenia wód i gleby,
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców,
- Ograniczenie ryzyka występowania chorób cywilizacyjnych związanych z zanieczyszczeniem powietrza,
- Spadek ilości odpadów wytwarzanych przez mieszkańców,
- Wzrost ilości odpadów segregowanych,
- Wzrost powierzchni biologicznie czynnej i zachowanie bioróżnorodności w granicach Gminy,
- Poprawa efektywności gospodarowania odpadami komunalnymi,
- Zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Ochrona i łączenie siedlisk, tworzenie korytarzy ułatwiających przewietrzanie (redukcja smogu i obniżenie temperatury).

- Emisja pyłów zawieszonych PM_{2,5} i PM₁₀ (µg/m³),
- Ilość odpadów produkowanych na jednego mieszkańca (kg),
- Liczba budynków i obiektów w Gminie z zamontowanymi instalacjami OZE (szt.),
- Liczba nowych nasadzeń i zadrzewień (szt.),
- Liczba instalacji służących zwiększeniu retencji (szt.),
- Powierzchnia gminnych lasów i terenów czynnych biologicznie (ha),
- Liczba przeprowadzonych działań i kampanii edukacyjnych (szt.).

	zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.		
1.3. Atrakcyjna, dostępna i bezpieczna przestrzeń	• Przyjęcie Planu Ogólnego dla Gminy Kodrąb stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni, • Zwiększenie pokrycia obszaru Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, • Przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz inwestycyjną • Tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie, • Zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych, • Poprawa stanu technicznego budynków przestrzeni publicznej, • Dopuszaenie Ochotniczych Straży Pożarnych.	• Zwiększenie funkcjonalności przestrzeni Gminy, • Uspójnienie polityki przestrzennej, • Uatrakcyjnienie Gminy dla inwestorów, • Rozwój terenów zabudowy z zachowaniem ładu przestrzennego, • Ograniczenie presji na środowisko, • Podniesienie jakości życia mieszkańców i funkcjonalności przestrzeni publicznej, • Zapewnienie osobom ze szczególnymi potrzebami dostępności przestrzennej.	• Stopień pokrycia obszaru Gminy MPZP (%), • Liczba połączeń komunikacji (szt.), • Liczba wyremontowanych i zmodernizowanych obiektów przestrzeni publicznej (szt.), • Liczba usuniętych barier architektonicznych (szt.), • Liczba zainstalowanych kamer monitoringu na terenie Gminy Kodrąb (szt.), • Kwota dofinansowań na rzecz działań OSP (zł).

CEL STRATEGICZNY II: Innowacyjna gospodarka

Cele operacyjne:

Cel operacyjny 2.1.
**Przyjazne warunki do
rozwoju
przedsiębiorczości**

Cel operacyjny 2.2.
**Promocja oparta na
walorach przyrodniczych
i kulturowych**

Cel operacyjny 2.3.
**Współpraca w Gminie
Kodrąb**

Zmiany zachodzące w gospodarce wymuszają poszukiwanie pozarolniczych gałęzi gospodarki, które przyspieszą rozwój Gminy. W związku z tym planuje się wspierać działalności pozarolnicze i poszukiwać inwestorów oraz przedsiębiorców. Mimo to Gmina będzie nadal wspierać rozwój działań gospodarczych związanych z rolnictwem, takich jak nowoczesne i ekologiczne rolnictwo czy agroturystyka, które nie tylko zapewnią pracę mieszkańcom, ale również wpłyną na rozwój infrastruktury turystycznej w Gminie.

Gmina Kodrąb skoncentruje się na rozwoju usług wypoczynku i rekreacji, które będą adresowane do mieszkańców i zapewnią im możliwość spędzania czasu na świeżym powietrzu, korzystając z przyrodniczych walorów Gminy. Aby osiągnąć te cele, planuje się rozwój turystyki indywidualnej, rozbudowę infrastruktury umożliwiającej wypoczynek w środowisku naturalnym, takich jak wyznaczanie tras pieszych i rowerowych, tworzenie stacji i miejsc wypoczynku oraz zagospodarowanie terenów nad zbiornikami wodnymi.

Jednym z celów operacyjnych jest promocja Gminy Kodrąb, zarówno wewnątrz Gminy (wśród mieszkańców), jak i na zewnątrz (w celu przyciągnięcia nowych mieszkańców, turystów i inwestorów). Promocja powinna obejmować informowanie o Gminie jako atrakcyjnym miejscu do zamieszkania, pracy, prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji. Te działania mają na celu zwiększenie rozpoznawalności Gminy w regionie.

Powyższe cele operacyjne będą stanowiły podstawę do realizacji konkretnych działań, które przedstawiono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY II Innowacyjna gospodarka

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości	- Wyznaczenie oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych; aktywne działania na rzecz pozyskania atrakcyjnych inwestorów, - Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców, - Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości, - Aktywizacja bezrobotnych poprzez współpracę z PUP, - Opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy, - Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych, - Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej; - Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa, - Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa i ich promocja, - Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych i turystycznych.	- Zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej oraz osiedleńczej Gminy, - Zwiększenie liczby przedsiębiorstw na terenie Gminy, - Kształtowanie postaw przedsiębiorczych wśród mieszkańców, - Zatrzymanie odpływu ludzi młodych w związku z poszukiwaniem pracy, - Nawiązanie ścisłej współpracy pomiędzy Urzędem a przedsiębiorcami, - Zmniejszenie bezrobocia, - Wzrost zainteresowania mieszkańców ekologiczną żywnością, - Wzmocnienie zrównoważonego i nowoczesnego rolnictwa oraz nowych gałęzi rolnictwa.	- Powierzchnia utworzonych terenów inwestycyjnych (ha) - Liczba przedsiębiorstw na terenie Gminy (szt.), - Udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców w wieku produkcyjnym (%), - Wielkość wpływów do budżetu Gminy z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej (zł), - Liczba współpracujących z samorządem instytucji otoczenia biznesu (szt.), - Liczba przeprowadzonych kampanii/szkoleń/warsztatów na rzecz wsparcia zawodowego (szt.), - Liczba gospodarstw agroturystycznych działających na terenie Gminy (szt.), - Liczba przeprowadzonych szkoleń z zakresu nowoczesne-

			go/ekologicznego rolnictwa (szt.).
2.2. Promocja oparta na walorach przyrodniczych i kulturowych	- Rozwijanie infrastruktury turystycznej na istniejących już strefach rekreacyjno-wypoczynkowych, - Budowa ścieżek rowerowych, - Stworzenie ścieżek turystycznych oraz szlaków rowerowych na terenie Gminy, - Wykorzystanie potencjału zbiornika wodnego poprzez tworzenie stref rekreacji i integracji mieszkańców, - Promocja Stadniny Koni Huculskich w m. Antoniów, - Wsparcie przy rozwoju bazy gastronomicznej, - Stworzenie infrastruktury turystycznej promującej lokalne dziedzictwo kulturowe tj. np. tablice informacyjne przy zabytkach, ścieżki lokalne z historycznym opisem danej miejscowości itd., - Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, - Działania mające na celu renowację zabytków, - Opracowanie aplikacji oraz strony internetowej z informacjami o turystyce, możliwościach wypoczynku, czy turystycznych ciekawostkach.	- Podniesienie atrakcyjności turystycznej Gminy, - Wzrost dochodów Gminy, - Promocja Gminy na zewnątrz, - Zwiększenie rozpoznawalności Gminy w oparciu o produkty lokalne i wydarzenia związane z dziedzictwem kulturalnym, - Rozwój infrastruktury turystycznej, - Zwiększenie świadomości walorów kulturowych i turystycznych wśród mieszkańców Gminy oraz turystów, - Wzmocnienie tożsamości społecznej i kulturowej mieszkańców, - Zabezpieczenie obiektów dziedzictwa historyczno-kulturowego, - Wzmocnienie rozpoznawalności Gminy w oparciu o cykliczne imprezy związane z dziedzictwem lokalnym.	- Długość powstałych ścieżek turystycznych (km.), - Długość powstałych ścieżek rowerowych (km.), - Liczba miejsc i obiektów turystycznych na terenie Gminy (szt.), - Liczba miejscowości objętych questami (szt.), - Liczba funkcjonujących punktów gastronomicznych (szt.), - Liczba zagospodarowanych/odrestaurowanych zabytków na terenie Gminy (szt.), - Liczba obserwatorów gminnych stron internetowych, profili społecznościowych (os.)

2.3. Współpraca w Gminie Kodrąb

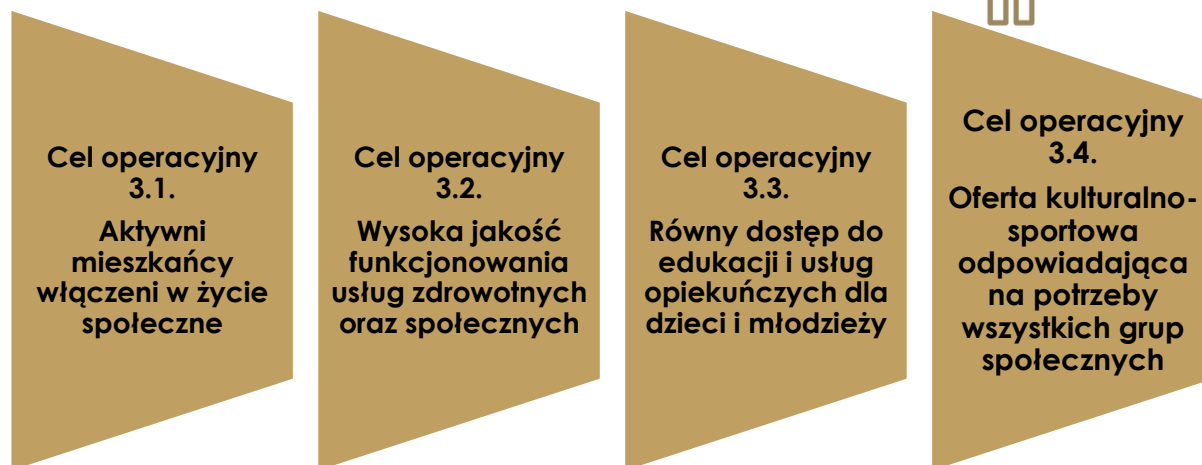
- Wspieranie organizacji pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych i innych podmiotów aktywnych społecznie,
- Poprawa i wzmocnienie współpracy pomiędzy organizacjami pożytku publicznego a samorządem skutkująca obopólnymi korzyściami,
- Współpraca z okolicznymi gminami w zakresie rozwoju gospodarczego i turystycznego,
- Wspieranie inicjatyw oddolnych lokalnej społeczności
- Upowszechnianie i wspieranie form wolontariatu i rozwój inicjatyw mających na celu budowanie świadomego i aktywnego społeczeństwa,
- Rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami i stowarzyszeniami oraz tworzenie wspólnej oferty usługowej oraz kulturalno-sportowej.

- Aktywnie działające organizacje pozarządowe,
- Silna współpraca samorządu, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów i instytucji działających na rzecz mieszkańców i rozwoju Gminy,
- Wspierające się, zintegrowane społeczeństwo, działające na rzecz wspólnego dobra i pomocy sąsiedzkiej.

- Liczba działających w Gminie organizacji pozarządowych (szt.),
- Liczba inicjatyw zorganizowanych przez organizacje pozarządowe (szt.),
- Liczba zrealizowanych inicjatyw oddolnych (szt.).

CEL STRATEGICZNY III: Szczęśliwi mieszkańcy

Cele operacyjne:

Samorząd Gminy Kodrąb na pierwszym miejscu stawia dobrobyt swoich mieszkańców stosując holistyczne podejście do działań w sferze społecznej. Planuje się wzmocnienie szerokokorozumianych usług społecznych oraz zdrowotnych, w tym zwiększanie dostępu do nich i dostosowywanie do potrzeb odbiorców. W Gminie Kodrąb dostrzega się także potrzeby osób starszych i niesamodzielnych, osób z niepełnosprawnościami, osób ze szczególnymi potrzebami czy osób z jakiegoś powodu znajdujących się w kryzysie i zagrożonych wykluczeniem społecznym. Planuje się opracowanie kompleksowej oferty usług, która odpowie potrzebom wskazanych grup.

Z dużą uwagą Gmina podchodzi również do edukacji, która jest pierwszym krokiem do zapewnienia wysokiej jakości życia w przyszłości, stawiając na równy dostęp do nauki dla wszystkich uczniów bez względu na miejsce zamieszkania czy sytuację materialną.

Oprócz zapewnienia podstawowych usług edukacyjnych, opiekuńczych czy medycznych nie należy zapominać również o sferze kulturalno-rozrywkowej i sporcie, które również przekładają się na zadowolenie z życia oraz rozwój osobisty. Dlatego Gmina będzie miejscem, gdzie mieszkańcy realizować będą mogli swoje pasje i zainteresowania, w oparciu o rozwiniętą ofertę kulturalną i sportową (oraz odpowiednią infrastrukturę), co dodatkowo przetoży się również na wzrost integracji społecznej. Odbywać się to może nie tylko dzięki funkcjonowaniu Ośrodka Kultury czy świetlic wiejskich, ale również dzięki działalności m.in. klubów seniora, kół gospodyń wiejskich, itp. Powyższe cele operacyjne stanowić będą podstawę do realizacji konkretnych działań, które zamieszczono w poniższej tabeli.

CEL STRATEGICZNY III: Szczęśliwi mieszkańcy

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	OCZEKIWANE REZULTATY PLANOWANYCH DZIAŁAŃ	WSKAŹNIKI OSIĄGNIĘCIA DZIAŁAŃ
3.1. Aktywni mieszkańcy włączeni w życie społeczne	- Wspieranie rozwoju i integracji osób starszych poprzez organizację Klubów Seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, itp., - Wspieranie rozwoju usług reintegracji zawodowej i społecznej, - Animacja i dążenie do wspólnego działania społeczności lokalnej, - Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych, - Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.	- Rozwinięta polityka senioralna, - Ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego osób znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej lub zaliczanych do grup defaworyzowanych, - Umożliwienie uczestnictwa w życiu społecznym osobom starszym i osobom z niepełnosprawnością.	- Liczba placówek działających na rzecz osób starszych (szt.), - Liczba placówek działających na rzecz osób z niepełnosprawnością (szt.), - Udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (%),
3.2. Wysoka jakość dostarczania usług zdrowotnych oraz społecznych	- Utworzenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3, - Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i asystenckich dla mieszkańców poprzez uruchomienie m.in. domów sąsiedzkich, asystentów osoby niepełnosprawnej, asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej, usługi typu „taksówka dla seniora”, „taksówka dla osoby z niepełnosprawnością” - Zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych, - Rozwój infrastruktury związanej z usługami społecznymi, - Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i	- Umożliwienie rodzicom szybszego powrotu na rynek pracy, - Poprawa jakości życia mieszkańców, - Wykreowanie postaw prozdrowotnych wśród mieszkańców, - Poprawa warunków funkcjonowania osób ze szczególnymi potrzebami, - Zapewnienie opieki nad osobami starszymi, - Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - Wzrost poziomu dostępności do usług administracyjnych oraz sprawności obsługi mieszkańców Gminy,	- Liczba miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 (os.), - Liczba lekarzy specjalistów przyjmująca na terenie gminy (os.), - Liczba programów zdrowotnych i profilaktycznych realizowanych w Gminie (szt.), - Liczba kampanii przeprowadzonych w zakresie walki z uzależnieniami (szt.), - Liczba opiekunów i asystentów rodzin (os.), - Liczba wdrożonych usług elektronicznych

	profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez Gminę, • Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia, • Zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.	• Zwiększenie szans integracji społecznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.	spełniających zasady dostępności (szt.).
3.3. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży	• Rozwój i modernizacja obiektów szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych oraz bazy dydaktycznej, w tym przystosowanej do prowadzenia zajęć specjalistycznych i opieki psychologiczno-pedagogicznej, • Zwiększenie zakresu godzin funkcjonowania przedszkola, • Wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy podnoszących ich konkurencyjność i jakość nauczania, • Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli m.in. poprzez kursy, szkolenia, itp., • Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz szczególnie uzdolnionych uwzględniające indywidualne podejście do ucznia, • Zapewnienie równego dostępu i efektywnego nauczania języków obcych , • Wspieranie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży i ich wiedzy na temat zdrowego trybu życia.	• Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia oraz kondycji fizycznej dzieci i młodzieży dzięki rozwojowi bazy oświatowej i sportowej, • Zapewnienie zdrowia psychicznego i odpowiedniego rozwoju dzieci i młodzieży, • Zapewnienie szerokiej oferty zajęć pozalekcyjnych dostosowanej do zainteresowań dzieci i młodzieży, umożliwiającej dodatkowy rozwój poza podstawą programową, • Wyrównanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży z różnych środowisk.	• Liczba przeprowadzonych modernizacji placówek związanych z oświatą i wychowaniem (szt.), • Liczba realizowanych projektów/zajęć pozalekcyjnych dla uczniów szkół z terenu Gminy (szt.), • Liczba odbywających się zajęć specjalistycznych (szt.), • Liczba dzieci korzystających ze wsparcia psychologa w szkołach na terenie Gminy (os.), • Liczba nauczycieli biorących udział w kursach/szkoleniach (os.).

3.4.Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca na potrzeby wszystkich grup społecznych

- Wsparcie działalności świetlic wiejskich i wykorzystywanie ich jako centrów aktywności lokalnej,
- Wzbogacenie oferty Gminnego Ośrodka Kultury w Kodrębie oraz Biblioteki Publicznej o animatorów z różnych dziedzin rozrywki i zapewnienie dla nich niezbędnego zaplecza ,
- Stworzenie miejsca spotkań oraz oferty zajęć dodatkowych dla młodzieży,
- Udostępnianie miejsca spotkań dla różnych grup społecznych,
- Doposażenie i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej,
- Tworzenie projektów i przedsięwzięć umożliwiających rozwój sportów w oparciu o zasoby i infrastrukturę Gminy.

- Rozwój oferty kulturalnej dostosowanej do potrzeb i zainteresowań mieszkańców z różnych grup wiekowych,
- Zapewnienie mieszkańcom możliwości uprawiania aktywności fizycznej, prowadzenia zdrowego stylu życia i rozwoju sportu,
- Zapewnienia miejsca spotkań z odpowiednim zapleczem dla poszczególnych grup mieszkańców.

- Liczba wydarzeń/zajęć odbywających się w świetlicach wiejskich (szt.),
- Liczba wydarzeń/zajęć odbywających się w Ośrodku Kultury (szt.),
- Liczba zajęć skierowanych do młodzieży (szt.),
- Liczba budynków/obiektów poddanych modernizacji/remontom (szt.).

3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej Gminy Kodrąb

Gmina Kodrąb położona jest w południowej części województwa łódzkiego w powiecie radomszczańskim. Pod względem fizycznogeograficznym obszar Gminy znajduje się obrębie mezoregionu Wzgórza Radomszczańskie. Powierzchnia gminy wynosi 105,8 km² i podzielona została na 19 sołectw.

Użytki rolne stanowią 78 % powierzchni Gminy, a użytki leśne około 19%. Wśród użytków rolnych dominują grunty orne (77%) oraz łąki i pastwiska (17%). Rolnictwo jest podstawową gałęzią gospodarki, a funkcję towarzyszącą pełni działalność gospodarcza. W ramach gospodarstw indywidualnych przeważa prywatna własność. Większość gospodarstw ma powierzchnię poniżej 5 ha. Brak jest natomiast większych zakładów przemysłowych

Położenie Gminy w układzie transportowym może uznać za korzystne. Nieopodal Gminy przebiega autostrada A1, przecinająca Polskę w osi północ – południe, będąca częścią europejskiej drogi E75. Węzły autostrady A1 zlokalizowane są nieopodal Kamieńska i Radomska. Takie położenie autostrady należy uznać za korzystne, ponieważ mieszkańcy Gminy posiadają do niej szybki dostęp, a jednocześnie nie tworzy ona na obszarze samej Gminy dodatkowych barier przestrzennych. Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 42 relacji Kamienna – Rudnik.

Sieć dróg, a także możliwości komunikacji transportowej z innymi ośrodkami mają duży wpływ na rozwój funkcjonalno-przestrzenny Gminy, a obecny układ dróg publicznych umożliwia dostęp do każdej miejscowości Gminy Kodrąb.

Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy jest wieś Kodrąb. Znajdują się w niej: Urząd Gminy, bank, publiczna szkoła podstawowa, Gminny Ośrodek Kultury, poczta, szereg budynków i lokali handlowych, stacja paliw oraz kościół. Ulica Niepodległości w Kodrębie stanowi główne miejsce koncentracji funkcji handlowej.

Usługi publiczne obejmują przedszkole, szkoły podstawowe, a specjalistyczna opieka medyczna jest dostępna w pobliskich miastach. Mieszkańcy mają do dyspozycji ośrodek kultury, bibliotekę oraz obiekty sportowe, co sprzyja aktywnemu spędzaniu wolnego czasu. Gmina Kodrąb ma także bogate zasoby naturalne, w tym lasy, zbiornik wodny i tereny rolnicze.

Zachodnia część Gminy odwadniana jest przez rzeki Orzechówkę (nie przyptywająca przez obszar Gminy) i Świętojanek, będące dopływami Warty. Centralna część Gminy odwadniana jest natomiast przez rzekę Widawkę, również będącą dopływem Warty. Przez północno-wschodnią część Gminy przebiega koryto rzeki Prudki i jej dopływy, a wschodnia część Gminy odwadniana jest przez nienazwane dopływy Luciąży, wpadającej do Pilicy. Całość Gminy położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Niecka Włoszczowska.

Struktura funkcjonalno-przestrzenna Gminy musi uwzględniać występujące na obszarze Gminy obszary zagrożenia powodzią, w tym obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Gmina Kodrąb (na podstawie map zagrożenia powodziowego

sporządzanych przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie): znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. a Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi $p=1\%$; znajduje się częściowo na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi $p=10\%$; nie znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią, w rozumieniu art. 16 pkt 34 lit. b Prawa wodnego, tj. obszarze między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne; znajduje się częściowo na obszarze, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$. Część terenu Gminy Kodrąb położona w ramach właściwości miejscowej Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się całkowicie poza obszarem zagrożenia powodziowego, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi raz na 500 lat ($Q_{0,2\%}$), a także całkowicie poza obszarem narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia bądź awarii obwałowania.

Analizując mapy zagrożenia suszą, opracowane na podstawie Planu przeciwdziałania skutkom suszy, można stwierdzić, że dla terenu Gminy Kodrąb określono: umiarkowane zagrożenie suszą atmosferyczną, silne zagrożenie suszą rolniczą na terenach rolnych i leśnych dla całego obszaru gminy, silne zagrożenie suszą hydrologiczną dla całego obszaru gminy, umiarkowane zagrożenie suszą hydrogeologiczną dla całego obszaru Gminy.

Całość obszaru Gminy Kodrąb znajduje się na obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 408 Niecka Miechowska (część NW).

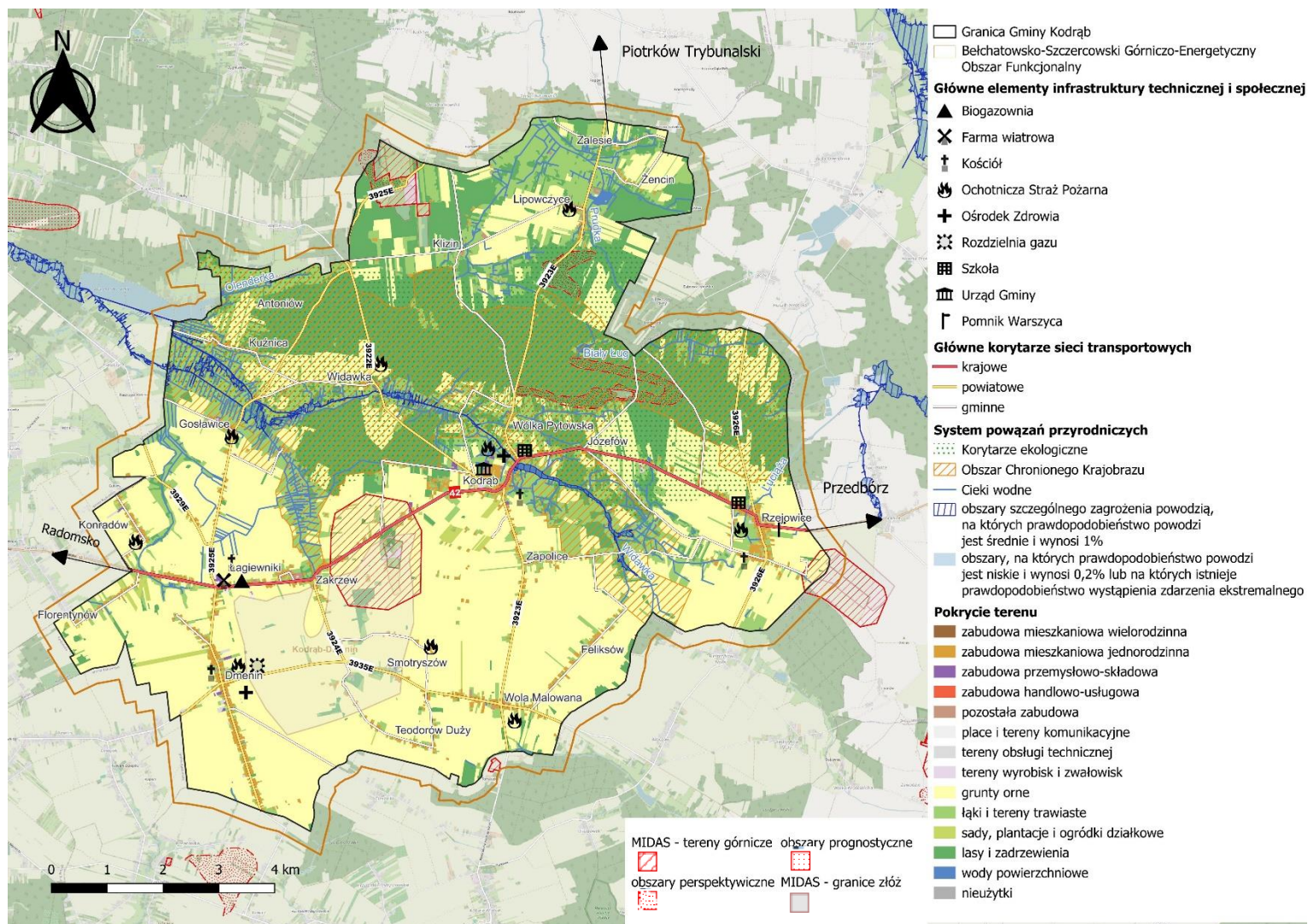
Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Kodrąb znajdują się: obszar chronionego krajobrazu „Doliny Widawki” o powierzchni 41,4 tysięcy hektarów, a także trzy użytki ekologiczne w lesie pod Klizinem o łącznej powierzchni 7 ha.

Obszar chronionego krajobrazu stanowi połączenie terenu o wyróżniających się widokach oraz zróżnicowanych ekosystemach. Pełni on funkcję turystyczno-wypoczynkową oraz korytarza ekologicznego. Na terenie Obszaru zakazuje się eksploatacji zasobów naturalnych oraz działalności mogącej oddziaływać na środowisko naturalne, wyłączając czynności związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki wodnej i leśnej oraz amatorskiego połowu ryb. Wszystkie trzy użytki ekologiczne w Gminie stanowią obszary bagienne, spośród których największy zajmuje powierzchnię niespełna 6 ha. Wszystkie użytki ekologiczne w Gminie zostały utworzone w 1996 roku. Oprócz wskazanych formy ochrony przyrody na obszarze Gminy znajduje się siedem pomników przyrody nieujętych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody.

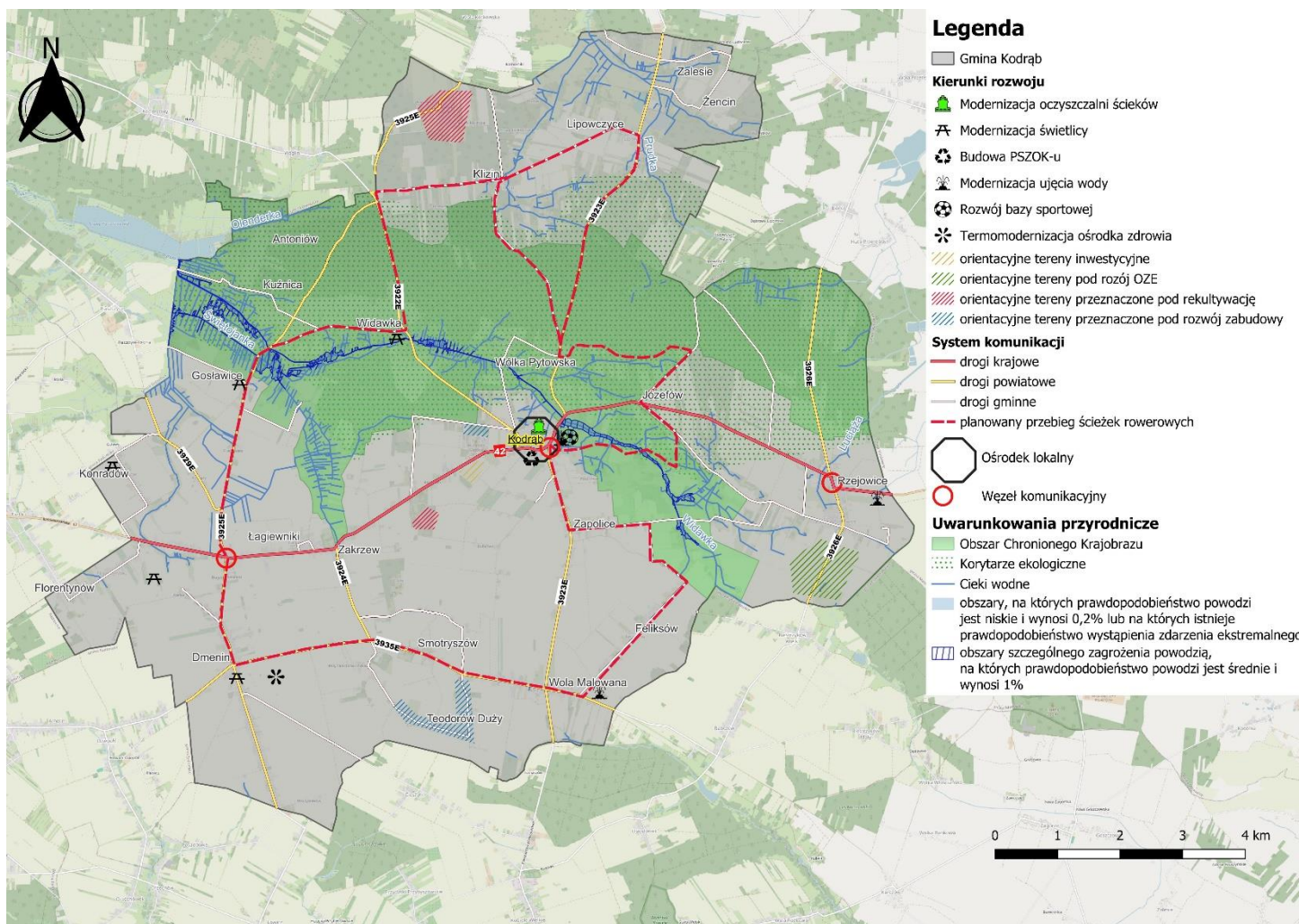
Oddział Zakład gazowniczy w Łodzi składa się z 8 rejonów dystrybucji gazu i działa na obszarze województwa łódzkiego. Miejscowość Dmenin należy do Rejonu w Piotrkowie Trybunalskim. Na terenie tej miejscowości Polska Spółka Gazownictwa posiada sieci gazu ziemnego długości 3,5 km.

Na terenie gminy Kodrąb linie średniego i niskiego napięcia oraz sieć zasilająca i oświetleniowa zrealizowane są w wykonaniu napowietrznym. Podstawowym odbiorcą energii elektrycznej na terenie gminy są gospodarstwa domowe, wykorzystujące energię do celów bytowych i zasilania urzędów do produkcji rolnej

Ryc. 4. Uwarunkowania rozwoju Gminy Kodrąb
 Źródło: opracowanie własne.

Ryc. 5 Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Kodrąb
Źródło: opracowanie własne

4. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie

Ustalenia Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 obowiązują na terenie całej jednostki samorządu terytorialnego. Poszczególne cele operacyjne i kierunki działań będą realizowane zgodnie z aktualnymi potrzebami i uwarunkowaniami występującymi w poszczególnych miejscowościach.

Na szczeblu gminnym głównym dokumentem kreującym politykę przestrzenną jednostki jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kodrąb (SUiKZP), przyjęte na mocy uchwały Rady Gminy Kodrąb nr IV/24/2002 z dnia 30 grudnia 2002 roku. W SUiKZP zdecydowana większość terenu Gminy przeznaczona jest pod obszary leśne, użytki rolne oraz łąki. Zabudowa koncentruje się we wsi Kodrąb oraz wzdłuż głównych dróg. SUiKZP dopuszcza lokowanie działalności przemysłowej i usługowej na wszystkich terenach, na których podstawową funkcją jest mieszkalnictwo, pod warunkiem, że będzie to działalność nieuciążliwa. Studium określa następujące najważniejsze kierunki rozwoju przestrzennego Gminy:

- wielofunkcyjny rozwój rolnictwa,
- rozwój przedsiębiorczości i nieuciążliwej produkcji,
- rozwój agroturystyki.

Warto jednak zauważyć, iż Studium z 2002 roku stanowi jedynie punkt wyjścia do opracowania modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Analiza oraz diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej oraz cele i kierunki działań przedstawione w niniejszej Strategii, pozwoliły na określenie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Kodrąb, które przedstawiono poniżej.

Zasady ochrony środowiska i jego zasobów, w tym ochrony powietrza, przyrody i krajobrazu

- zachowanie terenów o dużych wartościach przyrodniczych i krajobrazowych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- ochrona terenów objętych ochroną prawną oraz innych obszarów cennych przyrodniczo, w tym terenów otwartych,
- kształtowanie spójnego regionalnego systemu obszarów chronionych województwa (SOCh), którego strategicznym elementem jest istniejący Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Widawki,
- zachowanie i przywracanie układu lokalnych korytarzy ekologicznych oraz ochrona przed ich defragmentacją,
- wbudowanie terenów rolnych i leśnych w obrębie korytarzy ekologicznych w ogólnodostępny system terenów otwartych i zieleni publicznej, powiązanie ich zielonymi ciągami pieszymi i rowerowymi łączącymi poszczególne miejscowości Gminy,
- utrzymanie różnorodności biologicznej,
- przeciwdziałanie rozlewaniu się zabudowy,

- wsparcie rozwoju błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności poprzez ustalanie racjonalnych wskaźników w zakresie powierzchni biologicznie czynnej w dokumentach planistycznych, zapewnienie i egzekwowanie odpowiedniej retencji oraz wykorzystanie istniejącej przestrzeni i obiektów do jej rozwoju,
- dążenie do realizacji zieleni izolacyjnej wzdłuż ciągów komunikacyjnych oraz istniejących i projektowanych zespołów zabudowy,
- ochrona cieków wodnych, m.in. poprzez zakaz lub ograniczenie zabudowy w pobliżu zbiorników i cieków wodnych z uwzględnieniem przepisów dotyczących zagospodarowania obszarów szczególnego zagrożenia powodzią,
- ochrona wód powierzchniowych przed zanieczyszczeniami pochodzenia komunikacyjnego i bytowego poprzez kontrole stanu technicznego instalacji kanalizacji sanitarnej i burzowej, konserwacje urządzeń do separacji substancji ropopochodnych i osadników piaskowych, itp.
- wykorzystanie głównych zbiorników wodnych do funkcji związanych z turystyką, rekreacją oraz sportem, z zachowaniem poszanowania środowiska przyrodniczego,
- wykorzystanie obszarów zielonych do celów turystycznych i rekreacyjnych poprzez budowę ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych, budowę i utrzymanie infrastruktury rekreacyjnej,
- ochrona terenów rekreacyjnych i wypoczynku, lasów i terenów zielonych przed zabudową związaną z uciążliwą działalnością gospodarczą (zakłady przemysłowe, magazynowe i usługowe),
- nadanie funkcji edukacyjnej nowym i istniejącym obszarom zielonym oraz elementom zielono-błękitnej infrastruktury,
- ochrona powietrza i zapobieganie przekraczaniu poziomów dopuszczalnych stężeń substancji szkodliwych w powietrzu poprzez działania termomodernizacyjne, wprowadzanie do celów grzewczych urządzeń o wysokiej sprawności energetycznej, rozwój zielonej energii i ograniczanie niskiej emisji wynikającej z ruchu samochodowego,
- rozwój gospodarki o obiegu zamkniętym.

Zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych,
- ochrona różnorodności i wielokulturowości dziedzictwa kulturowego regionu i dóbr kultury współczesnej,
- przystosowanie zachowanych założeń i obiektów, które utraciły swoje pierwotne funkcje, do nowych, współczesnych potrzeb, z uwzględnieniem wymogów w zakresie ich dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami oraz – w miarę możliwości – wykorzystujących rozwiązania w zakresie efektywności energetycznej oraz rozwiązania w zakresie adaptacji do zmian klimatu (zatrzymanie wód opadowych, przepuszczalność terenu, ogrody deszczowe i inne),
- restauracja i modernizacja techniczna obiektów zabytkowych zgodnie z wytycznymi konserwatora zabytków z dostosowaniem współczesnej funkcji do wartości zabytkowej obiektów, służącej jednocześnie rozwojowi gospodarczemu i włączeniu społecznemu,
- podporządkowanie nowej zabudowy historycznej kompozycji przestrzennej,
- podnoszenie walorów użytkowych oraz komercjalizacja funkcji turystycznej, z wykorzystaniem zasobu historycznego jako istotnego komponentu,
- ochrona gminnych tradycji związanych z jej rolniczą funkcją.

Kierunki zmian w strukturze zagospodarowania terenów, w tym określenia szczególnych potrzeb w zakresie nowej zabudowy mieszkaniowej

- utrzymanie i kontynuacja istniejącej struktury przestrzennej i form zabudowy, z możliwością jej uzupełnienia,
- kształtowanie czytelnej, zwartej struktury przestrzennej i dopełnianie układów urbanistycznych,
- utrzymanie dominującej formy zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej realizowanej indywidualnie i w zorganizowanych zespołach mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli nad charakterem zabudowy, jej intensywnością oraz rozdrobnieniem podziałów ewidencyjnych,
- wyznaczanie zróżnicowanych standardów zabudowy dla terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w dostosowaniu do charakteru miejsca – z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia dostępności do usług społecznych (przedszkola, szkoły, place zabaw, zieleń publiczna, usługi sportu, rekreacji i turystyki),
- kształtowanie nowych obszarów zabudowy mieszkaniowej w oparciu o układ komunikacyjny o parametrach dostosowanych do intensywności zabudowy i zapewniający przepustowość w skali lokalnej i ponadlokalnej,
- zachowanie, ochrona przed zainwestowaniem i wykorzystanie zasobów w postaci gleb wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi oraz otuliną biologiczną cieków wodnych,
- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- przeciwdziałanie konfliktom przestrzennym poprzez zachowanie równowagi pomiędzy dostępnością usług, lokalizacji terenów działalności gospodarczej i terenów produkcyjnych a uciążliwością ich oddziaływania na tereny sąsiednie,
- nawiązanie gabarytami, powierzchnią zabudowy i stylem architektonicznym nowych i przebudowywanych obiektów do istniejącej zabudowy występującej na danym obszarze,
- podnoszenie dostępności terenów i obiektów usługowych dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- wsparcie dla rozwoju odnawialnych źródeł energii,
- przyjęcie rozwiązań wynikających z przepisów prawa wodnego oraz ograniczenie rozwoju nowej zabudowy na terenach zagrożonych ryzykiem powodziowym.

Zasady lokalizacji obiektów handlu wielkopowierzchniowego w rozumieniu ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem handlu wielkopowierzchniowego rozumie się handel realizowany w obiekcie handlowym o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m². Jego lokalizacja jest regulowana w planie ogólnym poprzez wskazanie strefy handlu wielkopowierzchniowego oraz konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w przypadku potrzeby realizacji tego obiektu. Plan miejscowy sporządza się wtedy dla terenu położonego na obszarze obejmującym co najmniej obszar, na którym powinny nastąpić zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej w wyniku realizacji tego obiektu.

Zasady lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego

Zgodnie z ustawą z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, pod pojęciem inwestycji celu publicznego należy rozumieć działania o znaczeniu lokalnym (gminnym) i ponadlokalnym (powiatowym, wojewódzkim i krajowym), a także krajowym (obejmującym również inwestycje międzynarodowe i ponadregionalne), oraz metropolitalnym (obejmującym obszar metropolitalny) bez względu na status podmiotu podejmującego te działania oraz źródła ich finansowania, stanowiące realizację celów, o których mowa w art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, m.in.:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne, drogi rowerowe i drogi wodne, budowa, utrzymywanie oraz wykonywanie robót budowlanych tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, a także łączności publicznej i sygnalizacji,
- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania lub ich wykorzystania w instalacji odnawialnego źródła energii wytwarzającej biogaz w rozumieniu art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii,
- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego,
- budowa, utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa, a także ustanowienie strefy ochronnej terenu zamkniętego, w tym wynikające z umów lub porozumień międzynarodowych, a także na potrzeby ochrony granicy państwowej lub zapewnienia bezpieczeństwa publicznego, w tym budowa i utrzymywanie aresztów śledczych, zakładów karnych oraz zakładów dla nieletnich,
- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie złóż kopalin objętych własnością górnictwem,
- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy,
- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej,
- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody,
- wydzielanie gruntów pod publicznie dostępne przestrzenie i obiekty: ciągi piesze, place, parki, promenady lub bulwary, a także ich urządzenie, w tym budowa lub przebudowa.

W przypadku lokalizacji kluczowych inwestycji celu publicznego na terenie Gminy przyjmuje się w szczególności:

- ograniczenie negatywnego wpływu kluczowych inwestycji celu publicznego na zabudowę mieszkaniową, środowisko i krajobraz,
- lokalizowanie kluczowych inwestycji celu publicznego poza obszarami chronionymi, glebami wysokiej przydatności rolniczej i terenami leśnymi,
- uwzględnienie planowanych inwestycji ponadlokalnych (regionalnych, krajowych) w polityce przestrzennej Gminy,
- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- wykorzystanie istniejącej infrastruktury do realizacji inwestycji celu publicznego.

Kierunki rozwoju systemów komunikacji, infrastruktury technicznej i społecznej

W zakresie transportu i komunikacji:

- zapewnienie dobrej dostępności komunikacyjnej poprzez rozwój układu drogowego, komunikacji zbiorowej, infrastruktury pieszo-rowerowej, węzłów komunikacyjnych,
- dążenie do ograniczenia ruchu indywidualnych pojazdów samochodowych, szczególnie na obszarach o dużych walorach przyrodniczych i dużej wrażliwości środowiska na czynniki antropopresyjne,
- wyznaczanie w dokumentach planistycznych dróg o szerokości zapewniającej możliwość wykonania wszystkich niezbędnych do prawidłowego wykorzystania drogi elementów, jak chodniki, parkingi, ciągi rowerowe,
- budowa ścieżek rowerowych poprawiających dostępność i obsługę komunikacyjną sołectw poprzez stworzenie ciągłego systemu komunikacji rowerowej,
- wspieranie rozwoju wielogłęziowego powiązania podsystemów transportu.

W zakresie infrastruktury technicznej i społecznej:

- kreowanie połączeń pomiędzy zabudową mieszkaniową a infrastrukturą społeczną oraz dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej i technicznej,
- dalszy rozwój systemów infrastruktury technicznej, w tym wodno-kanalizacyjnej, będącej podstawą do lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z działalnością gospodarczą,
- wyposażenie terenów w sprawny system odprowadzania i utylizacji ścieków, niezbędny przy wysokim stopniu zwodociągowania,
- utrzymywanie i poprawa jakości usług o charakterze publicznym (szkoły, przedszkola, instytucje kultury, obiekty sportowe), w tym bazy infrastrukturalnej oraz rozwój systemu opieki nad osobami ze szczególnymi potrzebami,
- kształtowanie centralnych przestrzeni publicznych w poszczególnych wsiach umożliwiających aktywność społeczną, budowę oraz umacnianie więzi społecznych i budowanie lokalnej tożsamości,
- rozwój błękitno-zielonej infrastruktury oraz zapewnienie odpowiedniej retencji (powierzchnia biologicznie czynna, budowa zbiorników na deszczówkę z terenów utwardzonych w celu wtórnego wykorzystania),
- tworzenie warunków dla lokalizacji instalacji urządzeń wykorzystujących odnawialne źródła energii na poziomie aktów planistycznych (plan ogólny, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego).

Zasady lokalizacji urządzeń wytwarzających energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW

Urządzenia wytwarzające energię o mocy zainstalowanej przekraczającej 500 kW powinny być lokalizowane na gruntach klasy IV lub V i nie mogą wpływać na poszerzenie obszaru stref ochronnych, które związane są z ograniczeniami w zabudowie, zagospodarowaniu oraz użytkowaniu terenu poza granicami wyznaczonego obszaru. W przypadku lokalizacji takich urządzeń wyznacza się następujące zasady:

- stosowanie rozwiązań eliminujących lub ograniczających oddziaływanie planowanych inwestycji poza granice przekształcanego lub zagospodarowywanego terenu,
- lokalizowanie ośrodków produkcyjnych i infrastruktury technicznej (w tym odnawialnych źródeł energii) na terenach ściśle określonych, z uwzględnieniem istniejących form ochrony przyrody oraz z zachowaniem bezpiecznej strefy ochronnej od zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
- dbałość o relacje funkcjonalno-przestrzenne z terenami sąsiednimi,
- podejmowanie działań powstrzymujących znaczne przeobrażenie krajobrazu kulturowego,

- w granicach stref ochronnych dla elektrowni fotowoltaicznych wszelkie przedsięwzięcia nie mogą przekraczać standardów jakości środowiska,
- wyłącza się obszary chronionego krajobrazu z lokalizowania elektrowni wiatrowych o mocy większej niż moc mikroinstalacji w rozumieniu przepisów Ustawy z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii.

Instalacje odnawialnych źródeł energii niezamontowane na budynkach, a zlokalizowane:

- a) na użytkach rolnych klasy I-III i gruntach leśnych,
- b) na użytkach rolnych klasy IV, o mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 150 kW lub wykorzystywanych do prowadzenia działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania energii elektrycznej,
- c) na gruntach innych niż wskazane w lit. a i b, o mocy zainstalowanej elektrycznej większej niż 1000 kW

– będą mogły powstawać wyłącznie na podstawie zapisów planu miejscowego.

Zasady lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko

Do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko zalicza się te przedsięwzięcia, które zostały określone w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, w podziale na przedsięwzięcia mogące zawsze znacząco oddziaływać na środowisko oraz te mogące potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko.

W przypadku lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko na terenie Gminy należy uwzględnić:

- lokalizację w miejscach, które nie naruszają funkcjonowania korytarzy ekologicznych, obszarów chronionych oraz nie przyczyniają się do niszczenia siedlisk gatunków występujących w Gminie,
- rozmieszczenie form ochrony przyrody, ograniczenia wynikające z uchwał je powołujących, planów ochrony tych obszarów oraz aktów prawa miejscowego,
- realizację działań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą możliwych negatywnych oddziaływań na środowisko
- przeprowadzenie indywidualnej procedury badania wpływu przedsięwzięcia na środowisko w ramach oceny oddziaływania na środowisko na podstawie ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.

Zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

- kontynuacja rolniczego sposobu użytkowania terenów, szczególnie w obrębie zwartych kompleksów gleb o wysokiej jakości i przydatności rolniczej,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- zachowanie korytarzy ekologicznych oraz siedlisk gatunków chronionych i zagrożonych,
- kształtowanie prawidłowych relacji pomiędzy zabudową związaną z produkcją rolną a zabudową mieszkaniową na wsiach,

- utrzymanie zwartych kompleksów użytków rolnych i zielonych z zadrzewieniami śródpolnymi,
- zalesianie gruntów najstabszych, nieużytków i gruntów rolniczo nieprzydatnych,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, poprzez właściwy dobór upraw dostosowanych do warunków środowiskowych, wykorzystanie potencjału produkcyjnego trwałych użytków zielonych dla produkcji zwierzęcej, racjonalne stosowanie nawożenia i środków ochrony roślin,
- zwiększanie opłacalności produkcji rolnej, poprzez polepszanie struktury gospodarstw rolnych, wprowadzanie nowych technologii i innowacji, inwestycje we wzrost produktywności, rozwijanie współpracy rolników między sobą i branżą przetwórstwa, rozwój rynków lokalnych i targowisk,
- dopuszcza się przekształcenie profilu istniejących gospodarstw rolnych na agroturystyczny, zgodnie ze wskazanymi kierunkami rozwojowymi sektora turystyki w Gminie.

Zasady kształtowania zagospodarowania przestrzennego na obszarach zdegradowanych i obszarach rewitalizacji oraz obszarach wymagających przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji

Na terenie Gminy nie wyróżnia się obszarów wymagających rehabilitacji, rewitalizacji bądź remediacji. Wskazuje się natomiast na konieczność przeprowadzenia na pewnych obszarach procesu rekultywacji, czyli działań mających na celu przywrócenie zatraconych cech, wartości i walorów środowiska naturalnego, które uległo degradacji. Wskazuje się na konieczność rekultywacji terenów kopalni kruszywa naturalnego w miejscowości Klizin-Kopaliny i kopalni wapieni w Rogaszyńcu koło Kodrąb.

Podczas wdrażania działań strategii należy brać pod uwagę ustalenia i rekomendacje znajdujące się w Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły Dz.U. 2022 poz. 2739 oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym).

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U z 2023 r. poz. 300), Gmina Kodrąb, położona na obszarze Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, znajduje się w zasięgu zlewni następujących jednolitych części wód:

- Jednolite Części Wód Powierzchniowych (JCWP): PLRW20000625453429 (Prudka), PLRW20000625453417 (Luciąża do zb. Cieszanowice),
- Jednolite Części Wód Podziemnych (JCWPd): PLGW200084.

Działania wg II aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (IIaPGW) przypisane do kompetencji poszczególnych podmiotów, które mogą być istotne przy wdrażaniu strategii rozwoju Gminy Kodrąb to:

- działania do realizowania przez Gminę: aktualizacja programu ochrony środowiska pod kątem poprawy efektywności dotyczącej ograniczania dopływu zanieczyszczeń do JCWP;

- działania do realizowania przez właścicieli, dzierżawców posiadaczy lub zarządców terenu w porozumieniu z organem sprawującym nadzór nad obszarem Natura 2000: realizacja działań wynikających z planów ochrony i planów zadań ochronnych dla obszarów chronionych.

5. Spójność kierunków rozwoju Gminy z kierunkami wynikającymi ze strategii rozwoju województwa. Obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa wraz z zakresem planowanych działań.

W nowej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 obszary wiejskie zostały wskazane jako **istotne z punktu widzenia rozwoju województwa i zachowania tożsamości**.

Zgodnie z zapisami ww. Strategii: „Obszary wiejskie województwa łódzkiego prezentują bogate spektrum typów funkcjonalnych poczynając od rolniczych gmin wiejskich skończywszy na gminach o przemysłowym, usługowym bądź wielofunkcyjnym charakterze. Istnieje też znaczna liczba gmin, położonych głównie w sąsiedztwie średnich i dużych miast, mająca funkcje typowo mieszkaniowe. Pomimo tak dużej różnorodności posiadają one wspólny mianownik barier i problemów rozwojowych: są to różnego rodzaju problemy transportowe, poczynając od braków w infrastrukturze komunikacyjnej na wykluczeniu z transportu publicznego skończywszy. Słabą stroną większości gmin wiejskich jest niski potencjał gospodarczy, którego wzmocnienie będzie wymagało wsparcia i modernizacji rolnictwa, rozwoju funkcji pozarolniczych, inwestycji w kapitał ludzki i społeczny. Kolejnym problemem gmin wiejskich jest stan środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie niskiej jakości wód i powietrza oraz niewystarczającej ochrony obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Negatywnym zjawiskiem, zwłaszcza w gminach położonych w otoczeniu średnich i dużych miast, jest presja urbanizacyjna, której efektem jest chaos przestrzenny, rosnące koszty społeczne i niewystarczający rozwój infrastruktury technicznej w stosunku do potrzeb rosnącej populacji. Wdrażanie modelu wielofunkcyjnego wsi będzie wiązało się z rozwijaniem branż komplementarnych dla rolnictwa bazujących na lokalnych zasobach. Ponadto zróżnicowanie działalności gospodarczej i wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych oferujących profesjonalne usługi naukowe i techniczne będą skorelowane ze wzrostem innowacyjności w rolnictwie oraz rozwojem nowych sektorów gospodarki specyficznych dla takich obszarów jak: biogospodarka, zielona gospodarka, OZE. W perspektywie najbliższych lat w związku z ekologizacją sektorów i branż w krajowej gospodarce oraz społeczną świadomością w zakresie ochrony środowiska wzrośnie zapotrzebowanie na produkty i usługi w sektorze zielonej gospodarki. Na obszarach wiejskich wzrośnie również zapotrzebowanie na świadczenie usług społecznych (opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych) w efekcie starzejącego się społeczeństwa, co pozwoli na urzeczywistnienie w praktyce idei rolnictwa społecznego oraz zwiększenie i dywersyfikację dochodów gospodarstw. Dużą rolę w realizacji tych celów odgrywać będzie zwiększenie dostępności transportowej obszarów wiejskich oraz likwidowanie deficytów w infrastrukturze telekomunikacyjnej i dostępie do Internetu. Ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy oraz konieczność poprawy jakości życia na wsi istotne będzie wdrażanie koncepcji Inteligentnych wsi (Smart Villages) – tj. nowej koncepcji w zakresie kształtowania polityki UE. Idea Smart Villages dotyczy różnych obszarów życia wsi i stwarza nowe możliwości, np. poprawy mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska,

korzystania z szans, jakie daje biogospodarka i gospodarka o obiegu zamkniętym (w tym krótkie łańcuchy dostaw żywności, energia odnawialna, Rolnictwo 4.0), zapewnienia wysokiej jakości edukacji i usług zdrowotnych lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu”.

Cele strategiczne oraz cele operacyjne ujęte w niniejszej Strategii odnoszą się do zidentyfikowanych problemów, a także potencjału mieszkańców na obszarze Gminy Kodrąb, są również spójne z dokumentami strategicznymi wyższego rzędu o randze krajowej i wojewódzkiej. W związku z powyższym, komplementarność celów wyznaczonych w strategii z innymi działaniami oraz priorytetami wpływa na skuteczność i efektywność wdrażania dokumentu.

Strategia Rozwoju Województwa łódzkiego 2030 jest elementem systemu programowania przygotowywanego na różnych poziomach. Jej treść uwzględnia ustalenia dokumentów wyższego rzędu, w szczególności zapisy projektów dokumentów wspólnotowych dotyczących polityki spójności po 2020 roku, strategii krajowych, takich jak: Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) oraz Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030. W Strategii rozwoju województwa łódzkiego 2030 wyznaczono następujące cele strategiczne:

- Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka,
- Obywatelskie społeczeństwo równych szans,
- Atrakcyjna i dostępna przestrzeń,

oraz cel horyzontalny:

Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo.

Zestawienie poniżej przedstawia spójność celów strategicznych i operacyjnych zawierających się w Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 ze Strategią rozwoju województwa łódzkiego 2030.

CELE	
STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO 2030	STRATEGIA ROZWOJU GMINY KODRĄB NA LATA 2025-2034
Cel I: Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka I.1. Zwiększenie potencjału badawczego i innowacyjnego I.2. Podnoszenie jakości kapitału ludzkiego I.3. Wsparcie rozwoju MŚP I.4. Rozwój sektora rolnego i zwiększenie jego konkurencyjności	Cel operacyjny: 2.1, 3.2, 3.3.

Cel II: Obywatelskie społeczeństwo równych szans II.1. Rozwój kapitału społecznego II.2. Poprawa stanu zdrowia mieszkańców II.3. Ograniczenie skali ubóstwa i wykluczenia społecznego	Cel operacyjny: 1.2, 1.3, 2.2, 2.3, 3.1, 3.2, 3.3, 3.4.
Cel III: Atrakcyjna i dostępna przestrzeń III.1. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości zasobów środowiska III.2. Ochrona i kształtowanie krajobrazu III.3. Zwiększenie dostępności transportowej III.4. Nowoczesna energetyka w województwie III.5. Racjonalizacja gospodarki odpadami III.6. Zwiększenie dostępności do usług teleinformatycznych	Cel operacyjny: 1.1, 1.2, 1.3, 2.2.
Cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzane województwo	Cel operacyjny: 1.3, 2.3.

Na terenie województwa łódzkiego wyróżniono cztery miejskie obszary funkcjonalne: MOF Ośrodka Wojewódzkiego – Łodzi oraz 3 wielordzeniowe MOF: MOF Sieradz – Zduńska Wola – Łask, MOF Tomaszów Mazowiecki – Opoczno oraz **MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów (do którego należy Gmina Kodrąb)**.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych szczególnie istotna będzie realizacja zintegrowanych, kompleksowych projektów dotyczących m.in. rozwoju zrównoważonego transportu publicznego, zwiększania efektywności energetycznej, poprawy stanu środowiska przyrodniczego, szczególnie w zakresie jakości powietrza, wzrostu atrakcyjności osadniczej, wsparcia rozwoju kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju kultury, turystyki i rekreacji.

Dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 przewidziano wsparcie w postaci Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Szczegółowy zakres wsparcia w ramach ZIT zostanie określony zgodnie z Umową Partnerstwa w programie regionalnym. W ramach instrumentu ZIT realizowane będą mogły być projekty o zintegrowanym charakterze pod względem tematycznym lub terytorialnym, koncentrujące się na wyzwaniach rozwojowych, które jednostki samorządu terytorialnego tworzące MOF zdecydują się adresować wspólnie, tak na etapie realizacji projektu jak i późniejszej eksploatacji.

Ryc. 6. Obszar Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

SRWŁ 2030 wyznacza z poziomu regionalnego obszary strategicznej interwencji, Gmina Kodrąb należy do OSI MOF Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów.

6. System realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzenia dokumentów wykonawczych

Prawidłowy przebieg procesu realizacji założeń Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 jest kontrolowany poprzez odpowiednie jej wdrażanie, a następnie monitoring, jak i ewaluację. Poprzez gromadzenie i analizę danych, wprowadzony zostanie system stałej kontroli i oceny efektów realizacji ustaleń Strategii. Pozwoli to na identyfikację zaistniałych nieprawidłowości, a następnie rozwiązanie oraz zapobieganie ich negatywnym skutkom w przyszłości.

Wdrażanie Strategii

Strategia realizowana będzie w latach, na jakie przyjęty został dokument, a więc w latach 2025-2034. Jednym z elementów wdrażania niniejszej Strategii jest obowiązek pracowników Urzędu oraz jednostek organizacyjnych do zapoznania się z dokumentem oraz wyznaczenie obszarów, za które każda jednostka lub pracownik będą odpowiedzialni. Podmiotami zaangażowanymi w proces realizacji Strategii będzie sektor publiczny (władze samorządowe, jednostki organizacyjne Gminy, inne jednostki samorządu terytorialnego), sektor prywatny (partnerzy prywatni i biznesowi, przedsiębiorcy, inwestorzy, organizacje otoczenia biznesu, zrzeszenia gospodarcze) oraz sektor społeczny (mieszkańcy, organizacje pozarządowe, liderzy społeczni, osoby publiczne). Z kolei za etap wdrażania, monitorowania, ewaluacji i aktualizacji Strategii odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Kodrąb, Rada Gminy Kodrąb oraz Urząd Gminy Kodrąb, jednostki organizacyjne i partnerzy Gminy.

Wójt Gminy Kodrąb
stymulowanie i
koordynacja działań
integrowanie zasobów

Rada Gminy Kodrąb
wsparcie strategiczne przy
realizacji i ewaluacji
strategii i podejmowaniu
decyzji strategicznych

**Urząd Gminy
Kodrąb**
koordynacja działań
poszukiwanie nowych
źródeł finansowania
monitoring, ewaluacja
i przygotowanie zmian do
aktualizacji
realizacja

W celu zachowania nadrzędności oraz spójności Strategii wobec innych planów, programów i dokumentów o charakterze strategicznym, opracowywanych w Gminie na potrzeby realizacji zadań, rekomenduje się ich aktualizację zgodnie z celami strategicznymi. Zagwarantowanie spójnego podejścia do polityki rozwoju wymagać zatem będzie uwzględnienia zapisów Strategii w zakresie konkretnych obszarów zarówno w dokumentach wieloletnich, jak i programach przyjmowanych rokrocznie. Pozwoli to wzmocnić efekt podejmowanych działań i jednocześnie uszczegółowić zapisy Strategii.

Wdrażając Strategię, Gmina Kodrąb będzie dbać o dobrą współpracę z otoczeniem społeczno-gospodarczym, w tym z lokalnymi organizacjami pozarządowymi, ale również z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową. Dodatkowo Gmina będzie aktywnie uczestniczyć w konsultacjach innych Strategii przyjmowanych przez okoliczne podmioty z jej otoczenia (w szczególności z terenu powiat radomszczańskiego).

W celu zaangażowania organizacji pozarządowych we wspólne działania na rzecz rozwoju Gminy, projekty będą realizowane w partnerstwie z NGO. Dzięki temu przy realizacji przedsięwzięć uda się dotrzeć do coraz większej liczby odbiorców ze względu na aktywność stowarzyszeń i fundacji w poszczególnych częściach Gminy.

Monitoring i ewaluacja Strategii

W celu sprawdzenia efektywności prowadzonych działań zakłada się przeprowadzenie analizy stopnia realizacji zakładanych celów. Prowadzenie monitoringu pozwala na weryfikację i reakcję w przypadku występowania negatywnych zjawisk, a także wprowadzenie aktualizacji dokumentu, o ile zajdzie taka potrzeba.

Monitoring będzie odbywał się przy pomocy tabeli ewaluacyjnej, stanowiącej załącznik nr 3 do niniejszego dokumentu. W tabeli znajduje się miejsce na wprowadzenie jednostki odpowiedzialnej za realizację celów, a także kolumny z planowaną datą wykonania zadania oraz datą faktyczną. Na podstawie tego uzupełniona zostanie ostatnia część tabeli ewaluacyjnej, zawierająca informacje na temat stanu realizacji działań. W ten sposób można będzie ocenić, w jakiej części osiągnięto założony cel operacyjny, a dalej strategiczny.

Śledzenie postępu realizacji celów wspomogą coroczne opracowywanie Raportu o stanie Gminy, który jest obowiązkowym dokumentem zgodnie z art. 28aa ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym. Jednocześnie monitorowanie strategii umożliwi także rzetelne informowanie podmiotów zewnętrznych o uzyskanych wynikach, zrealizowanych działaniach, osiągniętych celach i planowanych strategicznych inwestycjach czy projektach.

Aktualizacja Strategii

Bieżące monitorowanie i ocena skuteczności działań Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 będzie przesłanką do zareagowania, a tym samym wprowadzenia zmian w dokumencie w przypadkach uzasadnionych. W momencie, gdy Wójt Gminy Kodrąb we wsparciu pracowników Urzędu Gminy Kodrąb zauważy konieczność modyfikacji Strategii Rozwoju Gminy, Wójt Gminy występuje do Rady Gminy Kodrąb z wnioskiem o jego zmianę.

Ewentualna aktualizacja Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb będzie następować w trybie przewidzianym w art. 10f ust. 5 ustawy o samorządzie gminnym, który stanowi, iż strategia rozwoju Gminy podlega aktualizacji, jeżeli wymaga tego sytuacja społeczna, gospodarcza lub przestrzenna Gminy albo gdy jest to konieczne dla zachowania jej spójności ze strategią rozwoju ponadlokalnego lub strategią rozwoju województwa. Do aktualizacji strategii rozwoju Gminy stosuje się wtedy zapisy z art. 10f ust. 1–4 ustawy o samorządzie gminnym.

7. Ramy finansowe i źródła finansowania

Gmina Kodrąb na bieżąco bada i analizuje możliwości pozyskania zewnętrznych źródeł finansowania działalności, w tym kierunków działań przewidzianych w Strategii, zarówno stanowiących wydatki bieżące i majątkowe. Analizy te obejmują:

- fundusze unijne, m.in. w ramach **Funduszy Europejskich dla Łódzkiego 2021-2027**;
- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (PS WPR 2023-2027);
- ogólnopolskie programy operacyjne;
- programy rządowe, w tym m.in. Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg, Aktywny Maluch, Senior+, Dostępność+, Program Inwestycji Strategicznych Polski Ład oraz inne programy w obszarze ochrony środowiska, sportu, kultury, edukacji i innych;
- programy jednostek samorządu terytorialnego wyższych szczebli, w tym zwłaszcza programy finansowane ze środków Samorządu Województwa Łódzkiego;
- inne, nieunijne fundusze międzynarodowe;
- inne zwrotne i bezzwrotne źródła finansowania, dystrybuowane przez podmioty publiczne i prywatne.

Program Regionalny: Fundusze Europejskie dla Łódzkiego 2021-2027 będzie głównym dokumentem określającym kierunki wsparcia finansowanego ze środków Unii Europejskiej w województwie łódzkim w okresie budżetowym 2021-2027.

W ramach nowej perspektywy finansowej 2021-2027 samorząd będzie miał możliwość korzystania z nowej puli dofinansowań. Polityka spójności na lata 2021-2027 docelowo obejmie fundusze takie jak:

- **EFRR** – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,
- **FS** – Fundusz Spójności,
- **EFS+** – Europejski Fundusz Społeczny+.

Do programów krajowych w nowej perspektywie finansowej 2021-2027 należą m.in.:

- **FEnIKS** – Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko,
- **FENG** – Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki,
- **FERS** – Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027,
- **FERC** – Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, 7
- **PTFE** – Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich,
- **FEPŻ** – Fundusze Europejskie Pomoc Żywnościowa,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

Powyższe instrumenty finansowe, jak i środki własne Gminy wskazują na potencjalne źródła finansowe, z których mogą być pozyskane środki na realizację działań

założonych w Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034. Głównymi źródłami finansowania celów rozwojowych będą dochody własne Gminy, takie jak podatki i opłaty lokalne, udział w podatku dochodowym od osób fizycznych, oraz pozostałe środki publiczne. Jednocześnie wiele zadań przewidzianych w Strategii realizowanych będzie w ramach bieżącej działalności poszczególnych jednostek Urzędu oraz jednostek organizacyjnych Gminy Kodrąb.

Realizacja części zadań przewidzianych w Strategii wymaga również i zakłada współpracę z gminami sąsiednimi, powiatem radomskim oraz województwem łódzkim i ich jednostkami organizacyjnymi. Dodatkowo, przewiduje się współpracę z **Partnerstwem Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomsko-Piotrków Trybunalski – Bełchatów 2030**, które wdrażać będzie m.in. na obszarze strategię terytorialną (na moment pisania Strategii dokument ten otrzymał pozytywną opinię Zespołu partnerów społeczno-gospodarczych stanowiących ciało doradcze przy opracowywaniu Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomsko – Piotrków Trybunalski – Bełchatów 2030). Współpraca ta może obejmować również wymiar finansowy, w tym przekazanie dotacji na realizację zadań.

Podstawą do określenia ram finansowych działań strategicznych będzie budżet Gminy oraz Wieloletnia Prognoza Finansowa. Gmina Kodrąb będzie utrzymywać nadwyżkę operacyjną w sposób nie zagrażający dyscyplinie finansów publicznych i umożliwiającą spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań. Pozostałe środki, a także dochody majątkowe, przeznaczone będą na realizację zaplanowanych inwestycji. Długookresowe cele strategiczne określone będą w wieloletniej prognozie finansowej. W celu oddania realności prognozy oraz rzetelności finansowego przedstawienia planowanych działań, wieloletnia prognoza finansowa oddawać będzie wszystkie wydarzenia, które mają lub mogą mieć wpływ na gospodarkę finansową Gminy, a przede wszystkim uzależnione będą od czynników makroekonomicznych, takich jak: PKB, inflacja, tempo wzrostu wynagrodzeń czy planowane zmiany systemowe np. w podatkach dochodowych. Na tej podstawie wyznaczone będą możliwe do przeznaczenia limity wydatków w poszczególnych latach na wyznaczone przedsięwzięcia. W przypadku zaciągania zwrotnych źródeł finansowania, kształt wskaźnika obsługi zadłużenia określonego w art. 243 ustawy o finansach publicznych w każdym roku prognozy powinien uwzględniać obsługę dodatkowych zobowiązań Gminy.

Tabela na kolejnej stronie przedstawia prognozę wysokości głównych kategorii budżetowych w latach 2025-2035 na podstawie Uchwały LXXII/623/2024 Rady Gminy Kodrąb z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kodrąb na lata 2024-2035. W analizowanych latach (2025-2034) łączne dochody wyniosą ponad 231,4 mln zł, z czego dochody z tytułu udziału w podatku dochodowym od osób fizycznych ponad 39,8 mln zł i podatku od nieruchomości około 14,4 mln zł. Łączne wydatki wyniosą natomiast ponad 225,8 mln zł.

Tab. 3. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii

	Dochody	w tym:		Wydatki	Rozchody
	ogółem	PIT	podatek od nieruchomości	ogółem	
2025	20 893 000,00 zł	3 450 220,00 zł	1 350 000,00 zł	20 785 000,00 zł	886 220,00 zł
2026	21 366 000,00 zł	3 560 000,00 zł	1 350 000,00 zł	21 071 000,00 zł	700 000,00 zł
2027	22 676 000,00 zł	3 766 000,00 zł	1 400 000,00 zł	21 976 000,00 zł	700 000,00 zł
2028	22 337 000,00 zł	3 760 000,00 zł	1 450 000,00 zł	21 687 000,00 zł	650 000,00 zł
2029	22 747 000,00 zł	3 839 000,00 zł	1 450 000,00 zł	22 147 000,00 zł	600 000,00 zł
2030	23 161 000,00 zł	3 963 000,00 zł	1 450 000,00 zł	22 511 000,00 zł	650 000,00 zł
2031	23 584 000,00 zł	4 029 000,00 zł	1 500 000,00 zł	22 834 000,00 zł	750 000,00 zł
2032	24 181 000,00 zł	4 150 000,00 zł	1 500 000,00 zł	23 431 000,00 zł	750 000,00 zł
2033	24 897 000,00 zł	4 565 000,00 zł	1 500 000,00 zł	24 107 000,00 zł	790 000,00 zł
2034	25 583 000,00 zł	4 750 000,00 zł	1 500 000,00 zł	25 336 917,00 zł	246 083,00 zł
Ogółem	231 425 000,00 zł	39 832 220,00 zł	14 450 000,00 zł	225 885 917,00 zł	6 722 303,00 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały LXXII/623/2024 Rady Gminy Kodrąb z dnia 25 kwietnia 2024 r. w sprawie zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kodrąb na lata 2024-2035.

Załącznik 1:

Diagnoza sytuacji przestrzennej, gospodarczej i społecznej Gminy Kodrąb

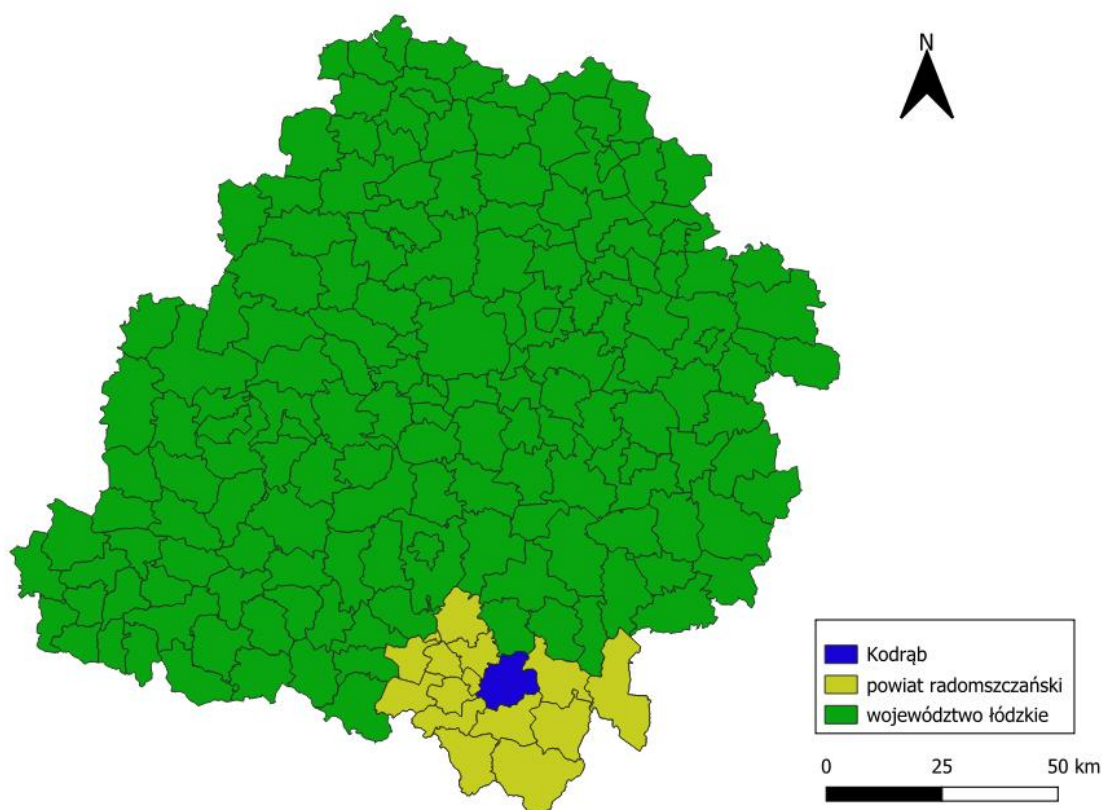
SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY.....	63
1.1. Informacje ogólne.....	63
1.2. Transport i łączność.....	64
1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	66
1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne	69
 CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY	 72
2.1. Gospodarka lokalna	72
2.2. Infrastruktura i środowisko	81
Urządzenia sieciowe	81
Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii.....	82
Gospodarka odpadami	84
2.3. Stan finansów samorządowych	86
Wykonanie budżetu.....	86
Struktura dochodów i wydatków	87
Fundusze Europejskie 2014-2020	89
Rządowy Fundusz Polski Ład	90
Potencjał inwestycyjny	90
 CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY	 92
3.1. Demografia.....	92
3.2. Kapitał społeczny.....	98
Przedszkola i żłobki	98
Szkoły	99
Kultura i sport	103
Bezpieczeństwo publiczne	104
Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy.....	105
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna.....	107
Spis rycin.....	109
Spis tabel	110

CZĘŚĆ 1: DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY

1.1. Informacje ogólne

Gmina Kodrąb jest gminą wiejską położoną na południu województwa łódzkiego, w centrum powiatu radomszczańskiego. Powierzchnia Gminy wynosi 106 km², co stanowi 0,6% powierzchni województwa oraz 7,4% powiatu. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego Gminę w 2022 roku zamieszkiwało 4330 osób, co przekładało się na gęstość zaludnienia na poziomie 40,9 os/km². Przez teren Gminy przechodzi obszar chronionego krajobrazu Doliny Widawki.

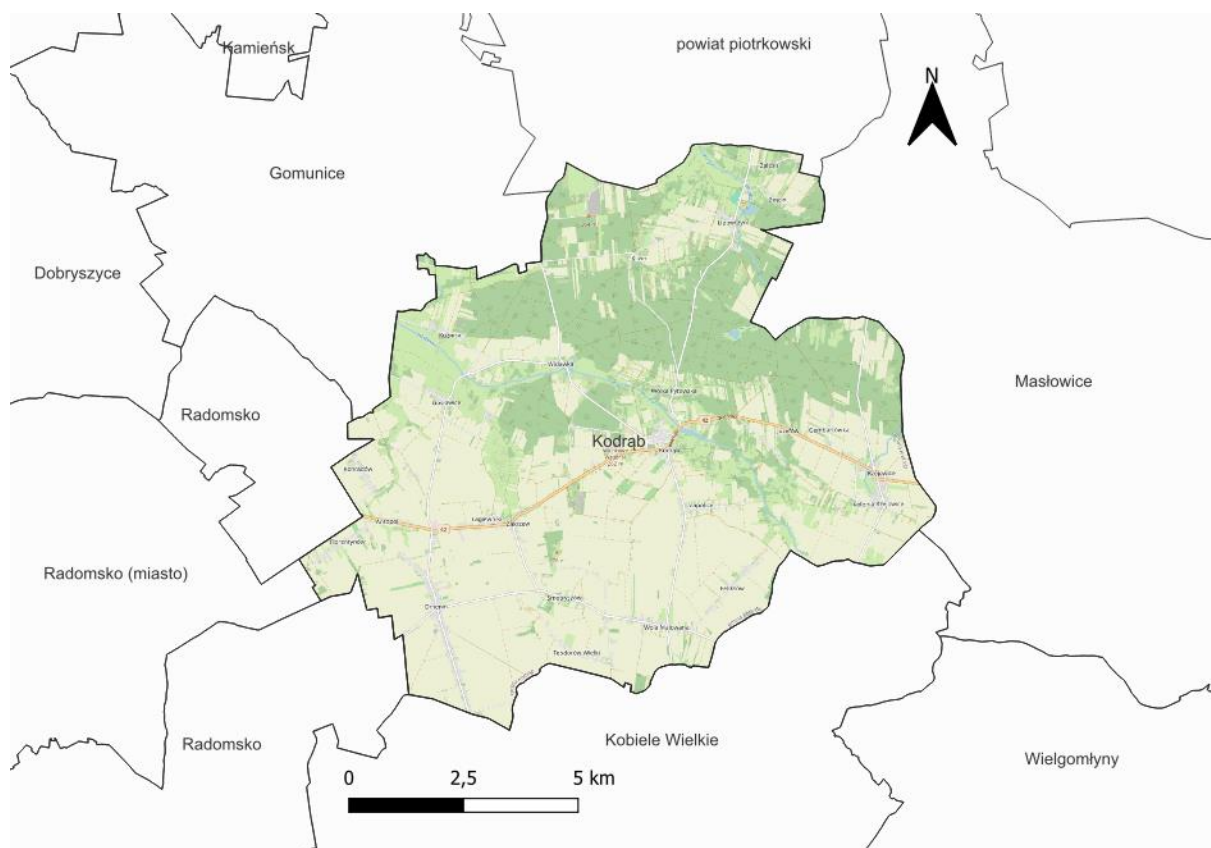

Ryc. 7. Położenie Gminy Kodrąb na tle województwa łódzkiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina Kodrąb graniczy z sześcioma gminami:

- od północy z Gminą Gorzkowice w powiecie piotrkowskim,
- od wschodu z Gminą Maśłowice,
- od południa z Gminą Kobbiele Wielkie,
- od zachodu z Gminami Radomsko i Gomunice oraz miastem Radomsko.

Ryc. 8. Położenie Gminy Kodrąb na tle Gmin sąsiadujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Gmina podzielona jest na dziewiętnaście sołectw: Bugaj – Antopol, Dmenin, Feliksów, Florentynów, Gostawice, Józefów, Klizin, Kodrąb, Konradów, Kuźnica, Lipowczyce, Łągiewniki, Rzejowice, Smotryszów, Widawka, Wola Malowana, Zakrzew, Zapolice i Żencin.

1.2. Transport i łączność

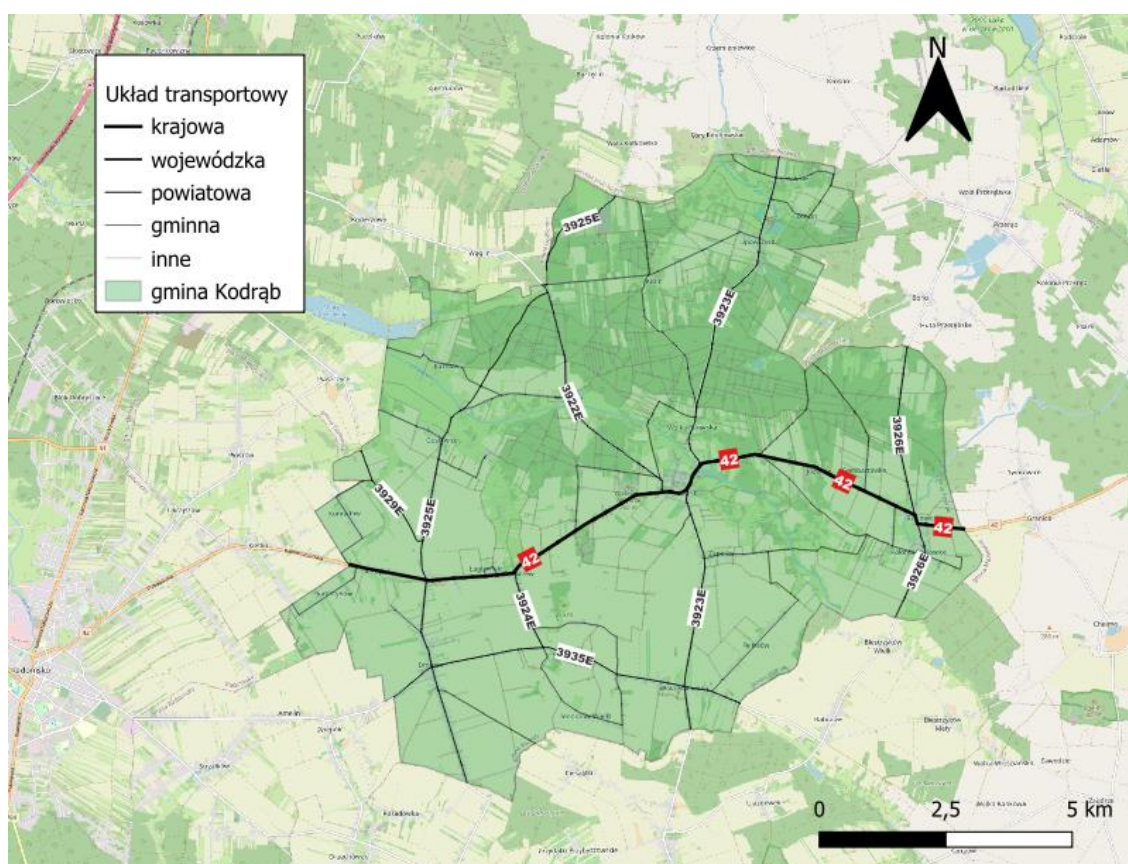
Położenie Gminy w układzie transportowym może uznać za korzystne. Nieopodal Gminy przebiega autostrada A1, przecinająca Polskę w osi północ – południe, będąca częścią europejskiej drogi E75. Węzły autostrady A1 zlokalizowane są nieopodal Kamieńska i Radomska. Takie położenie autostrady należy uznać za korzystne, ponieważ mieszkańcy Gminy posiadają do niej szybki dostęp, a jednocześnie nie tworzy ona na obszarze samej Gminy dodatkowych barier przestrzennych. Przez teren Gminy przebiega droga krajowa nr 42 relacji Kamienna – Rudnik. Droga ta ciągnie się przez cztery województwa (opolskie, śląskie, łódzkie i świętokrzyskie), ale na jej trasie nie znajdują się żadne duże miasta, a jedynie mniejsze ośrodki regionalne. Jej łączna długość na terenie Gminy wynosi 13,3 kilometra. Przez obszar Gminy nie przebiega żadna droga wojewódzka, a reszta sieci transportowej oparta jest na drogach powiatowych, których długość w 2024 roku wyniosła 46,3 kilometra. Uzupełnienie systemu transportu drogowego w Gminie stanowią drogi gminne, których łączna długość, według danych GUS, w 2022 roku wyniosła 57 kilometrów, z czego 21,9 km stanowiły drogi nieutwardzone. Wskazuje się na konieczność przebudowy dróg w miejscowościach: Zalesie, Zabłocie, Kuchary,

Feliksów, Dmenin-Władysławów, Dmenim-Cieszątki, Klizin-Wola Kotowska, Żencin, Zalesie-Kuźnica. Konieczna jest także budowa chodników na osiedlu w Kodrębie i przy drodze powiatowej relacji Kodrąb-Zapolice oraz uzupełnienie oświetlenia ulicznego przy drogach na terenie Gminy.

Dojazd samochodem do sąsiedniego Radomska samochodem zajmuje około 20 minut, do Częstochowy – 50 minut, do Piotrkowa Trybunalskiego – 45 minut, do Łodzi – ponad godzinę, a do Katowic – przeszło półtorej godziny.

Przez teren Gminy nie przechodzą żadne linie kolejowe. Najbliższy dworzec kolejowy znajduje się mieście Radomsko, przy ulicy Reymonta 53. Z Radomska pociągi kursują do: Częstochowy, Łodzi, Katowic, Białegostoku, Trójmiasta, Olsztyna, Płocka, Krakowa, Warszawy i Piotrkowa Trybunalskiego. Dojazd pociągiem z Radomska do Częstochowy trwa około 25 minut, do Łodzi – około półtorej godziny, a do Katowic – ponad półtorej godziny.

Gmina jest położona w stosunkowo dużym oddaleniu od największych lotnisk. Port lotniczy w Łodzi dzieli od Gminy blisko 100 kilometrów, w Katowicach 120 kilometrów, w Radomiu 130 kilometrów, w Krakowie – 140 kilometrów, a w Warszawie – 170 kilometrów.

nauki szkolnej. Na terenie Gminy nie działają żadni prywatni przewoźnicy. Dodatkowo miejscowości Kuchary, Stefania, Teodorów Duży, Teodorów Mały, Feliksów, Zalesie, Zabłocie, Żencin, Klizin, Konradów, Widawka, Antoniów, Kuźnica, oraz Florentynów nie są obsługiwane przez transport zbiorowy. Wskazuje się również na konieczność budowy zatok autobusowych przy Publicznej Szkole Podstawowej w Kodrąbie.

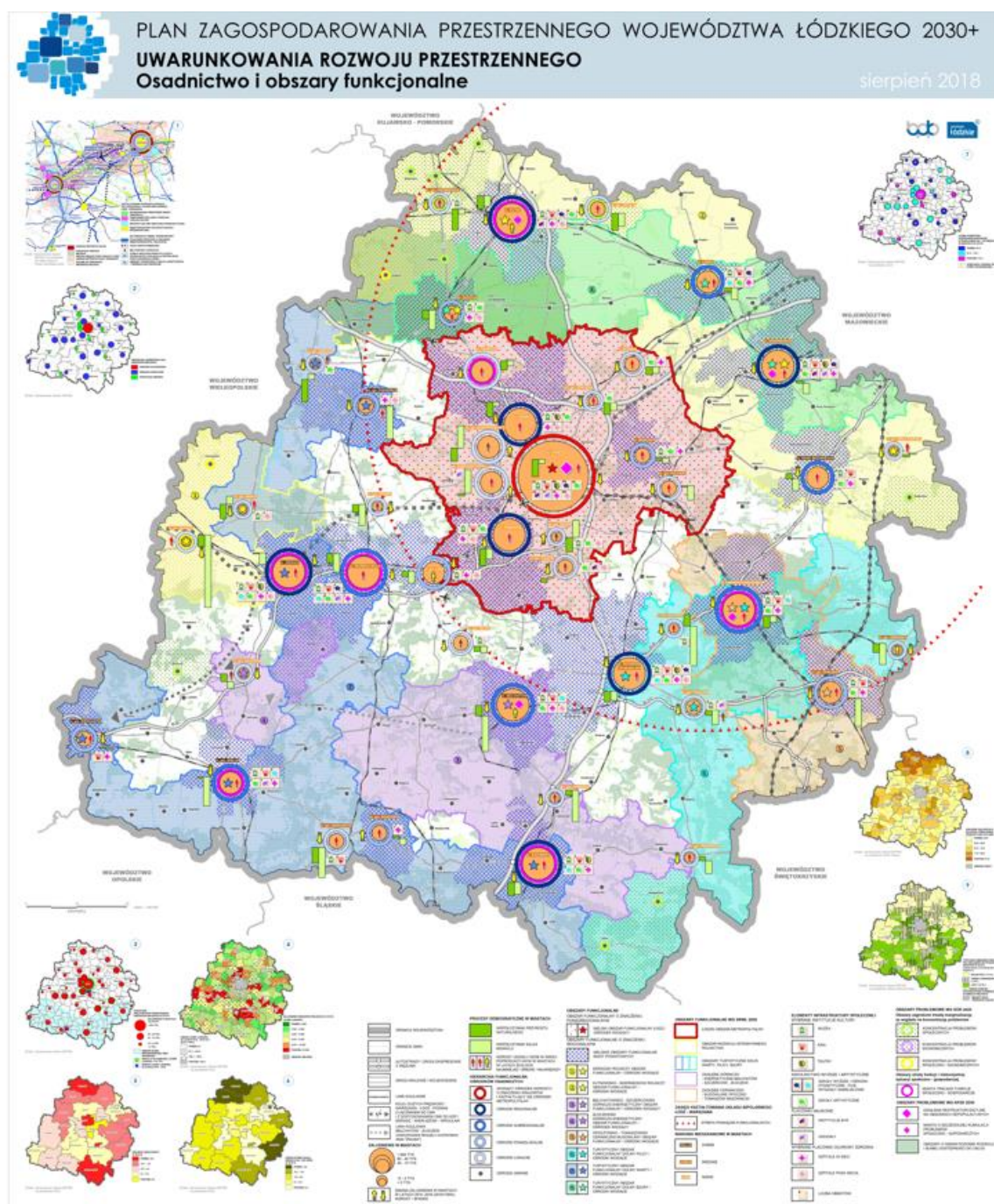
W 2023 roku na terenie Gminy Kodrąb nie znajdowały się żadne ścieżki rowerowe.

Gminę cechuje brak znaczących barier komunikacyjnych wynikający z braku dróg szybkiego ruchu, autostrad oraz rzek przecinających jej teren. Przez obszar Gminy Kodrąb przechodzi sieć światłowodowa. Głównymi dostawcami Internetu szerokopasmowego w Gminie są firmy: Orange, Plus, T-Mobile i Play. Wiodącym dostawcą infrastruktury Multi-światłowodu w Gminie jest Nexera. Zgodnie z danymi tej firmy w wielu mniejszych miejscowościach na terenie Gminy wciąż nie ma dostępu do światłowodu.

1.3. Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne

Głównym dokumentem planistycznym na szczeblu regionalnym, oddziałującym na obszar Gminy Kodrąb, jest przyjęty na mocy uchwały sejmiku województwa łódzkiego nr LV/679/18 dnia 28 sierpnia 2018. Plan określa całą południową część regionu jako obszar o słabo zrównoważonej sieci osadniczej, którego najistotniejszy element stanowi ośrodek regionalny – miasto Radomsko. PZPWŁ wskazuje także miasto Radomsko jak ośrodek o funkcji usługowo-przemysłowej. Gmina Kodrąb w Planie nie została zaklasyfikowana jako obszar zagrożony trwałą marginalizacją, czego przyczyn można upatrywać się przede wszystkim w położeniu blisko Radomska, będącego głównym ośrodkiem w południowej części regionu. Południowa część Gminy określona jest w PZPWŁ jako obszary planowanej urbanizacji wraz z obszarami potencjalnej eksploatacji złóż kopalin.

Gmina znajduje się tuż obok strefy Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Radomska, ale nie stanowi jego części. Kodrąb przynależy natomiast do Bełchatowsko-szczercowskiego Górniczo-energetycznego obszaru funkcjonalnego. Obszar ten stanowi węzeł energetyczny, kluczowy w skali kraju oraz województwa, determinujący wzrost gospodarczy tej części regionu.

Ryc. 10. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie łódzkim

Źródło: Plan zagospodarowania przestrzennego województwa łódzkiego.

Na szczeblu gminnym głównym dokumentem kreującym politykę przestrzenną jednostki jest Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Kodrąb (SUiKZP), przyjęte na mocy uchwały Rady Gminy Kodrąb nr IV/24/2002 z dnia 30 grudnia 2002 roku. W SUiKZP zdecydowana większość terenu Gminy przeznaczona jest pod obszary leśne, użytki rolne oraz łąki. Zabudowa koncentruje się we wsi Kodrąb oraz wzdłuż głównych dróg. SUiKZP dopuszcza lokowanie działalności przemysłowej i usługowej na wszystkich terenach, na których podstawową funkcją jest

mieszkalnictwo, pod warunkiem, że będzie to działalność nieuciążliwa. Studium określa następujące najważniejsze kierunki rozwoju przestrzennego Gminy:

- wielofunkcyjny rozwój rolnictwa,
- rozwój przedsiębiorczości i nieuciążliwej produkcji,
- rozwój agroturystyki.

Od 2026 roku miejsce SUIKZP w prowadzeniu polityki przestrzennej Gminy zastąpić ma Plan Ogólny, stanowiący nowy instrument planistyczny. Na podstawie zapisów studium sporządzane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP), stanowiące akty prawa miejscowego. Według danych GUS w 2022 roku na terenie Gminy obowiązywały dwa plany miejscowe, których łączna powierzchnia wynosiła 16 ha. Tym samym 0,2% powierzchni Gminy pokryte było MPZP. Plany te obejmują teren oczyszczalni ścieków i OSP w Kodrąbie oraz teren zieleni i zalesień niedaleko miejscowości Rzejowice.

W wypadku braku obowiązujących planów miejscowych zabudowa może być lokowana na podstawie decyzji o warunkach zabudowy (WZ) oraz decyzjach o ustaleniu lokalizacji celu publicznego. W latach 2018-2022 w Gminie wydawano stałą liczbę decyzji WZ w przedziale 53-57. Z kolei w 2022 roku w Gminie wydano 57 WZ-tek co stanowiło 25,1% wszystkich decyzji w powiecie. Przeliczając liczbę wydawanych decyzji na tysiąc mieszkańców okazuje się, że w 2018 roku wskaźnik ten był ponad trzykrotnie wyższy niż w średnia gmin w powiecie, co jest naturalnym następstwem niskiego pokrycia powierzchni Gminy przez MPZP. Wskaźnik osiągnął wtedy w Gminie wartość 11,59, a w gminach powiatu 3,56. W 2022 roku wskaźnik w Gminie wyniósł 13,16, a w gminach powiatu – 5,23. Dostrzegalny jest zatem wzrost, zarówno w gminie Kodrąb, jak i średniej gmin powiatu radomszczańskiego. Zjawisko to może w skutkować utratą kontroli nad rozwojem przestrzennym Gminy oraz w dalszej perspektywie prowadzić do powstania chaosu przestrzennego. Liczba pozwoleń na budowę w Gminie w latach 2018-2022 systematycznie malała, spadając z poziomu 32 do 17. We wszystkich gminach powiatu w tym czasie liczba wydawanych pozwoleń spadła z 141 do 98. Dostrzegalne jest zatem silne wyhamowanie ruchu budowlanego w powiecie. Pod względem liczby wydawanych pozwoleń na budowę na tysiąc mieszkańców Gmina zauważalnie przewyższa średnią gmin w powiecie. W Gminie Kodrąb w 2018 roku wskaźnik przybrał wartość 7 promili, a w gminach powiatu nieco ponad 3. W 2022 roku z kolei w Gminie wyniósł 3,93 promila, a średnia gmin w powiecie – 2,26. W Gminie Kodrąb zatem ma miejsce relatywnie wyższa koncentracja ruchu budowlanego, niż w pozostałych gminach powiatu radomszczańskiego. Niemniej średnio w gminach w powiecie radomszczańskim w 2022 roku ponad 66% pozwoleń wydawano na budowę nowych budynków mieszkaniowych. W tym samym czasie w Gminie Kodrąb było to niespełna 53%. W obu przypadkach natomiast dostrzegalny jest silny wzrost w koncentracji budownictwa mieszkalnego w latach 2018-2022. Na początku badanego okresu w Gminie jedynie 34% pozwoleń na budowę dotyczyło zabudowy mieszkaniowej, a średnia w powiecie wyniosła 40%. Na potrzeby powstawania nowych budynków zamieszkania zbiorowego oraz niemieszkalnych i obiektów inżynierii lądowej i wodnej w 2018 roku wydano w Gminie aż 65% wszystkich pozwoleń. We wszystkich gminach powiatu było to blisko 60%. Do 2022 roku udział wskazanych obiektów w ramach wydawanych pozwoleń spadł do poziomu 47% w Gminie Kodrąb i a średnia gmin w powiecie radomszczańskim wyniosła niespełna 34%.

Najsilniejszy ruch budowlany obserwuje się w miejscowościach Kodrąb i Dmenin. W całym badanym okresie dostrzegalny jest generalny spadek ruchu budowlanego, czego przyczyn należy upatrywać w drastycznym wzroście kosztów mieszkań po 2021 roku oraz generalnym trendzie spadku liczby mieszkańców w powiecie.

Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2018-2022 w Gminie Kodrąb

		2018	2019	2020	2021	2022
Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu						
ogółem	Kodrąb	53	57	50	56	57
	powiat	164	217	159	234	227
na 1 tys. mieszkańców	Kodrąb	11,59	12,63	11,37	12,85	13,16
	powiat	3,56	4,73	3,56	5,32	5,23
Pozwolenia wydane na budowę i zgłoszenia budowy z projektem budowlanym						
ogółem	Kodrąb	32	30	25	30	17
	powiat	141	117	133	132	98
na 1 tys. mieszkańców	Kodrąb	7,00	6,65	5,68	6,88	3,93
	powiat	3,06	2,55	2,98	3,00	2,26
w tym nowe budynki mieszkalne (%)	Kodrąb	34,38	53,33	36,00	53,33	52,94
	powiat	40,43	47,01	60,15	54,55	66,33
w tym nowe budynki zbiorowego zamieszkania oraz niemieszkalne i obiekty inżynierii lądowej i wodnej (%)	Kodrąb	65,63	46,67	64,00	46,67	47,06
	powiat	59,57	52,99	39,85	45,45	33,67

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Kodrąb dominuje funkcja rolnicza. Ponad 78% powierzchni Gminy stanowią użytki rolne. Lasy zajmują kolejnych 18% powierzchni. PZPWł wskazuje Kodrąb jako gminę, w której odsetek wykorzystania powierzchni terenów zurbanizowanych w gminach wiejskich znajduje się poniżej średniej województwa.

Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym Gminy jest wieś Kodrąb. Znajdują się w niej: Urząd Gminy, bank, publiczna szkoła podstawowa, Gminny Ośrodek Kultury, poczta, szereg budynków i lokali handlowych, stacja paliw oraz kościół. Ulica Niepodległości w Kodrąbie stanowi główne miejsce koncentracji funkcji handlowej.

1.4. Walory przyrodnicze i turystyczne

Zgodnie z regionalizacją fizyczno-geograficzną Polski Gmina Kodrąb zlokalizowana jest w prowincji Wyżyn Polskich w podprowincji Wyżyna Małopolska. Kodrąb przynależy do mezoregionu Wzgórza Radomszczańskie w makroregionie Wyżyny Przedborskiej. Obszar ten zbudowany jest z wapieni górnopaleozoicznych i piaskowców kredowych pokrytych osadami czwartorzędowymi. Elementem charakterystycznym ukształtowania krajobrazu Gminy jest duża liczba wzniesień i pagórków. W Gminie dominującym gatunkiem drzew są: Sosna, Dąb, Brzoza, Świerk i Olcha. Krajobraz Gminy stanowią w przeważającej części łąki i pola uprawne.

Zachodnia część Gminy odwadniana jest przez rzeki Orzechówkę (nie przyłykającą przez obszar Gminy) i Świętojanę, będące dopływami Warty. Centralna część Gminy odwadniana jest natomiast przez rzekę Widawkę, również będącą dopływem Warty. Przez północno-wschodnią część Gminy przebiega koryto rzeki Prudki i jej dopływy, a

wschodnia część Gminy odwadniana jest przez nienazwane dopływy Luciąży, wpadającej do Pilicy. Całość Gminy położona jest w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Niecka Włoszczowska.

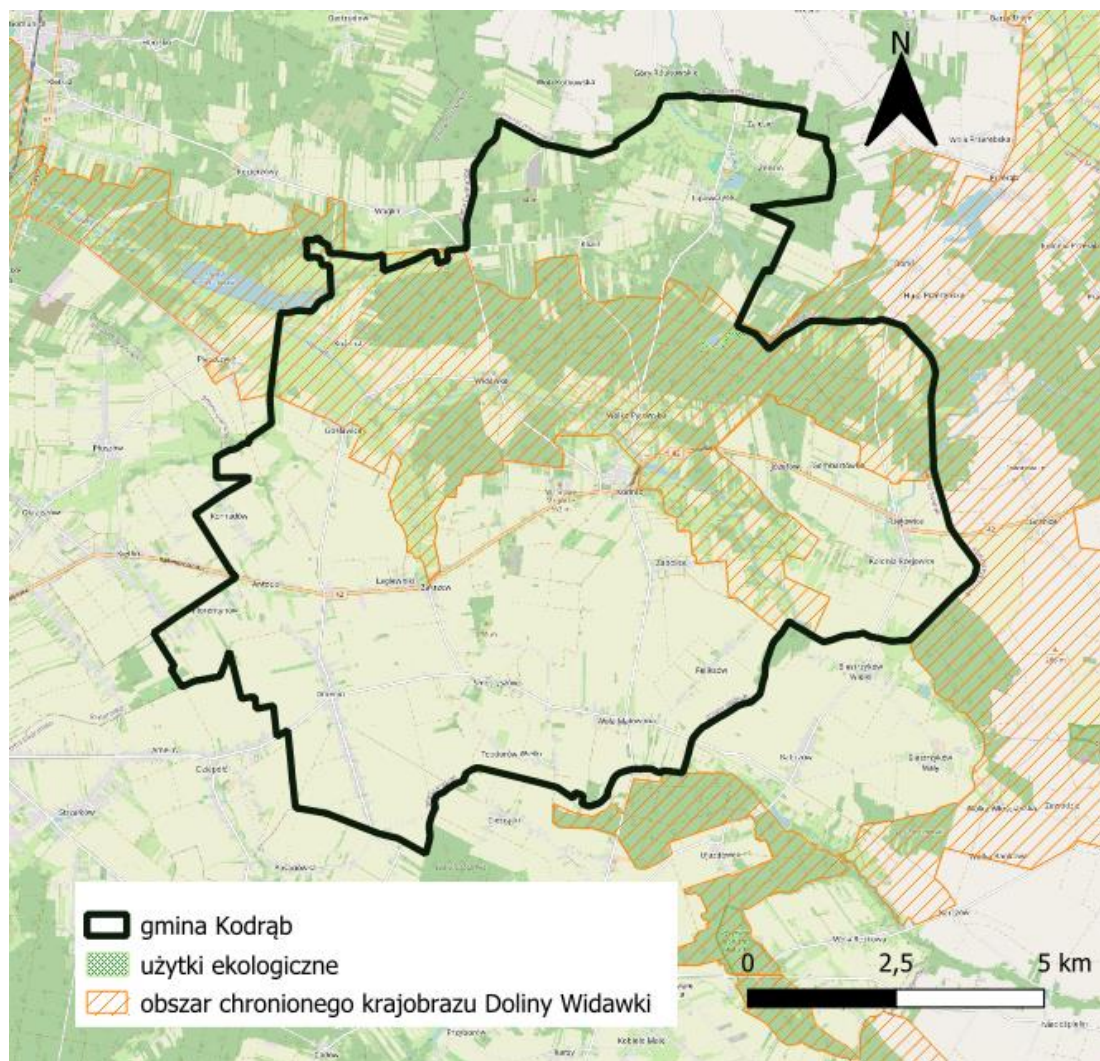
Na terenie Gminy występują gleby rędzinowe wytworzone z węglanowych utworów kredowych i jurajskich, gleby bielcowe i brunatne powstałe z piasków i glin oraz mady, torfy, gleby mułowo-torfowe i murszowe w obniżeniach i dolinach. Przeważająca część gleb mieści się w III i IV klasie bonitacyjnej. Dominującym ekosystemem jest profil rolniczo-glebowy, zdominowany przez żytni bardzo dobry, dobry i słaby oraz użytki zielone średnie i słabe.

Zgodnie z danymi Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody, na terenie Gminy Kodrąb znajdują się:

- obszar chronionego krajobrazu „Doliny Widawki” o powierzchni 41,4 tysięcy hektarów,
- trzy użytki ekologiczne w lesie pod Klizinem o łącznej powierzchni 7 ha.

Obszar chronionego krajobrazu stanowi połączenie terenu o wyróżniających się widokach oraz zróżnicowanych ekosystemach. Pełni on funkcję turystyczno-wypoczynkową oraz korytarza ekologicznego. Na terenie Obszaru zakazuje się eksploatacji zasobów naturalnych oraz działalności mogącej oddziaływać na środowisko naturalne, wyłączaąc czynności związane z prowadzeniem racjonalnej gospodarki wodnej i leśnej oraz amatorskiego połowu ryb. Wszystkie trzy użytki ekologiczne w Gminie stanowią obszary bagienne, spośród których największy zajmuje powierzchnię niespełna 6 ha. Wszystkie użytki ekologiczne w Gminie zostały utworzone w 1996 roku. Oprócz wskazanych formy ochrony przyrody na obszarze Gminy znajduje się siedem pomników przyrody nieujętych w Centralnym Rejestrze Form Ochrony Przyrody.

Co warto zauważyć, na terenie Gminy znajduje się łowisko licencyjne Polskiego Związku Wędkarskiego w Kodrębie, na którym odbywa się kontrolowany połów ryb oraz zawody wędkarskie.

Ryc. 11. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kodrąb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Zgodnie z zapisami PZPWł Kodrąb zalicza się do grona Gmin o wyróżniających się walorach surowcowych, dzięki występowaniu złóż kamieni łamanych i bocznych oraz wapieni i margli do przemysłu cementowego.

Według PZPWł Gmina Kodrąb należy do obszaru kulturowego Ziemi Sieradzkiej. Plan określa teren Gminy jako obszar atrakcyjny przyrodniczo i krajobrazowo. Przez południową część Gminy przebiega pieszy szlak turystyczny. W Gminie znajduje się również leśna ścieżka edukacyjna o długości blisko dwóch kilometrów, prowadząca przez zróżnicowane siedliska borowe. Na terenie Gminy dominuje krajobraz przyrodniczo-kulturowy. W Gminie znajdują się 34 zabytki ujęte w Gminnej Ewidencji Zabytków.

Do najważniejszych należą:

- kościół w Bugaju,
- kościół w Rzejowicach,
- kościół w Kodrębie,
- kościół w Dmeninie,

- dwór w Zakrzewie,
- wapienniki w miejscowości Smotryszów.

Kodrąb przynależy do Związku Gmin Powiatu Radomszczańskiego, którego jednym z celów jest działanie na rzecz ochrony środowiska oraz promocja turystyczna i kulturalna obszaru.

CZĘŚĆ 2: DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY

2.1. Gospodarka lokalna

Przedsiębiorczość

Przedsiębiorczość stanowi istotny czynnik wpływający na stopień oraz tempo rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki. Przedsiębiorczość rozumieć można jako stopień zaangażowania mieszkańców danego obszaru w aktywne uczestniczenie w produkcji PKB. Zaangażowanie to może być mierzone za pośrednictwem liczby podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na danym terenie.

W 2018 roku w całym powiecie radomszczańskim zarejestrowanych było 9416 podmiotów gospodarczych, z czego 297 w Gminie Kodrąb. Tym samym 3,2% wszystkich przedsiębiorstw w powiecie zlokalizowanych było w Gminie. Stanowiło to jeden z najniższych wyników pośród gmin powiatu. Ponad 50% wszystkich przedsiębiorstw zarejestrowanych było w Radomsku, co świadczy o naturalnej dominacji ekonomicznej miasta nad resztą powiatu. W 2022 roku w powiecie radomszczańskim funkcjonowało 10638 podmiotów, z czego 359 w Gminie Kodrąb. Udział procentowy liczby zarejestrowanych podmiotów w powiecie wzrósł w Gminie do 3,4%. Niemniej wciąż było to jeden z niższych wyników w powiecie radomszczańskim. Między 2018 a 2022 rokiem w powiecie przybyło 1222 podmiotów, z czego 62 w Gminie Kodrąb. Pod względem przyrostu liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw sytuacja Gminy Kodrąb prezentowała się lepiej na tle pozostałych gmin. Największy przyrost przedsiębiorstw miał miejsce w Radomsku (420).

Tab. 5. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie radomszczańskim w latach 2018-2022

JST	2018		2022		zmiana liczby zarejestrowanych podmiotów w okresie 2018-2022
	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	liczba zarejestrowanych podmiotów w REGON	odsetek w powiecie	
powiat radomszczański	9 416	100,0%	10 638	100,0%	1 222
Radomsko	4 739	50,3%	5 159	48,5%	420
Dobryszyc	374	4,0%	456	4,3%	82
Gidle	485	5,2%	539	5,1%	54
Gomunice	361	3,8%	427	4,0%	66
Kamiński	363	3,9%	434	4,1%	71
Kobiele Wielkie	356	3,8%	417	3,9%	61
Kodrąb	297	3,2%	359	3,4%	62
Lgota Wielka	313	3,3%	359	3,4%	46
Ładzice	369	3,9%	409	3,8%	40
Masłowice	203	2,2%	268	2,5%	65
Przedbórz	591	6,3%	669	6,3%	78
Radomsko	455	4,8%	538	5,1%	83
Wielgomłyn	275	2,9%	322	3,0%	47
Żytno	235	2,5%	282	2,7%	47

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Spośród 359 podmiotów zarejestrowanych w 2022 roku na terenie Gminy największą grupę stanowiły przedsiębiorstwa działające w ramach sekcji G (handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). W grupie tej działały 74 firmy, co stanowiło 21% ogółu przedsiębiorstw w Gminie. Drugą największą sekcją PKD był sektor przetwórstwa przemysłowego, w którym działało 66 podmiotów gospodarczych, co stanowiło 18% wszystkich przedsiębiorstw. Najmniej firm działało w sekcji D (wytworzenie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzujących), w której działało jedno przedsiębiorstwo. W sekcji U, obejmującej organizacje i zespoły eksterytorialne, nie znalazł się żaden podmiot gospodarczy w Gminie Kodrąb.

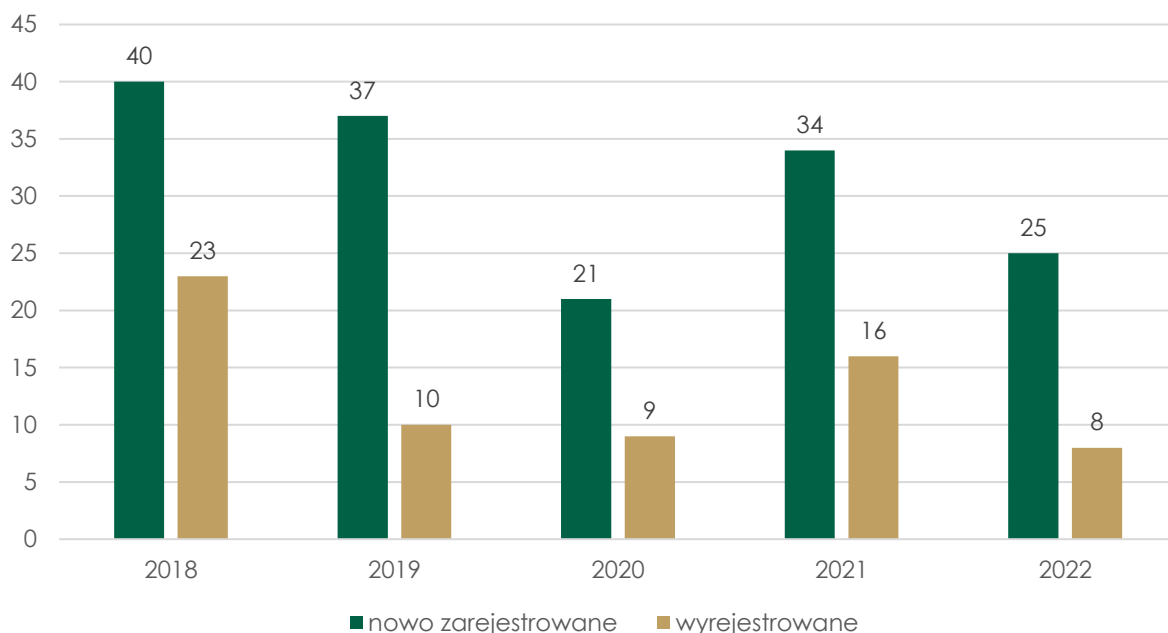
Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Kodrąb w 2022 r. według sekcji PKD

SEKCJE PKD 2007	Liczba podmiotów	Udział
SEKCJA A Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	11	3%
SEKCJA B Górnictwo i wydobywanie	2	1%
SEKCJA C Przetwórstwo przemysłowe	66	18%
SEKCJA D Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0%
SEKCJA E Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	1%
SEKCJA F Budownictwo	45	13%
SEKCJA G Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	74	21%
SEKCJA H Transport i gospodarka magazynowa	41	11%
SEKCJA I Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	7	2%
SEKCJA J Informacja i komunikacja	2	1%
SEKCJA K Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	4	1%
SEKCJA L Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	5	1%
SEKCJA M Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22	6%
SEKCJA N Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	10	3%
SEKCJA O Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	13	4%
SEKCJA P Edukacja	8	2%
SEKCJA Q Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	11	3%
SEKCJA R Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	6	2%
SEKCJA S i T Pozostała działalność usługowa	29	8%
SEKCJA U Organizacje i zespoły eksterytorialne	0	0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największym przedsiębiorstwem zarejestrowanym na terenie Gminy jest FHU BUGAJ, działające w branży spożywczej.

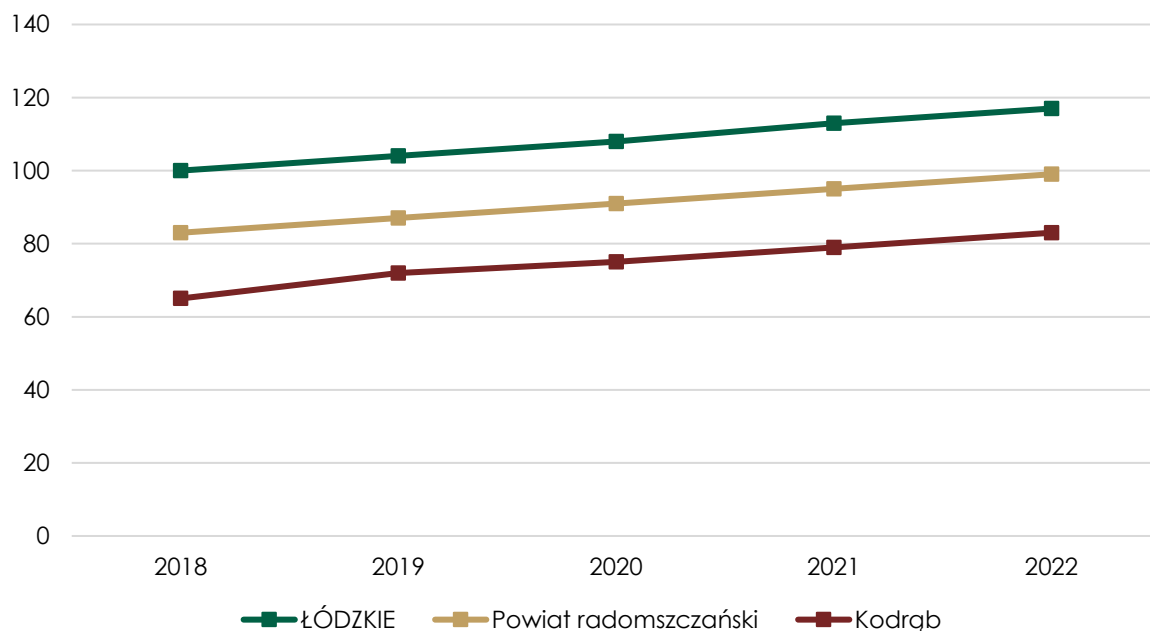
W ostatnich latach dostrzegalny jest malejący, choć wciąż korzystny, trend utrzymującej się relatywnie dużej liczby rejestrowanych podmiotów gospodarczych. W 2018 roku w Gminie zarejestrowano 40 nowych przedsiębiorstw, a wyrejestrowano 23. Najlepszy pod względem bilansu rejestru przedsiębiorstw w Gminie był rok 2019, w którym pojawiło się 37 nowych firm, a ubyło jedynie dziesięć. W badanym okresie, najgorszym rokiem dla przedsiębiorczości w Gminie Kodrąb był 2020, w którym przybyło 21 nowych podmiotów gospodarczych, a ubyło dziewięć. Wyhamowanie gospodarcze w tym okresie było zjawiskiem ogólnopolskim, spowodowanym czynnikami zewnętrznymi w postaci wybuchu pandemii COVID-19. W kolejnych latach wyraźnie dostrzegalny jest wzrost poziomu przedsiębiorczości. W 2022 roku w Gminie Kodrąb zarejestrowano 25 przedsiębiorstw, a wyrejestrowano osiem.

Ryc. 12. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Kodrąb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

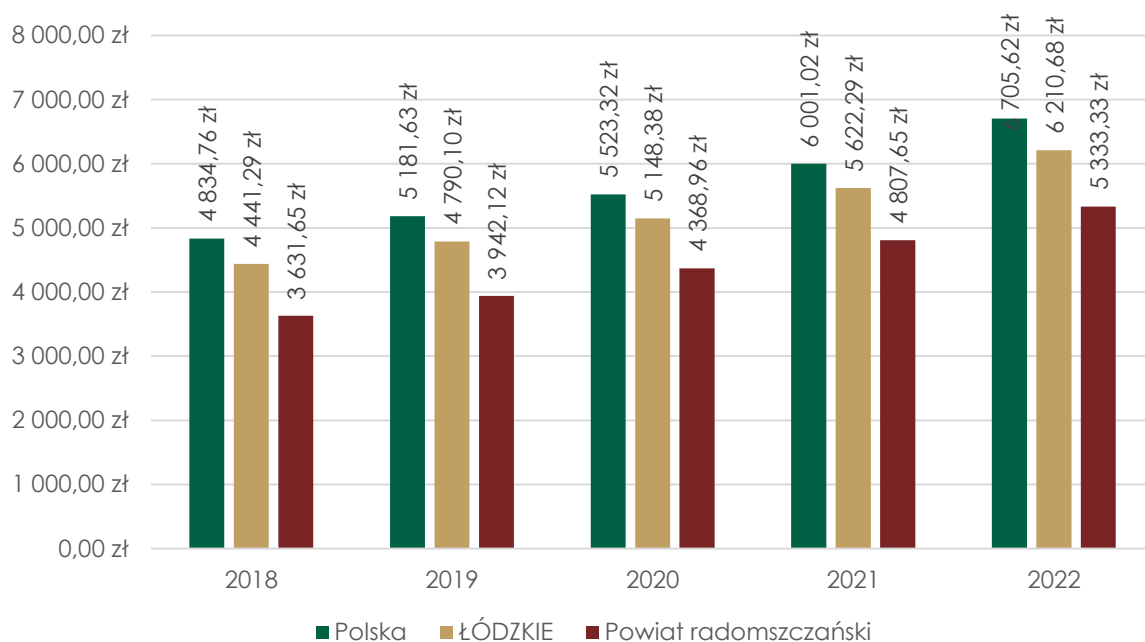
Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na tysiąc mieszkańców tworzy możliwość porównania relatywnego poziomu przedsiębiorczości w jednostkach. Dostrzegalne są znaczące różnice w poziomach odczytu tego wskaźnika w latach 2018-2022 pomiędzy poszczególnymi jednostkami. W 2018 roku w województwie łódzkim na tysiąc mieszkańców przypadało 100 podmiotów gospodarczych, w powiecie radomszczańskim – 83, a w Gminie Kodrąb – 65. Zauważalny jest także w miarę równy wzrost wskaźnika przedsiębiorczości we wszystkich wskazanych jednostkach w tym czasie. W 2022 roku w województwie łódzkim wskaźnik osiągnął wartość 117, w powiecie radomszczańskim – 99, a w Gminie Kodrąb – 83. Za pozytywne należy uznać utrzymywanie tempa wzrostu przedsiębiorczości w Gminie. Problemem jednak pozostaje dostrzegalna marginalizacja gospodarcza Gminy, której wyraz stanowią niższe wartości wskaźnika niż w powiecie i województwie.

Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

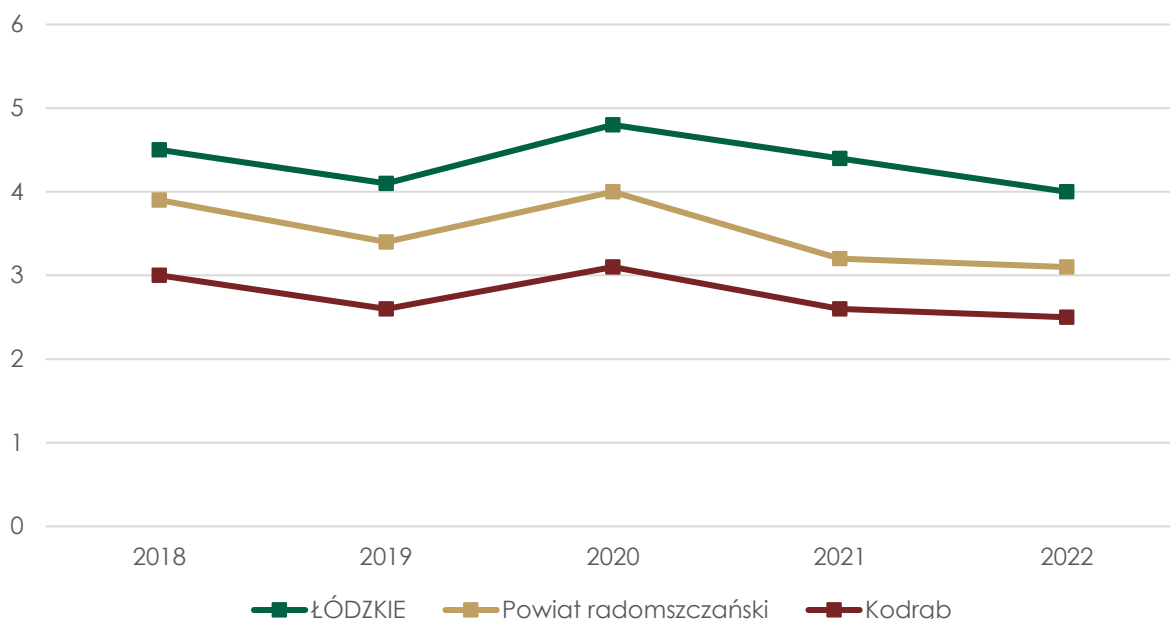
W latach 2018-2022 we wszystkich wskazanych jednostkach miał miejsce wzrost średniego poziomu wynagrodzeń, spowodowany przede wszystkim systematycznym wzrostem pensji minimalnej w tym czasie. W 2018 roku średnie zarobki w powiecie wyniosły 3632 zł, w województwie – 4441 zł, a w kraju 4835 zł. W 2022 roku natomiast w powiecie było to 5333 zł, w województwie – 6211 zł, a w kraju 6706 zł. Średnie zarobki są zatem w powiecie znacznie niższe niż ma to miejsce na wyższych szczeblach. W 2018 roku średnie zarobki w województwie łódzkim w relacji do średniej krajowej wyniosły 91,9%, a w powiecie radomszczańskim 75,1%. W 2022 roku sytuacja uległa poprawie. Średnie zarobki w województwie łódzkim wynosiły już 92,6% wartości średnich zarobków w Polsce, a w powiecie – 79,5%. Zarobki w powiecie radomszczańskim ulegają zatem poprawie, ale wciąż pozostają znacząco poniżej średnich dla województwa i kraju.

Ryc. 14. Średnia wynagrodzenia w Polsce, województwie łódzkim oraz powiecie radomszczańskim
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Rynek pracy

Wyrazem sytuacji gospodarczej w Gminie jest stopa bezrobocia. Pod tym względem sytuacja w Gminie w porównaniu do powiatu i województwa jest korzystna. W 2022 roku stopa bezrobocia w Gminie wyniosła 2,5%, w powiecie radomszczańskim – 3,1%, a w województwie łódzkim – 4%. Pomimo wzrostu poziomu braku zatrudnienia w 2020 roku we wszystkich wskazanych jednostkach, spowodowanym głównie wpływem pandemii w tym czasie, dostrzegalny jest korzystny trend zmniejszania się stopy bezrobocia. W 2020 roku poziom bezrobocia w Gminie Kodrąb wyniósł 2,5%, w powiecie radomszczańskim – 4%, a w województwie łódzkim – 4,8%.

Ryc. 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomsku w 2022 roku w powiecie zarejestrowanych było 2028 bezrobotnych, z czego 1141 stanowiły kobiety. Pod względem długości okresu pozostawania bez pracy, najwięcej osób znalazło się w przedziale 1-3 miesięcy. W tej grupie zarejestrowane były 444 osoby, w tym 215 kobiet. Najmniej bezrobotnych było w grupie czasu pozostawania bez pracy do jednego miesiąca, w której znalazło się 176 osób, w tym 73 kobiety. Pod względem wieku bezrobotnych, najwięcej osób było w przedziale 45-54 lat (461 osób, w tym 249 kobiet), 25-34 lat (459 osób, w tym 337 kobiet) i 35-44 lat (453 osoby, w tym 288 kobiet). Najmniej osób bezrobotnych natomiast znalazło się w przedziale wiekowym powyżej 60 lat, w którym zarejestrowanych były 132 osoby. Największą grupę bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym i niższym. W tej grupie znalazło się 527 osób, z czego 244 stanowiły kobiety. Najmniejszą zaś grupę bezrobotnych, biorąc pod uwagę wykształcenie, stanowili absolwenci szkół ogólnokształcących, wśród których znalazło się 221 osób, w tym 157 kobiet.

Tab. 7. Struktura bezrobotnych w powiecie radomszczańskim (stan na koniec 2020 roku).

		Ogółem	w tym kobiety
Bezrobotni zarejestrowani ogółem		2028	1141
Czas pozostawania bez pracy w miesiącach	do 1	176	73
	1-3	444	215
	3-6	380	197
	6-12	384	227
	12-24	341	217
	powyżej 24	303	212
Wiek	18-24	269	139
	25-34	459	337
	35-44	453	288
	45-54	461	249
	55-59	254	128
	60 lat i więcej	132	0
Wykształcenie	wyższe	296	231
	policealne i średnie zawodowe/branżowe	478	295
	średnie ogólnokształcące	221	157
	zasad. zawodowo/branżowe	506	214
	gimnazjalne/podstawowe i poniżej	527	244

Źródło: Sprawozdanie z rynku pracy MRPI-01. Powiatowy Urząd Pracy w Radomsku.

Rolnictwo

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa łódzkiego określa teren Gminy Kodrąb jako obszar o niskiej waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Innymi słowy przestrzeń rolnicza Gminy charakteryzuje się względnie niewysokim potencjałem produkcyjnym, wynikającym z warunków naturalnych obszaru.

Według Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (PSR2020) w Gminie Kodrąb znajdowało się 577 gospodarstw rolnych. Najwięcej gospodarstw rolnych znalazło się w przedziale 1-5 ha, do którego zakwalifikowało się 46% wszystkich gospodarstw. Było to mniej niż w średnia gmin w powiecie radomszczańskim, gdzie 51% gospodarstw znalazło się w tym przedziale. Do przedziału 5-10 ha w Gminie zakwalifikowanych zostało 28% gospodarstw, przy średniej dla gmin powiatu na poziomie 27%. W grupie gospodarstw powyżej 15 ha powierzchni znalazło się 15% podmiotów w Gminie. Średnia dla wszystkich gmin w powiecie radomszczańskim wyniosła 11%. W PSR2020 nie zostały podane dane odnośnie liczby gospodarstw rolnych o powierzchni do 1 ha oraz 10-15 ha w związku z koniecznością zachowania tajemnicy statystycznej. Średnia wielkość gospodarstwa w Gminie Kodrąb wyniosła 10,68 ha, podczas gdy we wszystkich gminach powiatu było to 9,36 ha.

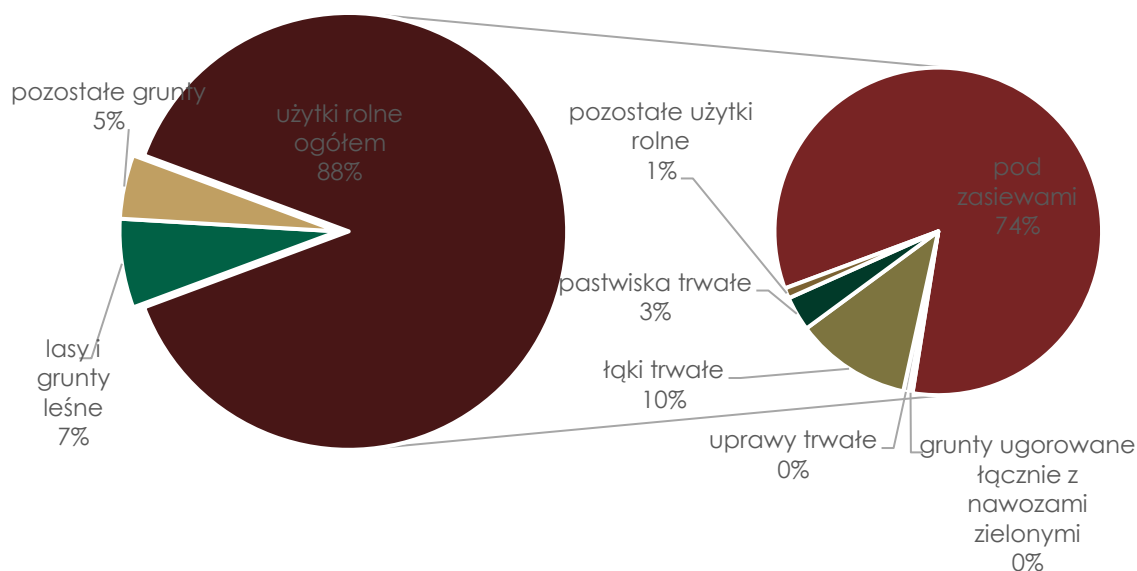
Tab. 8. Gospodarstwa rolne według obszarów użytków rolnych w Gminie Kodrąb i powiecie radomszczańskim

Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych	Kodrąb		Powiat radomszczański	
	Liczba podmiotów	Udział	Liczba podmiotów	Udział
ogółem	577	100%	6 951	100%
do 1 ha włącznie	bd	bd	112	2%
1 - 5 ha	266	46%	3 516	51%
5 - 10 ha	162	28%	1 891	27%
10 - 15 ha	bd	bd	671	10%
15 ha i więcej	84	15%	761	11%
Średnia wielkość gospodarstwa rolnego dla użytków rolnych (ha)	10,68		9,36	

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Według Powszechnego Spisu Rolnego Gmina Kodrąb posiada również relatywnie duży udział gospodarstw rolnych wyposażonych w ciągniki w ogólnej liczbie gospodarstw, na poziomie 71,1%.

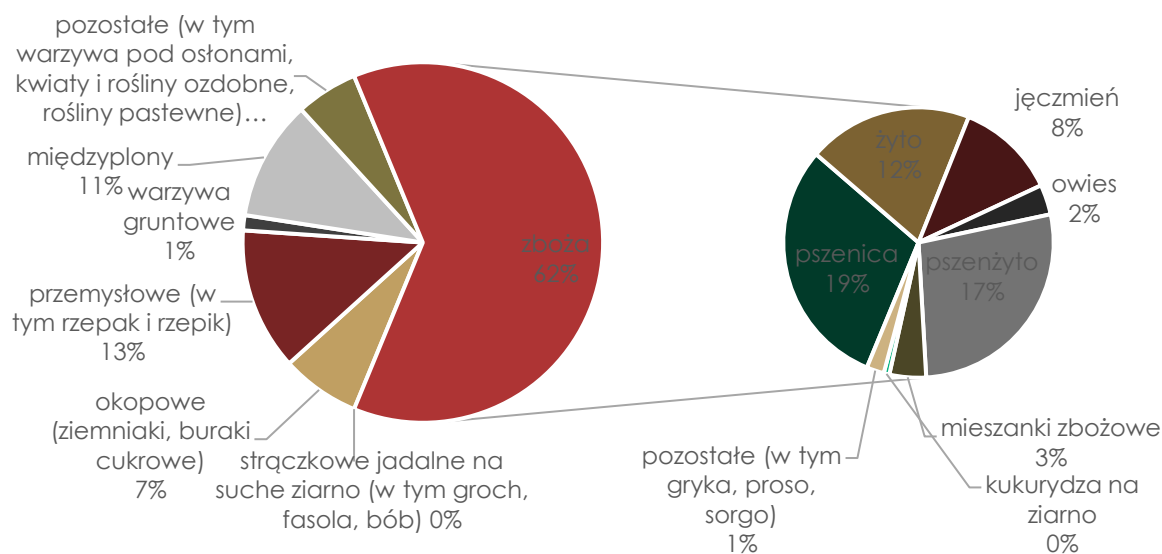
Zgodnie z danymi PSR2020, łączna powierzchnia gospodarstw rolnych w Gminie Kodrąb wyniosła 6945,68 ha, z czego 6159,66 ha zajmowały użytki rolne. Tym samym 88% powierzchni gospodarstw rolnych w Gminie stanowiły użytki rolne. 74% obszaru Gminy znajdowało się pod zasiewami, 10% pozostawione było jako łąki trwałe, 3% jako pastwiska trwałe, a 1% jako pozostałe użytki rolne. Kolejnych 7% powierzchni gospodarstw rolnych w Gminie stanowiły lasy i grunty leśne (7%) oraz pozostałe grunty (5%).

Ryc. 16. Struktura użytkowania gruntów gospodarstw rolnych w gminie Kodrąb w 2020 roku.

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Zgodnie z PSR2020 62% ogółu zasiewów w Gminie Kodrąb stanowiły zboża, spośród których najpowszechniejszymi były: pszenica (19% ogółu powierzchni zasiewów),

pszenżyto (17%) i żyto (12%). Dużą powierzchnię zajmowały również zasiewy przemysłowe (w tym rzepak i rzepik), które stanowiły 13% ogółu zasiewów.

Ryc. 17. Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Kodrąb w 2020 roku
 Źródło: opracowanie własne na bazie danych Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

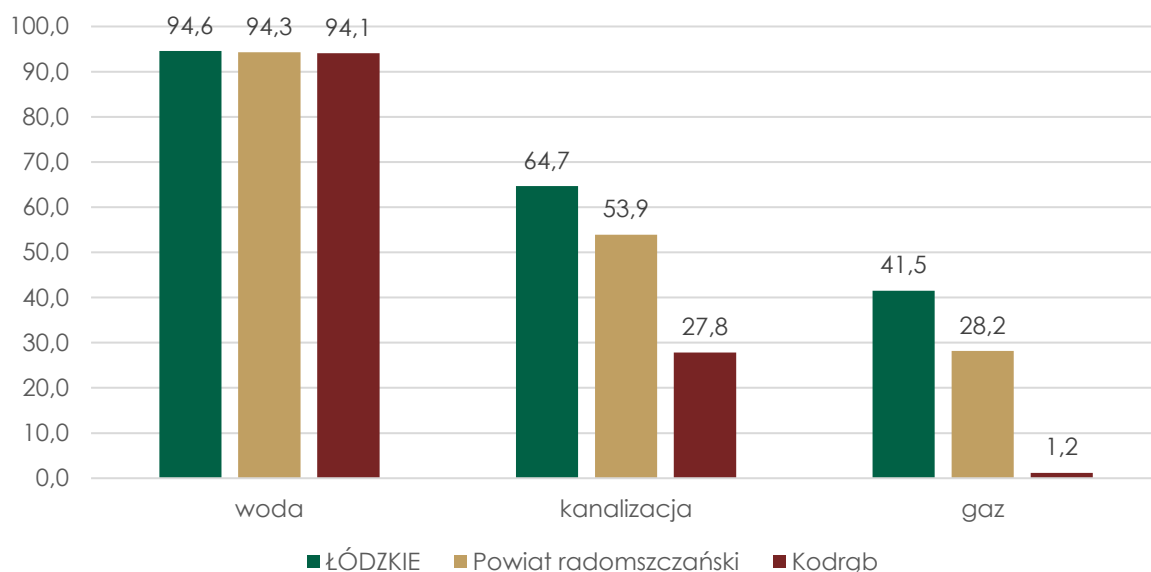
2.2. Infrastruktura i środowisko

Urządzenia sieciowe

Podmiotem odpowiedzialnym zarówno za dostarczanie wody oraz odbiór nieczystości płynnych na terenie Gminy jest Zakład Gospodarki Komunalnej Gminy Kodrąb, zlokalizowany przy ulicy Niepodległości 9 w Kodrąbie.

Na terenie Gminy Kodrąb ujęcia wody pitnej zlokalizowane są w miejscowościach: Wola Malowana, Klizin, Rzejowice, Dmenin oraz Kodrąb.

Według danych GUS w Gminie Kodrąb udział osób korzystających z instalacji wodociągowej w 2022 roku wynosił 94,1%, co było wynikiem bliskim do średniej powiatu radomszczańskiego i województwa łódzkiego. Gmina wypada natomiast zauważalnie gorzej na tle średniej gmin w powiecie i województwie pod względem dostępności do sieci kanalizacyjnej. W Gminie 27,8% mieszkańców korzysta z infrastruktury kanalizacyjnej, podczas gdy średnia w powiecie radomszczańskim wynosi 53,9%, a w województwie łódzkim – 64,7%. Infrastrukturę gazową natomiast cechuje skrajnie niska dostępność. Jedynie 1,2% mieszkańców posiada dostęp do sieci gazowej.

Ryc. 18. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Kodrąb w 2022 roku na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie konieczne jest przeprowadzenie modernizacji ujęć wody w miejscowościach: Rzejowice i Wola Malowana. Na terenie Gminy funkcjonują dwie oczyszczalnie ścieków: w Kodrębie i Dmeninie. W Dmeninie znajduje się również oddana do użytku w 2021 roku przepompownia ścieków. Wskazuje się jednak na niewystarczającą przepustowość infrastruktury kanalizacyjnej przy obecnej liczbie ludności. Planowana jest także inwestycja w budowę nowej oczyszczalni ścieków w Kodrębie wraz z przebudową przepompowni.

Jedyną miejscowością w Gminie posiadającą dostęp do sieci gazowej jest Dmenin. Gaz dostarczany jest przez Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo (PGNIG). Niemniej, pomimo niskiej dostępności, w Gminie nie dostrzega się ze strony mieszkańców wyraźnego zainteresowania podłączeniem zabudowy do sieci gazowej.

Gmina Kodrąb jest członkiem Związku Gmin Powiatu Radomszczańskiego zajmującego się koordynacją spraw związanych z zaopatrzeniem mieszkańców w wodę oraz funkcjonowanie sieci wodociągowych i kanalizacyjnych.

Gmina wspiera mieszkańców w pozyskiwaniu funduszy na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków. Budowa tej infrastruktury jest szczególnie istotna mając na względzie relatywnie niski poziom przyłączenia do sieci kanalizacyjnej.

Ochrona środowiska i odnawialne źródła energii

Zgodnie z danymi Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków w Gminie Kodrąb znajduje się 1406 źródeł ciepła opartych na węglu kamiennym oraz 1117 opartych na biomase. Tym samym węgiel kamienny napędza 52,1% wszystkich źródeł energii w Gminie, a biomasa – 41,4%. Tak powszechne wykorzystanie źródeł opałowych w produkcji ciepła naturalnie przekłada się na spadek jakości powietrza w Gminie. Gminę charakteryzuje także relatywnie niskie wykorzystanie pomp ciepła oraz kolektorów słonecznych w produkcji energii.

Tab. 9. Liczba źródeł ogrzewania budynków według typu nośnika energii

Nośnik energii	Liczba źródeł
węgiel kamienny	1 406
gaz ziemny	60
olej opałowy	19
biomasa, w tym drewno oraz pellet	1 117
ciepło sieciowe (lokalne kotłownie, elektorciepłownie, biogazownie, spalarnie odpadów)	1
energia elektryczna	2
energia słoneczna (kolektory słoneczne)	39
pompy ciepła (gruntowe oraz powietrzne)	56

Źródło: opracowanie własne na bazie danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków.

Gmina posiada Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2022-2025, którego celem jest przeciwdziałanie zanieczyszczeniu atmosferycznemu. Zgodnie z tym dokumentem, blisko 64% dwutlenku węgla emitowanego w Gminie do atmosfery produkowane jest przez spalanie węgla kamiennego. PGN 2022-2025 wskazuje również, że Gmina poczyniła znaczne inwestycje z zakresu termomodernizacji budynków w związku z czym dalsza redukcja emisji CO₂ powinna odbywać się przez wzrost znaczenia ekologicznych źródeł ciepła. Dokument stawia także kwestię jakości powietrza jako jeden z priorytetów Gminy. Zgodnie z programem ochrony powietrza dla strefy łódzkiej na obszarze Gminy dochodzi do przekroczeń poziomów dopuszczalnych stężenia pyłu zawieszonego PM₁₀. Na terenie Gminy znajduje się jedna stacja monitoringu jakości powietrza, zlokalizowana na budynku Urzędu Gminy Kodrąb przy ulicy Niepodległości 7. W ostatnich latach nie miały miejsca żadne zlecone pomiary jakości powietrza. W Gminnym Centrum Informacji w Dmeninie znajduje się punkt konsultacyjno-informacyjny z zakresu realizacji programu „Czyste powietrze”. Punkt ten między innymi: udziela informacji o programie dla mieszkańców zainteresowanych złożeniem wniosku o dofinansowanie, prowadzi wizyty celem identyfikacji budynków w ramach których możliwe jest skorzystanie z dofinansowania, prowadzi ankiety wśród mieszkańców dotyczące źródeł ciepła oraz prowadzi pomoc w przygotowaniu wniosków o rozliczenie. Gmina nie prowadzi własnych programów wymiany źródeł ciepła.

W Gminie Kodrąb nie znajdują się żadne farmy wiatrowe. Nie planuje się również przeznaczenia żadnych obszarów pod rozwój infrastruktury odnawialnych źródeł energii. Niemniej Gmina planuje rozwój sektora OZE za pośrednictwem instalacji indywidualnych oraz instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej. Kodrąb nie przynależy do żadnego klastra energetycznego.

W latach 2018-2023 w Gminie Kodrąb wydano 28 decyzji o uwarunkowaniach środowiskowych. W tym czasie najwięcej decyzji wydano w 2022 roku (9). Najczęściej dotyczyły one inwestycji w instalacje fotowoltaiczne na potrzeby osób prywatnych oraz przedsiębiorstw jak i inwestycji w przebudowę dróg gminnych.

Na terenie Gminy Kodrąb znajdują się dwa eksploatowane złoża kruszywa w miejscowościach: Kopaliny Klizińskie i Rogaszyn.

Gospodarka odpadami

Podmiotem odpowiedzialnym za odbiór, wywóz oraz bieżące gospodarowanie odpadami w Kodrębie jest EKOM Maciejeszczak Spółka Jawna, zlokalizowana przy ulicy Zakładowej 29 w Nowinach pod Kielcami. Odpady stałe w Gminie zbierane selektywnie w oparciu o następujący podział:

- papier,
- szkło,
- tworzywa sztuczne,
- metale,
- odpady opakowaniowe wielomateriałowe,
- odpady zielone i odpady ulegające biodegradacji.

Odpady zbierane selektywnie zbierane są w następującej częstotliwości:

- raz na dwa miesiące w wypadku odpadów z papieru oraz ze szkła,
- raz w miesiącu w wypadku odpadów z metali, odpadów z tworzyw sztucznych oraz odpadów z opakowań wielomateriałowych.

Odpady zmieszane oraz biodegradowalne odbierane są natomiast w sposób następujący:

- w okresie od kwietnia do października raz na tydzień w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych oraz raz na dwa tygodnie w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych,
- w okresie od listopada do marca raz na dwa tygodnie w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych oraz raz w miesiącu w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych.

W Kodrębie znajduje się punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych (PSZOK) przy ulicy Łąkowej 2. Punkt czynny jest przez jeden dzień w miesiącu. Za prowadzenie PSZOK-u odpowiedzialne jest przedsiębiorstwo EKOM. Gmina planuje budowę kolejnego PSZOK-u w 2027 roku.

W 2023 roku na terenie Gminy 3762 osoby objęte były systemem gospodarowania odpadami komunalnymi. Łączna liczba zebranych odpadów wyniosła 1,3 tony, co było znaczącym wzrostem względem roku 2019, w którym zebrano 930 tysięcy kilogramów. Na odpady zebrane w 2023 roku składało się:

- 854,8 tys. kg odpadów zmieszanych,
- 482 tys. kg odpadów segregowanych.

Tym samym odpady zbierane selektywnie stanowiły 36% ogółu odpadów zebranych w Gminie. Widoczny jest pozytywny trend wzrostowy w tej materii. W 2019 roku jedynie 27% odpadów zbierano selektywnie. Wyłączając 2020, w którym nastąpił nieznaczny spadek, w każdym kolejnym roku utrzymywany był stały wzrost udziału odpadów segregowanych. Dostrzegalny jest także wzrost ilości zbieranych odpadów przypadających na jedną osobę. W 2019 roku na każdego mieszkańca objętego

systemem wywozów śmieci przypadało średnio 240 kilogramów odpadów. Do 2023 roku wartość ta wzrosła do 360 kilogramów odpadów. Gminy stoją przed wyzwaniem spełnienia narzuconych norm realnego poziomu poddania surowców zebranych selektywnie recyklingowi. W 2019 roku w Gminie jedynie 36,7% odpadów selektywnych zostało poddanych recyklingowi. W tym czasie wymagany poziom wynosił 40%. W 2020 roku w Gminie Kodrąb recyklingowi poddano 61,8% odpadów zebranych selektywnie, tym samym spełniając narzucony cel, który w tym czasie wynosił 50%. Za pozytywny należy uznać fakt, że w Gminie w latach 2019-2021 osiągnano 100% poziomu recyklingu odpadów budowlanych i rozbiórkowych. Gmina również w latach 2019-2021 spełniała narzucone wymagania odnośnie masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji, które zostały przekazane do składowania. Najniższych ich poziom miał miejsce w 2020 roku, w którym wyniósł jedynie 16,7%, przy oczekiwanym założeniu nieprzekraczania 35%. Gmina natomiast w latach 2021-2023 napotykała trudności w spełnieniu wymagań poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych, stanowiącego wyraz realnego stopnia segregacji w jednostce. W 2021 roku wskaźnik w Gminie wyniósł 19,9%, przy oczekiwanym poziomie przekraczającym 20%. W kolejnych latach udział ten stale rósł, niemniej Gminie nie udawało się spełnić wymaganego minimum.

Tab. 10. Stan gospodarki odpadami w Gminie Kodrąb w latach 2019-2023

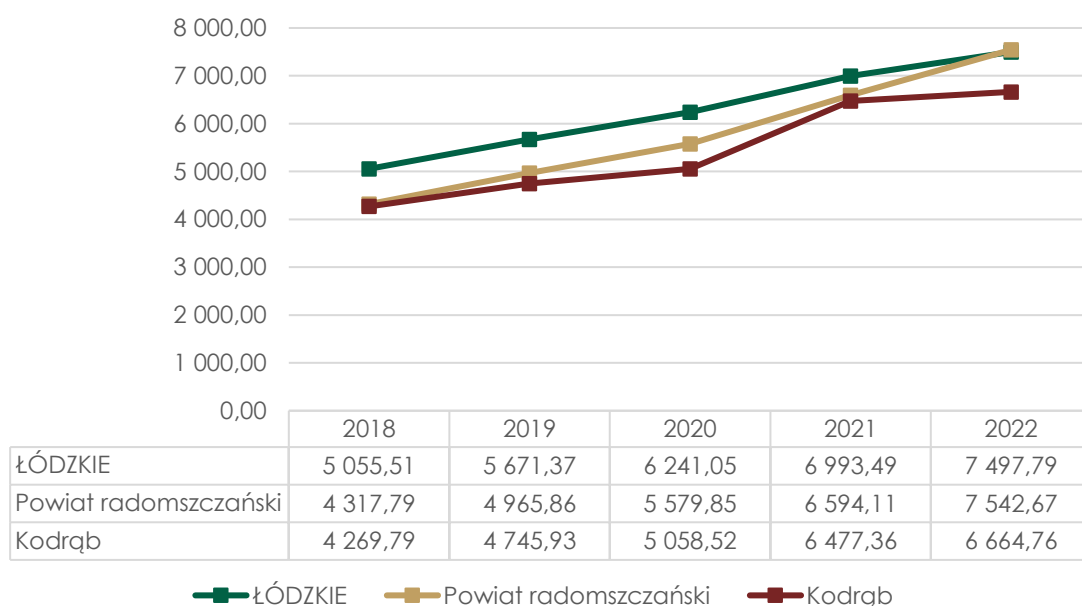
		2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkańców objętych systemem gospodarowania odpadami komunalnymi (os.)		3 846	3 775	3 723	3 776	3 762
Łączna ilość zebranych odpadów komunalnych (Mg), w tym:		929,6620	1 233,8700	1 345,3260	1 329,2420	1 336,7850
zmieszane		677,9400	919,1000	943,0400	893,0800	854,7800
segregowane		251,7220	314,7700	402,2860	436,1620	482,0050
Udział odpadów segregowanych w łącznej ilości odpadów		27%	26%	30%	33%	36%
Ilość zebranych odpadów na mieszkańca		0,24	0,33	0,36	0,35	0,36
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła (%)	Gmina	36,71	61,78	x	x	x
	wymagany	40	50	x	x	x
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych (%)	Gmina	100	100	100	x	x
	wymagany	60	70	70	x	x
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania (%)	Gmina	38,55	16,73	31,08	x	x
	wymagany	<40	<35	<35	x	x
Poziom przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych	Gmina	x	x	19,89	24,76	30,96
	wymagany	x	x	>20	>25	>35

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań.

2.3. Stan finansów samorządowych

Wykonanie budżetu

Wskaźnikiem umożliwiającym porównanie gmin pod względem sytuacji finansowej, jest suma dochodów budżetowych przeliczona na jednego mieszkańca. W 2018 roku dochód Gminy liczony na jednego mieszkańca w Kodrąbie (4,27 tys. zł) był zbliżony do średniej gmin powiatu radomszczańskiego (4,32 tys. zł) i znacznie niższy od średniej gmin województwa łódzkiego (5,06 tys. zł). W kolejnych latach wartość wskaźnika stale rosła. Do największego wzrostu w latach 2018-2022 doszło w gminach powiatu radomszczańskiego, w których średnia wartość wskaźnika zwiększyła się o 3,22 tys. zł. Niemniej, pomimo dynamicznego wzrostu średniej w gminach powiatu radomszczańskiego, w Gminie Kodrąb dynamika była znacznie niższa. Między 2018 a 2022 rokiem odczyt wskaźnika w Gminie wzrósł o 2,39 tys. zł, rosnąc w zbliżonym tempie do średniej gmin województwa (2,44 tys. zł). Tym samym w 2022 roku wartość wpływów budżetowych na jednego mieszkańca wyniosła w gminie 6,66 tys. zł, przy średniej gmin dla powiatu na poziomie 7,54 tys. zł, a dla województwa – 7,5 tys. zł. Dynamiczny wzrost średniej wartości wskaźnika w gminach powiatu, ale niski w gminie, świadczy o jej postępującej marginalizacji. Znamienny jest również fakt, że średnia gmin powiatu radomszczańskiego na początku badanego okresu była niemalże na równi z wartością wskaźnika Gminy Kodrąb, a po pięciu latach przewyższyła średnią gmin całego województwa.

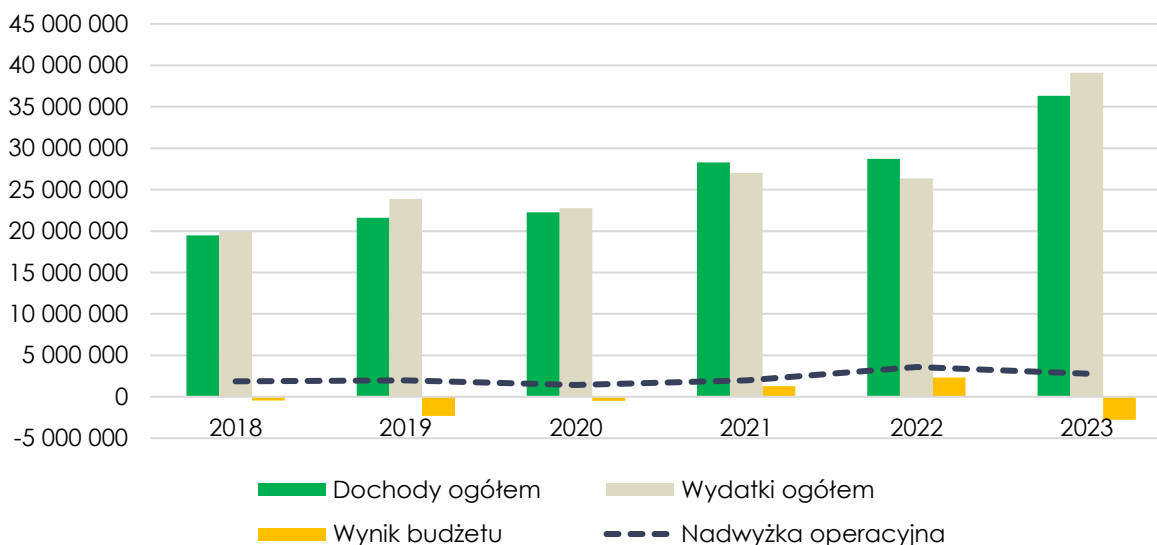

Ryc. 19. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W parze ze wzrostem dochodów w Gminie Kodrąb w latach 2018-2023 rosły wydatki budżetowe. W 2018 roku wartość dochodów ogółem w Gminie wyniosła 19,5 mln zł, a wydatków ogółem – 19,9 mln zł. W 2023 roku dochody Gminy wzrosły do poziomu 36,3 mln zł, a wydatki – 39,1 mln zł. W całym analizowanym okresie Gmina Kodrąb jedynie dwukrotnie osiągnęła dodatni wynik budżetu, będący różnicą dochodów

ogółem i wydatków ogółem. Największą nadwyżkę budżetu Gmina osiągnęła w 2022 roku, która wyniosła 2,34 mln zł. Z kolei największy deficyt miał miejsce w 2023 roku (-2,78 mln zł). Nadwyżka operacyjna, będąca bilansem dochodów bieżących oraz wydatków bieżących wyniosła w 2018 roku 1,86 mln, a w 2023 roku – 2,77 mln zł. Najwyższy jej poziom miał miejsce w 2022 roku, kiedy wyniosła 3,59 mln zł.

Ryc. 20. Wykonanie budżetu Gminy Kodrąb w latach 2018-2023

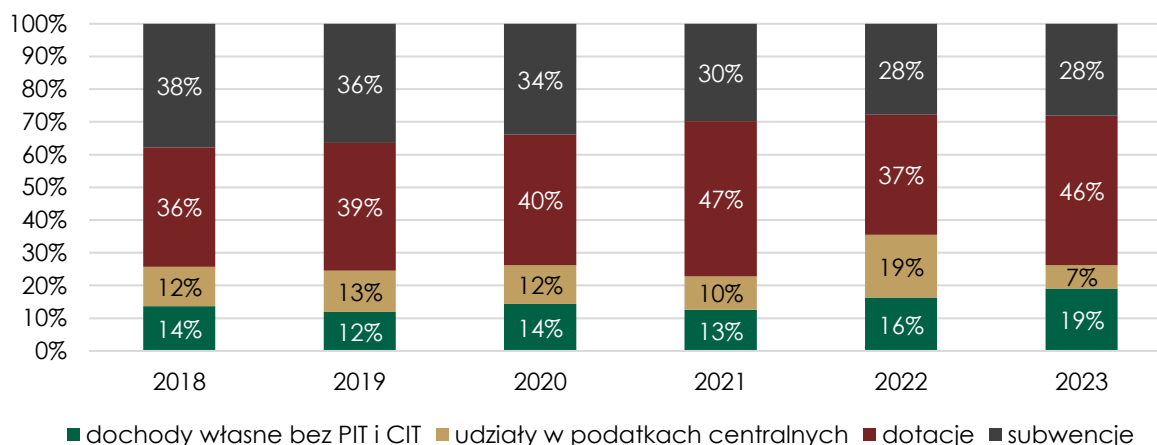
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

Struktura dochodów i wydatków

Na podstawie ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na dochody budżetowe JST składają się przede wszystkim: dochody własne, subwencje ogólne oraz dotacje celowe z budżetu państwa. Analiza struktury dochodów jednostki pozwala na określenie stopnia jej samodzielności finansowej. Kluczową rolę w kształtowaniu budżetu gminy pełnią dochody własne, z których główną część stanowią przychody z podatków i opłat lokalnych. Są one istotnym składnikiem finansowania działalności gminy, ponieważ jednostka ma wpływ na ich wysokość, poprzez ustalanie stawek podatkowych, wprowadzanie ulg, zwolnień oraz umarzanie zobowiązań podatkowych. Pozwala to na dostosowanie się do lokalnych potrzeb i warunków ekonomicznych. Możliwość wprowadzania ulg i zwolnień podatkowych daje gminie narzędzie do wspierania konkretnych, pożądaných sektorów czy grup społecznych. Działania te mogą mieć pozytywny wpływ na lokalne przedsiębiorstwa, mieszkańców oraz ogólny rozwój społeczno-gospodarczy jednostki samorządu terytorialnego. Ustalając korzystne warunki podatkowe, gmina zachęca do inwestycji, co przekłada się na rozwój przedsiębiorstw działających na jej terenie.

Analizując okres lat 2018-2023 dostrzegalne jest znaczne uzależnienie finansów Gminy Kodrąb od dotacji z budżetu państwa. Najwyższy udział dotacji w budżecie Gminy miał miejsce w 2021 roku (47%), a najniższy w roku 2018 (36%). Drugą najważniejszą pozycją w strukturze dochodów były subwencje ogólne, których udział w badanym okresie systematycznie malał. W 2018 roku wynosił 38%, a w roku 2023 – 28%. Dochody własne oraz wydzielone z nich udziały w podatkach centralnych stanowiły mniej istotne pozycje w strukturze budżetu na przestrzeni analizowanych lat. W tym czasie udział dochodów własnych we wpływach budżetowych był relatywnie najwyższy w

2023 roku (19%), a najniższy w roku 2019 (12%). Udział w podatkach centralnych przez większość badanego okresu stanowił najmniejszą część wpływów budżetowych Gminy Kodrąb. Najwyższy udział wystąpił w 2022 roku, w którym wyniósł 19%, a najniższy w roku 2023 (7%). Mając na względzie przedstawione dane, można dojść do wniosku, że Gmina Kodrąb w całym analizowanym okresie była silnie uzależniona finansowo od wpływów z budżetu państwa.

Ryc. 21. Struktura dochodów Gminy Kodrąb w latach 2018-2023
Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W dochodach podatkowych Gminy Kodrąb w latach 2018-2022 największą pozycję stanowiły udziały w podatku PIT. W 2018 roku wyniosły one 2,41 mln zł, a w 2022 roku – 5,38 mln zł. Drugą najistotniejszą pozycją w dochodach podatkowych Gminy w tym czasie był podatek od nieruchomości. W 2018 roku wpływy z tego tytułu wyniosły 907 tysięcy złotych, po czym spadły w 2019 roku do 698 tysięcy. W kolejnych latach stopniowo wzrastały, aż w 2022 roku osiągnęły w badanym czasie swój najwyższy poziom (1,04 mln zł).

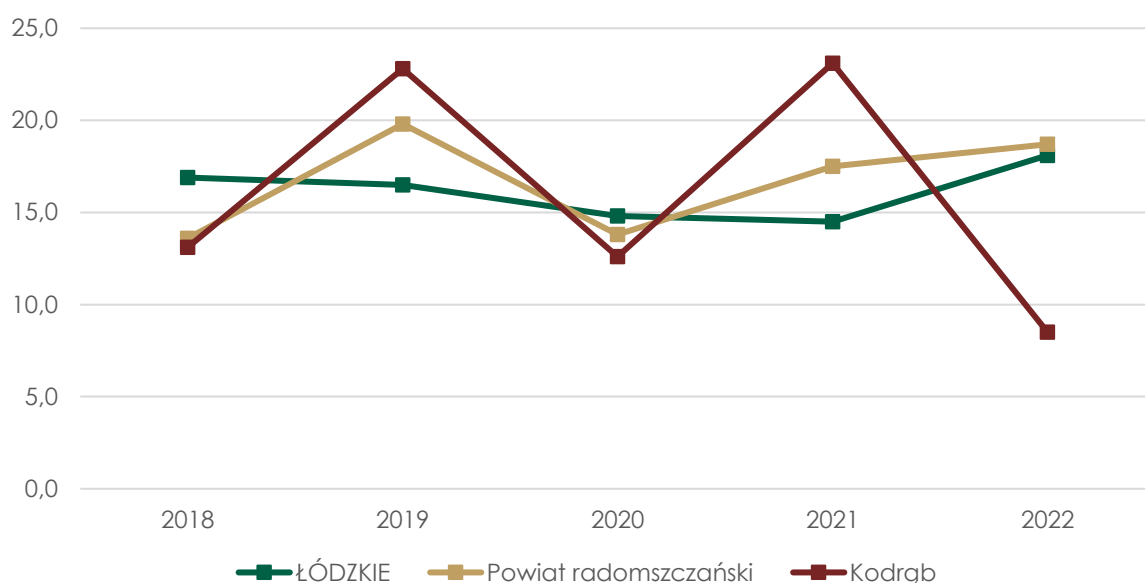
Tab. 11. Dochody podatkowe Gminy Kodrąb w latach 2018-2022 (w zł)

	2018	2019	2020	2021	2022
PIT	2 411 249,00	2 647 219,00	2 513 453,00	2 846 964,00	5 375 915,57
CIT	25 553,35	76 103,51	120 679,33	30 360,55	121 997,20
podatek rolny	404 525,80	401 668,12	422 627,76	421 853,55	454 890,85
podatek od nieruchomości	907 187,20	698 075,00	881 148,84	965 119,00	1 037 153,00
podatek leśny	52 751,75	52 427,76	53 575,39	55 402,95	65 966,75
podatek od środków transportowych	318 648,65	334 780,39	363 721,96	369 973,54	386 634,64
karta podatkowa	0,00	13 742,40	9 538,56	-47,56	0,00
podatek od czynności cywilnoprawnych	116 899,00	172 854,96	128 317,36	176 710,08	183 300,27
wpływy z opłaty skarbowej	17 177,00	13 668,00	13 788,00	18 256,00	17 971,00
wpływy z opłaty eksploatacyjnej	49 420,90	67 720,00	93 237,00	80 521,15	44 199,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdań budżetowych.

W 2018 roku udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Kodrąb wynosił 13,1%, co było minimalnie niższym wynikiem od średniej gmin powiatu radomszczańskiego (13,6%) oraz znacznie niższym od średniej gmin województwa

łódzkiego (16,9%). W 2019 roku udział wydatków na inwestycje Gminy wzrósł do poziomu (22,8%), przy średniej gmin powiatu na poziomie 19,8%, a województwa – 16,5%. Następnie w 2020 roku spadły do poziomu 12,6% w Gminie, 13,8% w powiecie oraz do 14,8% w województwie. Spadek udziału wydatków inwestycyjnych zbiegł się w czasie z wybuchem pandemii COVID-19 i wyhamowaniem gospodarczym. W 2021 roku nakłady na inwestycje w Gminie ponownie urosły, a ich udział wyniósł 23,1%, przewyższając znacząco średnie gmin powiatu (17,5%) i województwa (14,5%). W całym analizowanym okresie udział wydatków inwestycyjnych kształtował się w Gminie Kodrąb na najniższym poziomie w 2022 roku, w którym wyniósł 8,5%. W tym samym czasie średni udział wydatków inwestycyjnych w gminach powiatu radomszczańskiego wyniósł 18,7%, a województwa łódzkiego – 18,1%. W analizowanym okresie dostrzegalne są duże wahania pod względem udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach gminy Kodrąb. Spowodowane to jest wieloma czynnikami: od aktualnej sytuacji ekonomicznej Gminy począwszy, po wysokość przyznanych dotacji oraz subwencji.

Ryc. 22. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Fundusze Europejskie 2014-2020

Gminie Kodrąb w perspektywie 2014-2020 udało się pozyskać 1 605 033 zł w ramach Regionalnego Programu Województwa łódzkiego. Gmina otrzymała dofinansowanie na realizację trzech projektów termomodernizacji budynków użyteczności publicznej. Największe nominalne dofinansowanie pozyskane zostało na termomodernizację budynku SP w Rzejowicach, której łączna wartość wyniosła 1,049 mln zł, z czego przeszło 713 tysięcy pokrytych zostało ze środków unijnych.

Tab. 12. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020

Lp.	Tytuł projektu	Beneficjent	Program	Wartość dofinansowania
1.	Termomodernizacja budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Rzejowicach	Gmina Kodrąb	Regionalny Program Województwa Łódzkiego 2014-2020	713 082,18 zł
2.	Termomodernizacja budynku SP ZOZ w Kodrębie	Gmina Kodrąb	Regionalny Program Województwa Łódzkiego 2014-2020	692 225,49 zł
3.	Termomodernizacja Budynku Gminnego Centrum Informacji w Dmeninie	Gmina Kodrąb	Regionalny Program Województwa Łódzkiego 2014-2020	199 725,55 zł

Źródło: www.mapadotacji.gov.pl

Rządowy Fundusz Polski Ład

Rządowy Fundusz Polski Ład stanowi Program Inwestycji Strategicznych mający na celu zwiększenie skali inwestycji publicznych. Służyć temu mają bezzwrotne dofinansowania inwestycji realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego. Program realizowany jest poprzez promesy inwestycyjne udzielane przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Z Funduszu Polski Ład Gminie Kodrąb udało się pozyskać łącznie 18,7 miliona zł na realizację dwunastu inwestycji. Największe dofinansowanie Gmina pozyskała na przebudowę dróg gminnych, którego wartość wyniosła (4,89 mln zł). Wszystkie z otrzymanych dofinansowań służyły realizacji inwestycji o charakterze infrastrukturalnym.

Tab. 13. Dofinansowania pozyskanie przez Gminę Kodrąb z Funduszu Polski Ład

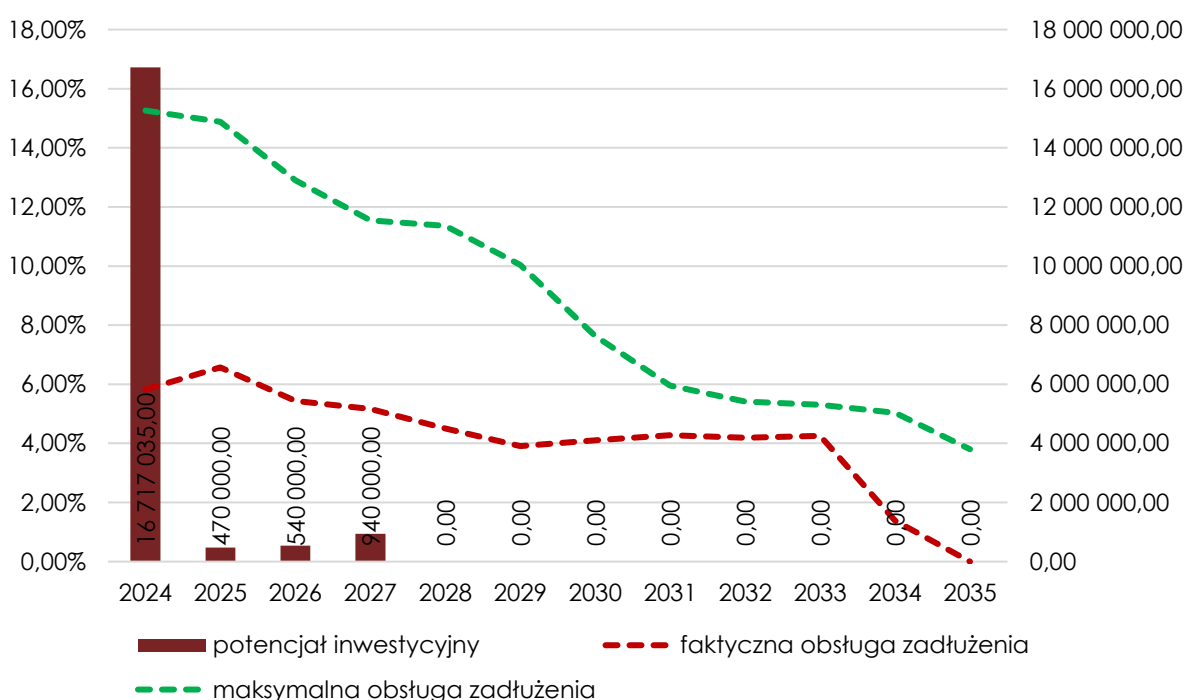
Inwestycja	Kwota przyznanego dofinansowania
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Dmenin – III etap oraz budowa ujęcia wody w miejscowości Dmenin	3 325 000 zł
Zagospodarowanie centrum Kodręba	1 610 000 zł
Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Kodrąb	4 890 000 zł
Przebudowa i budowa dróg wewnętrznych na terenie Gminy Kodrąb	2 500 000 zł
Remont części dachu kościoła parafialnego pw. św. Szymona i Judy w Dmeninie (XV w.)	330 000 zł
Konserwacja techniczna i estetyczna ścian nawy w kościele pw. Wszystkich Świętych w Rzejowicach (XVIII w.)	300 000 zł
Remont kościoła parafialnego pw. św. Jadwigi w Kodrębie (XVI w.)	300 000 zł
Przebudowa dróg na terenie Gminy Kodrąb	834 000 zł
Remont drogi powiatowej w Dmeninie	1 665 000 zł
Przebudowa dróg wewnętrznych na terenie Gminy Kodrąb – etap II	874 000 zł
Przebudowa dróg gminnych na terenie Gminy Kodrąb – etap II	3 990 000 zł
Przebudowa ujęcia wody w Klizinie	3 135 000 zł

Źródło: opracowanie własne.

Potencjał inwestycyjny

Poniższy wykres przedstawia prognozowane kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia w Gminie Kodrąb w latach 2024-2035. Podstawą prognozy jest Uchwała Nr II/10/24 Rady Gminy Kodrąb z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kodrąb na lata 2024-2035. Wskaźnik pozwala na ocenę możliwości inwestycyjno-kredytowych Gminy w przyszłości. Zgodnie z art. 243 ustawy o finansach publicznych, dopuszczalna wysokość spłaty zobowiązań jednostek

samorządu terytorialnego w danym roku (faktyczna obsługa zadłużenia) nie może przekroczyć indywidualnie liczonego, maksymalnego wskaźnika obsługi zadłużenia. Jak wynika z wykresu, obecny kształt wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kodrąb pozwala na obsługę dodatkowych zobowiązań finansowych. Wykres przedstawia również potencjał inwestycyjny, rozumiany jako suma środków finansowych pozostałych do dyspozycji, po pokryciu wszystkich bieżących kosztów funkcjonowania (wydatków bieżących) oraz spłacie obecnie zaplanowanych rat kapitałowych (rozchodów) w latach 2024-2035. Dane wskazują, że najwyższy potencjał inwestycyjny Gmina Kodrąb osiągnie w 2024 roku. Wyniesie on wówczas ponad 16,7 mln zł. W kolejnych latach nakłady majątkowe Gminy osiągną znacznie niższe wartości, które oscylować będą poniżej 1 mln zł. Należy jednak zaznaczyć, że WPF najbardziej precyzyjnie odnosi się do roku bieżącego i przyszłego, w związku z tym sytuacja finansowa Gminy może ulec zmianie.

Ryc. 23. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kodrąb na lata 2024-2035

Źródło: opracowanie własne na podstawie Uchwały Nr II/10/24 Rady Gminy Kodrąb z dnia 29 maja 2024 r. w sprawie: zmiany Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Kodrąb na lata 2024-2035.

CZĘŚĆ 3: DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY

3.1. Demografia

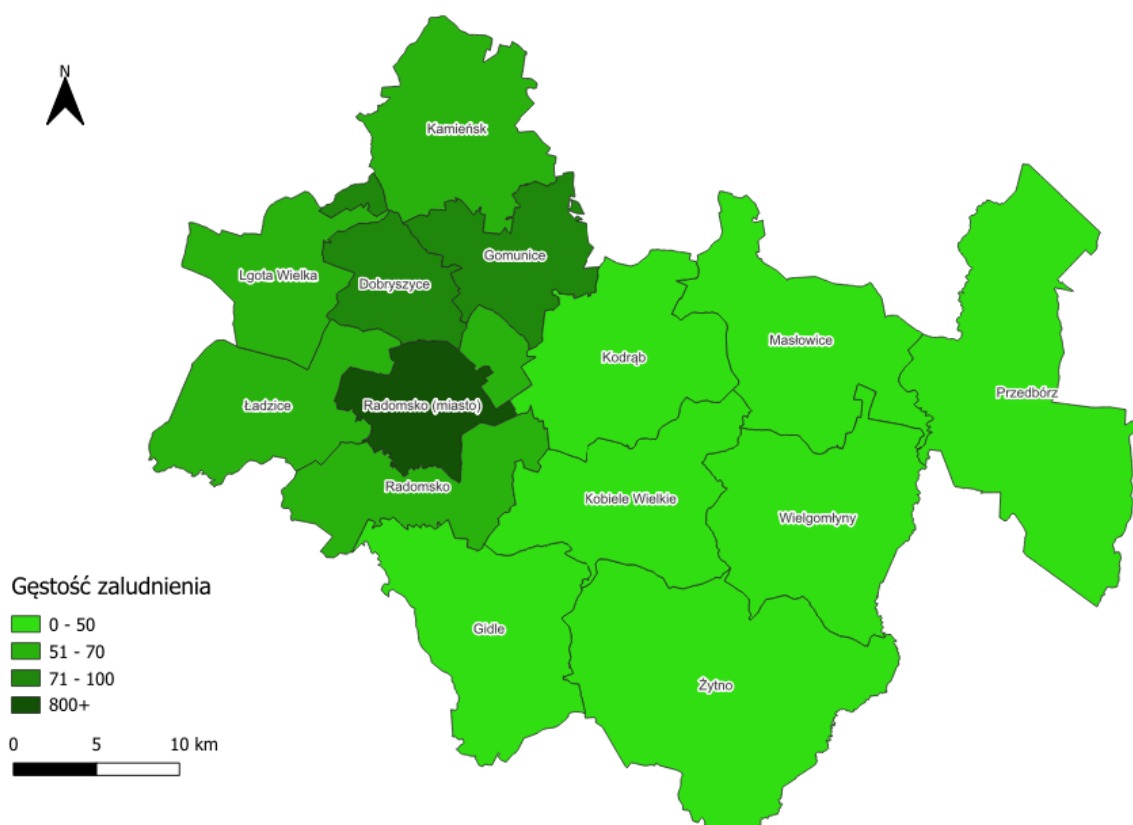
Demografia stanowi fundamentalny element rozwoju jednostki. Korzystne uwarunkowania makroekonomiczne dające perspektywy na dynamiczny rozwój obszaru mogą zostać w pełni przekreślone przez proces wyludniania. Niemożliwym albowiem jest w dłuższej perspektywie utrzymywanie wzrostu gospodarczego w trakcie stagnacji demograficznej¹. Istotnym zagrożeniem dla rozwoju gmin jest także ogólnoeuropejski trend starzenia się społeczeństwa. Rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym stanowić będzie barierę dla wzrostu gospodarczego przez ograniczenie zasobów siły roboczej, jak i wzrost liczby osób uzależnionych od wsparcia ludności w wieku produkcyjnym².

Zgodnie z zapisami PZPWŁ demografia stanowić ma jedną z fundamentalnych barier rozwoju regionu. Plan wskazuje również, że w latach 2010-2016 powiat radomszczański zaliczał się do obszarów najsilniej dotkniętych zjawiskiem depopulacji w regionie oraz klasyfikuje go jako obszar problemowy pod względem demograficznym.

Gęstość zaludnienia w Gminie Kodrąb wynosi blisko 41 osób na kilometr kwadratowy, co jest jednym z najniższych wyników w powiecie. Średnia wartość tego wskaźnika dla całego powiatu wynosi 109,3. Najniższa gęstość zaludnienia w 2022 roku miała miejsce w Gminie Żytno, a najwyższa w Gminie miejskiej Radomsko – 844. W powiecie radomszczańskim dostrzegalna jest silna regionalizacja gęstości zaludnienia. Głównym powodem tego stanu rzeczy jest koncentracja przestrzenna ludności w Gminie miejskiej Radomsko oraz zbliżona liczba ludności w pozostałych gminach, różniących się od siebie znacząco pod względem powierzchni.

¹ Kubiak M., 2010. Współczesne problemy demograficzne w aspekcie społeczno-gospodarczym. Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego.

² Adamczyk M., 2017. Starzenie się społeczeństwa polskiego wyzwaniem dla zrównoważonego rozwoju. Organizacja i Zarządzanie. Zeszyt 106, str. 105-113.

Ryc. 24. Gęstość zaludnienia w powiecie radomszczańskim w 2022 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Według danych GUS w 2018 roku powiat radomszczański zamieszkały był przez 113,3 tys. osób, z czego najwięcej osób mieszkało w Gminie miejskiej Radomsko (46,1 tys.). Najmniejszą Gminą w powiecie były Masłowice, zamieszkałe przez 4193 osoby. Niewiele więcej mieszkańców w tym czasie liczyła sobie Gmina Kodrąb, którą zamieszkiwało 4571 osób. We wszystkich gminach, za wyjątkiem Dobroszyc, do 2022 roku nastąpił spadek liczby mieszkańców. Powiat radomszczański zamieszkiwało wówczas 107,6 tysiąca mieszkańców, co stanowiło 98,7% liczby mieszkańców z 2018 roku. W Kodrębie natomiast między 2018 a 2022 rokiem liczba ludności spadła o 1,3% punktu procentowego, osiągając poziom 4330 mieszkańców. Tym samym mieszkańcy Gminy Kodrąb stanowili 4% ogółu ludności powiatu radomszczańskiego.

Tab. 14. Zmiany liczby ludności w powiecie radomszczańskim w latach 2018-2022

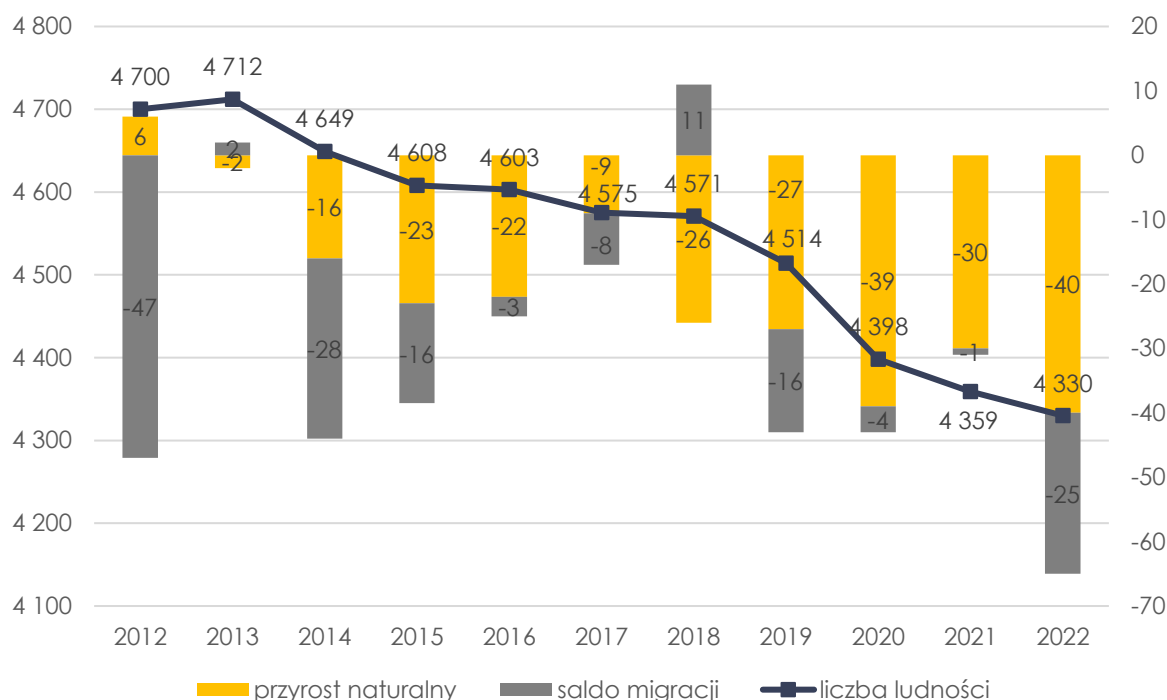
JST	2018	2019	2020	2021	2022	udział w 2022 r.	średnia dynamika
Powiat radomszczański	113 315	112 644	109 713	108 615	107 575	100%	98,7%
Radomsko	46 087	45 843	44 605	43 958	43 417	40%	98,5%
Dobryczyce	4 454	4 502	4 574	4 581	4 579	4%	100,7%
Gidle	6 127	6 062	5 882	5 800	5 768	5%	98,5%
Gomunice	5 861	5 860	5 748	5 684	5 665	5%	99,2%
Kamieńsk	5 912	5 877	5 711	5 679	5 596	5%	98,6%
Kobiele Wielkie	4 449	4 444	4 280	4 283	4 252	4%	98,9%
Kodrąb	4 571	4 514	4 398	4 359	4 330	4%	98,7%
Lgota Wielka	4 294	4 278	4 219	4 229	4 195	4%	99,4%
Ładzice	4 784	4 757	4 709	4 690	4 648	4%	99,3%
Masłowice	4 193	4 161	3 989	3 956	3 906	4%	98,3%
Przedbórz	7 217	7 122	6 809	6 709	6 647	6%	98,0%
Radomsko	5 616	5 582	5 446	5 452	5 407	5%	99,1%
Wielgomłynny	4 596	4 546	4 432	4 386	4 339	4%	98,6%
Żytno	5 154	5 096	4 911	4 849	4 826	4%	98,4%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na zmianę sytuacji demograficznej jednostki składają się:

- Przyrost naturalny będący różnicą urodzeń żywych od liczby zgonów w określonym czasie,
- Saldo migracji stanowiące bilans imigracji i emigracji w określonym czasie.

Regres demograficzny Gminy Kodrąb trwa od wielu lat i składają się na niego zarówno ujemny przyrost naturalny, jak i ujemne saldo migracji. W latach 2012-2022 dodatnie saldo migracji w Gminie miało miejsce tylko trzykrotnie: w 2013 (2 os.), w 2018 (11) i 2021 (1). Najniższe saldo migracji odnotowane zostało w 2012 roku, w którym wyniosło -47 osób. 2012 rok był też jedynym, w którym w Gminie odnotowano dodatni przyrost naturalny, na poziomie 6 osób. W kolejnych latach wskaźnik ten stale przyjmował ujemne wartości, z czego najniższą w 2022 roku (-40).

Ryc. 25. Ruch naturalny w Gminie Kodrąb w latach 2012-2022

Źródło: opracowanie własne na bazie danych GUS.

W celu określenia sytuacji demograficznej Gminy Kodrąb na tle pozostałych jednostek, przeliczono przyrost naturalny oraz saldo migracji na 1000 mieszkańców. W 2022 roku wskaźnik przyrostu naturalnego w województwie łódzkim osiągnął poziom -6,37, w powiecie radomszczańskim -8, a w Gminie Kodrąb -9,29. Była to jedna z najniższych wartości wskaźnika wśród gmin powiatu radomszczańskiego. Najniższa jego wartość miała miejsce w Gminie Gidle (-11,61), a najwyższa w Gminie Gomunice (-4,4). Co więcej, we wszystkich gminach powiatu (za wyjątkiem Gminy Żytno) obserwowalny jest stopniowy spadek wskaźnika przyrostu naturalnego, co w dłuższej perspektywie będzie pogłębiać niekorzystną sytuację demograficzną. Średnia zmiana wskaźnika przyrostu naturalnego w latach 2018-2022 wyniosła -0,9, co było wyższą wartością niż średnia gmin w powiecie radomszczańskim, która wyniosła -1,08. W województwie łódzkim zmiana ta wynosiła zaś -0,73.

Wskaźnik salda migracji w gminach województwie łódzkim osiągnął średnią wartość -0,66, z kolei w powiecie radomszczańskim -1,73, a w Gminie Kodrąb -5,81. Sytuacja Gminy pod względem migracji jest zatem dużo gorsza niż średnia w powiecie oraz województwie. Wskaźnik salda migracji był w Gminie Kodrąb najniższy w całym powiecie, a jednocześnie wykazał jedną z szybszych tendencji spadkowych. Średnia zmiana wskaźnika salda migracji w latach 2018-2022 w Gminie Kodrąb wyniosła -5,81, co było wynikiem znacznie niższym niż średnia gmin w powiecie radomszczańskim (-1,73) i w województwie łódzkim (-0,66). Biorąc pod uwagę powyższe dane, sytuacja demograficzna wszystkich gmin powiatu pozostaje problemowa, natomiast w Gminie Kodrąb może ona stanowić istotny problem oraz prowadzić do postępującej marginalizacji. Ujemny przyrost naturalny był głównym powodem postępującej depopulacji Gminy.

Tab. 15. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa

JST	przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		saldo migracji na 1000 mieszkańców	
	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.	2022 r.	średnia zmiana wskaźnika od 2018 r.
ŁÓDZKIE	-6,37	-0,73	-0,66	0,02
Powiat radomszczański	-8,00	-1,08	-1,73	0,13
Radomsko	-8,19	-1,11	-3,96	-0,14
Dobryszce	-6,99	-2,03	5,46	-2,48
Gidle	-11,61	-1,72	5,89	1,31
Gomunice	-4,40	-0,59	2,29	1,42
Kamieńsk	-8,50	-0,15	-5,31	-0,15
Kobiele Wielkie	-7,49	-1,93	0,70	0,29
Kodrąb	-9,29	-0,90	-5,81	-2,06
Lgota Wielka	-4,75	-1,30	-2,38	0,80
Ładzice	-10,11	-0,70	0,43	-0,36
Masłowice	-7,36	-1,30	-3,30	-0,11
Przedbórz	-5,26	-1,21	-5,26	-0,28
Radomsko	-7,01	-0,82	-1,11	0,30
Wielgomłyn	-9,87	-1,87	-0,23	2,92
Żytno	-10,40	0,30	6,03	1,70

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Mieszkańcy w wieku kreatywnym, czyli w przedziale 25-34 lat, stanowią ludność najbardziej pożądaną ze względu na potencjalne posiadanie dzieci w niedługim czasie oraz wieloletni okres aktywności zawodowej. Wskaźnik udziału tej grupy w społeczeństwie obrazuje potencjał oraz atrakcyjność danego obszaru dla młodych mieszkańców, którzy stanowią najbardziej rozwojową grupę pod względem demografii, społeczeństwa i gospodarki. W 2018 roku w tej grupie znajdowało się 14,5% mieszkańców województwa łódzkiego, 14,6% w powiecie radomszczańskim oraz 14,9% Gminy Kodrąb. Do 2022 roku we wszystkich trzech jednostkach doszło do spadku liczby ludności w tej grupie. Największy ubytek miał miejsce w Gminie Kodrąb, w której już jedynie 11,5% mieszkańców przynależało do tej grupy demograficznej. W województwie łódzkim i powiecie radomszczańskim było to kolejno 13,1% oraz 12,4%. Spadek udziału osób w wieku kreatywnym świadczy o starzeniu się społeczeństwa. W 2018 roku grupa ta stanowiła 29,5% mieszkańców w województwie łódzkim, 32,8% w powiecie radomszczańskim oraz 27,9% w Gminie Kodrąb. W 2022 roku

w województwie łódzkim było to już 34,1%, w powiecie radomszczańskim 32,8%, a w Gminie Kodrąb 30,3% mieszkańców.

Tab. 16. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Kodrąb w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek

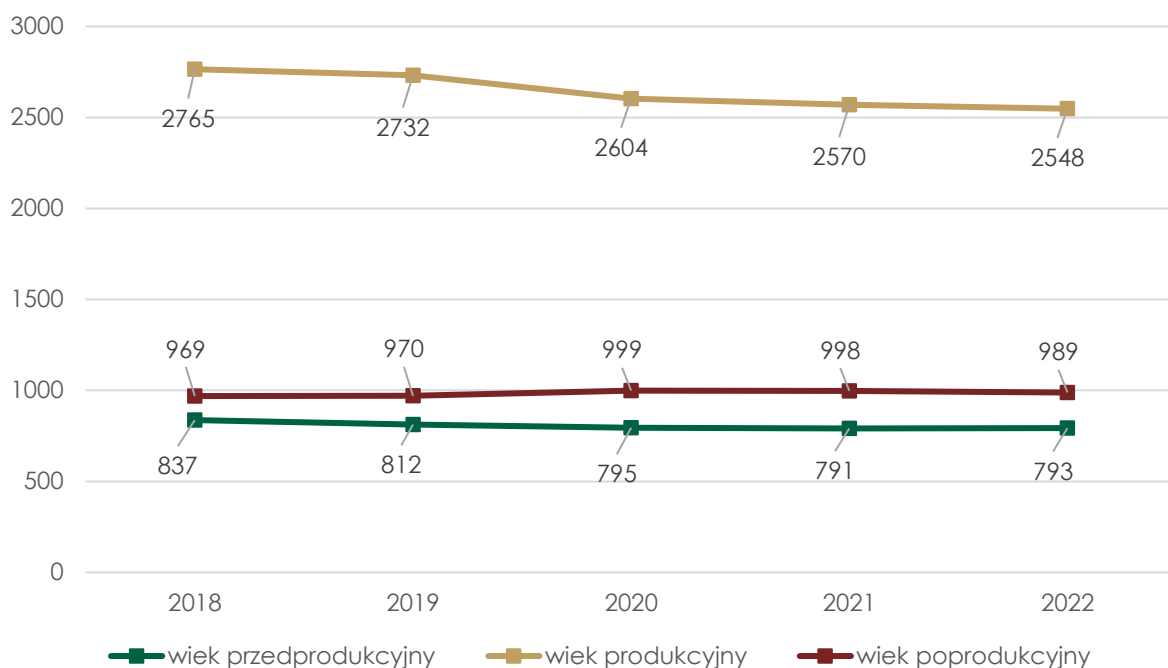
JST	mieszkańcy w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem (%)			ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym (%)		
	2018	2022	dynamika	2018	2022	dynamika
ŁÓDZKIE	14,53	13,13	90%	29,50	34,10	116%
Powiat radomszczański	14,63	12,39	85%	28,30	32,80	116%
Kodrąb	14,87	11,46	77%	27,90	30,30	109%

¹ ludność w wieku 25-34 lat w stosunku do ludności ogółem

² ludność w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W Gminie Kodrąb w latach 2018-2022 odnotowano spadek liczby ludności w wieku produkcyjnym. W grupie tej liczba ludności spadła z poziomu 2765 w 2018 roku do 2548 osób w roku 2022. Grupa ta jest szczególnie istotna, ponieważ to ona gwarantuje bieżące funkcjonowanie gospodarki. Doszło także do niewielkiego spadku liczby osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2018 roku grupa ta liczyła 837 osób, a w 2022 już 793. Jedyną grupą, której liczebność zwiększyła się w badanym okresie były osoby w wieku poprodukcyjnym. Grupa ta, złożona z osób przebywających już na emeryturze, urosła z poziomu 969 mieszkańców do 989. Był to wzrost zatem względnie nieduży. Niemniej trend demograficzny wskazany w tym okresie zdaje się prowadzić do dynamicznego wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym w nadchodzących latach. Procentowy udział poszczególnych ekonomicznych grup w wieku w 2018 prezentował się w sposób następujący: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 18,3% ludności Gminy, w wieku produkcyjnym – 60,5%, a w wieku poprodukcyjnym – 21,2%. W 2022 roku natomiast udział poszczególnych grup ekonomicznych w Gminie wyglądał następująco: ludność w wieku przedprodukcyjnym – 18,3% ogółu ludności, w wieku produkcyjnym – 58,9%, a w wieku poprodukcyjnym – 22,8%.

Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W świetle przedstawionych danych, można założyć, że sytuacja demograficzna Gminy Kodrąb stanowić będzie w przyszłości poważny problem. Niski przyrost naturalny, najwyższy ujemny wskaźnik salda migracji w powiecie oraz starzejące się społeczeństwo stanowić będą poważne wyzwanie dla rozwoju gospodarczego miny.

3.2. Kapitał społeczny

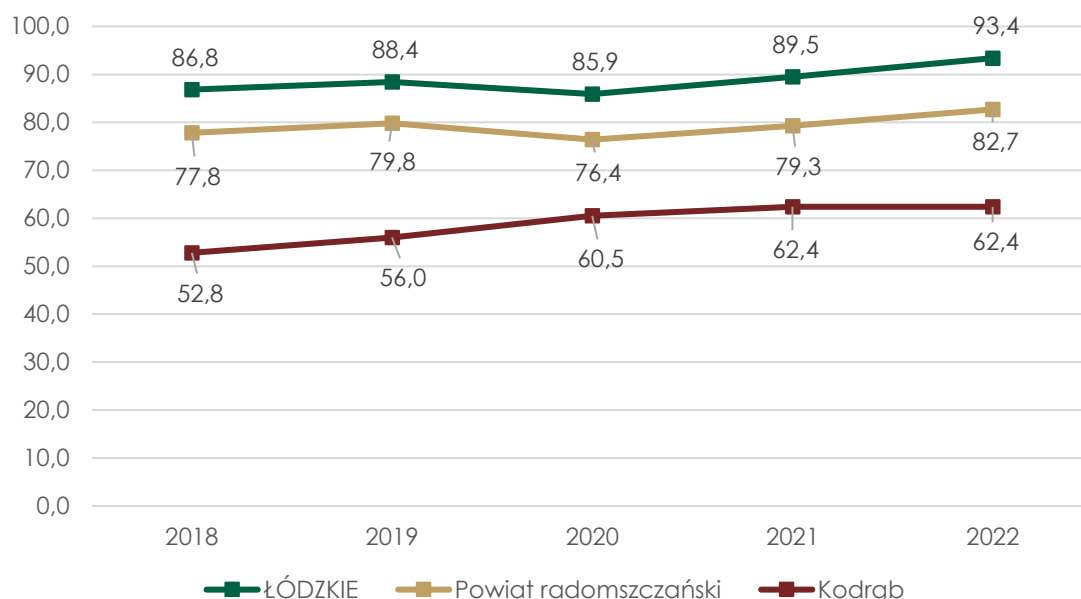
Przedszkola i żłobki

Poziom oraz jakość edukacji mieszkańców danego obszaru jest jednym z głównych czynników przekładających się na budowę kapitału społecznego. Kapitał ten można rozumieć jako potencjał pochodzący ze spoistości relacji między mieszkańcami, jakości więzi społecznych, które to razem służą interesowi i rozwojowi społeczeństwa³. Rolą instytucji przedszkola w polskim systemie edukacji jest adaptacja dzieci do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej. Stanowi ona zatem instrument mający na celu budowanie jakości kapitału społecznego już od najmłodszych lat.

Według danych GUS, terenie Gminy Kodrąb nie funkcjonują żadne przedszkola (poza oddziałami przedszkolnymi w szkołach), punkty przedszkolne ani żłobki w związku z czym rodzice zmuszeni są korzystać z placówek w gminach ościennych. Przekłada się to także na niski poziom objęcia dzieci wychowaniem przedszkolnym. W 2018 roku jedynie 52,8% dzieci z Gminy uczęszczało do przedszkola. W tym czasie średnia gmin w powiecie radomskim wyniosła 77,8%, a w województwie łódzkim – 93,4%. Odsetek w Gminie do 2022 roku wzrósł do poziomu 62,4%, co można uznać za korzystny trend. Średnia gmin w powiecie wyniosła w tym czasie 82,7%, a

³ Sztaudynger J., 2009. Rodzinny kapitał społeczny a wzrost gospodarczy w Polsce. Etyka w Życiu Gospodarczym. Zeszyt 1, str. 225-244.

w województwie – 93,4%. Sytuacja w Gminie zatem, choć uległa poprawie, wciąż jest daleka od zadowalającej.

Ryc. 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kodrąb w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS.

Szkoły

Na mocy ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym, jednym z zadań własnych gmin jest realizacja edukacji publicznej. W Gminie Kodrąb znajdują się dwie publiczne szkoły podstawowe we wsiach Kodrąb i Rzejowice. Do PSP w Kodrębie uczęszczało w roku szkolnym 2023/2024 278 uczniów, a do PSP w Rzejowicach – 44. W PSP Kodrębie istniało 15 oddziałów, których średnia wielkość wynosiła 19 osób. W mniejszej placówce w Rzejowicach funkcjonowało 9 oddziałów, których średnia wielkość liczyła 9 osób. W roku szkolnym 2023/2024 w szkole podstawowej w Kodrębie funkcjonowało 36,84 etatów nauczycielskich, a w Rzejowicach – 9,2. Żadna ze szkół nie pracowała w systemie zmianowym. Według raportu o stanie Gminy Kodrąb, w 2023 roku ze środków Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wypłacono stypendia dla trzynastu uczniów o łącznej wartości 11,7 tysięcy zł oraz zasiłki szkolne dla trójki dzieci (1,2 tys. zł).

Tab. 17. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Kodrąb

Nazwa szkoły	Liczba uczniów	Liczba oddziałów	Średnia wielkość oddziału	Liczba etatów nauczycieli	Zmianowy system pracy (tak/nie)
Publiczna Szkoła Podstawowa w Kodrębie	278	15	19	36,84	nie
Publiczna Szkoła Podstawowa w Rzejowicach	44	5	9	9,2	nie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kodrąb.

Poniższa tabela przedstawia stan bazy dydaktycznej w szkołach podstawowych w Gminie Kodrąb. Za pozytywne należy uznać generalny stan oraz rozbudowanie obiektów sportowych w PSP w Kodrębie, która posiada: trzy sale gimnastyczne,

siłownię, boisko do siatkówki, boisko do piłki nożnej, boisko wielofunkcyjne oraz bieżnię okólną. Infrastruktura sportowa szkoły w Rzejowicach jest mniej rozbudowana, co nie dziwi zważywszy na jej rozmiar. Baza sportowa w placówce obejmuje: sale gimnastyczną i boisko do piłki nożnej. Zauważalny jest także jej gorszy stan techniczny. Szkoła w Kodrębie posiada 22 sale lekcyjne, wśród których znajduje się pracownia językowa. Obie szkoły zaś nie posiadają klas profilowanych. W PSP w Kodrębie uczniowie mają do dyspozycji 49 komputerów, a w Rzejowicach – 29. Szkoła w Kodrębie jest również lepiej zaopatrzona w projektory multimedialne (24), niż PSP w Rzejowicach (5). Uczniowie placówki w Rzejowicach, w przeciwieństwie do PSP w Kodrębie, mają do swojej dyspozycji szafki. Obie szkoły są również wyposażone w monitoring wizyjny, co jest istotne z perspektywy dbania o bezpieczeństwo uczniów. Obie placówki posiadają świetlice szkolne. PSP w Kodrębie, w przeciwieństwie do placówki w Rzejowicach, nie posiada dostępu do parkingu dla kadry oraz rodziców. W obu szkołach znajduje się gabinet pielęgniarki zatrudnionej w SPZOZ w Kodrębie.

Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Kodrąb

Nazwa szkoły:	Publiczna Szkoła Podstawowa w Kodrębie	Publiczna Szkoła Podstawowa w Rzejowicach
Liczba sal lekcyjnych (szt.)	22	7
Rodzaj i stan obiektów sportowych / sal gimnastycznych	Sala gimnastyczna – dobry, dwie sale gimnastyczne – dobry, siłownia – dobry, boisko do siatkówki – dobry, boisko do piłki nożnej – dobry, bieżnia okólna – do remontu, boisko wielofunkcyjne – dobry	Sala gimnastyczna – do remontu, boisko do piłki nożnej – do remontu
Pracownie językowe	Tak	Nie
Klasy dwujęzyczne / sportowe / integracyjne	Nie	Nie
Komputery do użytku uczniów (szt.)	49	29
Projektory multimedialne (szt.)	24	5
Kamery - monitoring szkolny	Tak	Tak
Szafki dla każdego ucznia	Nie	Tak
Świetlice (godziny otwarcia)	Tak (7:00 - 8:00; 11:30 - 15:30)	Tak (4 godz./tydzień)
Parkingi dla kadry / rodziców	Nie	Tak
Gabinet pielęgniarki	Tak	Tak

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kodrąb.

Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami w szkołach w Gminie realizowane jest poprawnie. W obu placówkach prowadzi się szereg zajęć mających na celu wsparcie tej grupy uczniów. W szkole w Kodrębie uczniom oferowane są zajęcia: logopedyczne, pedagogiczne oraz rewalidacyjne. W Rzejowicach zaś zajęcia: rewalidacyjne, korekcyjno-kompensacyjne i dydaktyczno-wychowawcze. W szkole w Kodrębie odbywają się dni profilaktyki oraz dni sportu.

W 2023 roku w PSP w Kodrębie przeprowadzano remonty: dwóch sal lekcyjnych, zaplecza sali muzycznej, rynien na budynku szkoły, instalacji elektrycznych, kanalizacji oraz jednego z kotłów szkolnych. W PSP w Rzejowicach wyremontowano w tym czasie: pomieszczenie przeznaczone na kuchnię oraz podłogi w pomieszczeniach gospodarczych.

W 2023 roku w PSP w Kodrębie odbyły się 23 konkursy szkolne, a w Rzejowicach – 2. Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych na terenie Gminy Kodrąb jest dość stabilna. W latach szkolnych 2019/2020 – 2023/2024 wahała się w przedziale 348-387. Najwyższą liczbę uczniów odnotowano w roku szkolnym 2022/2023 (387), a

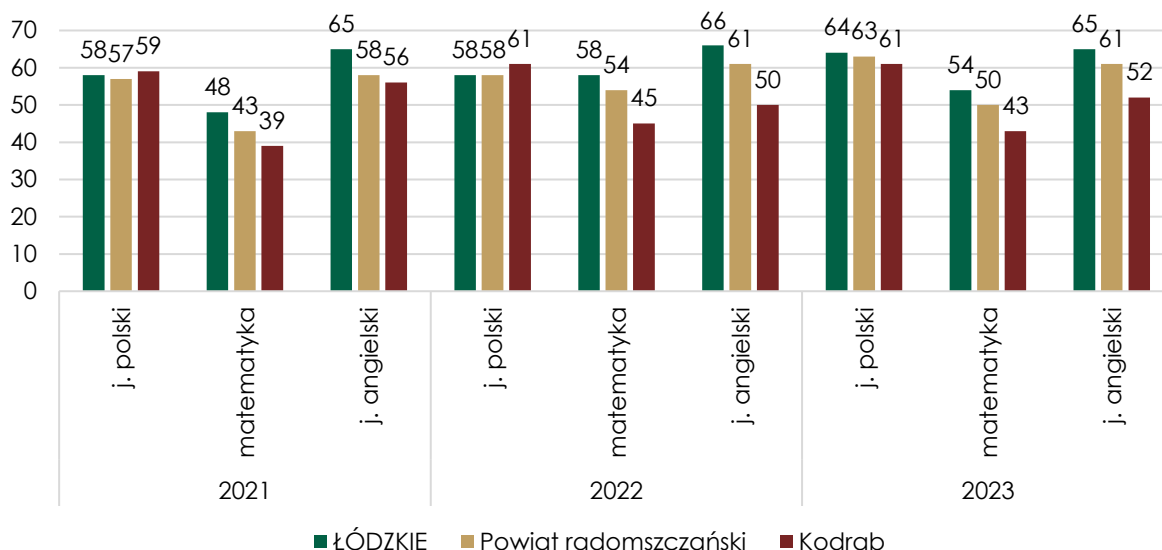
najniższą – w roku 2023/2024 (348). Zgodnie z danymi Urzędu Gminy Kodrąb, w badanym okresie jedynie w roku szkolnym 2023/2024 część uczniów uczęszczała do szkół po za terenem Gminy.

Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Kodrąb uczęszczająca do szkół na terenie Gminy

	2019/2020	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024
Łączna liczba uczniów uczęszczających do szkół na terenie Gminy wraz z klasami "0" (os.)	379	365	371	387	348
Liczba uczniów z terenu Gminy, uczęszczających do szkół na terenie innych gmin (os.)	-	-	-	-	13

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kodrąb.

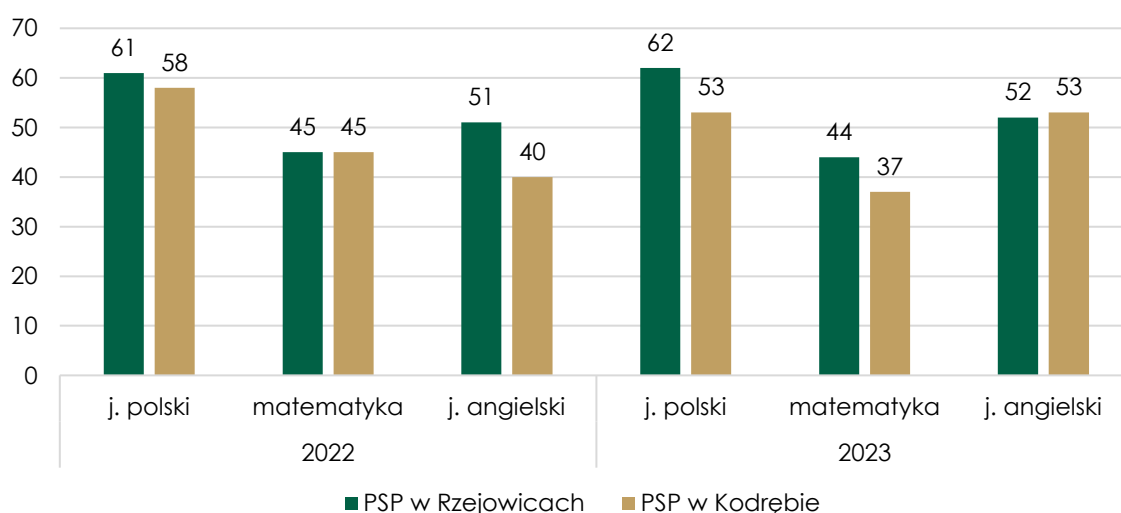
Szkoła w Kodrębie wzięła udział w projekcie rządowym „Aktywna Tablica”. W ramach tego projektu PSP w Kodrębie udało się pozyskać dofinansowanie w 2023 roku wysokości 35 tysięcy złotych na zakup sprzętu multimedialnego do sal lekcyjnych. Obowiązujący w Polsce system oświaty przewiduje różnorodne formy oceny procesu nauczania na różnych etapach edukacji. Jedną z takich form jest ogólnopolski egzamin ósmoklasisty. Wyniki z tego egzaminu pozwalają odnieść poziom edukacji podstawowej w Gminie Kodrąb do średnich wyników w gminach w powiecie i województwie. Na podstawie analizy średnich wyników egzaminów ósmoklasisty z lat 2021-2023 można wyciągnąć wniosek, że nauczanie języka polskiego w Gminie przebiega w sposób prawidłowy. W tym okresie średnie wyniki w Gminie były wyższe, bądź zbliżone do średnich wyników w gminach powiatu radomszczańskie i województwa łódzkiego. Zauważalnie natomiast Gmina odstaje pod względem wyników z matematyki i języka angielskiego. W 2022 roku średni wynik z egzaminu z matematyki był o 13 punktów procentowych niższy w Gminie niż średnia w województwie łódzkim. W tym samym roku średni wynik z egzaminu z angielskiego w Gminie był o 16 punktów procentowych niższy niż średnia gmin w województwie. Można zatem zakładać, że pod względem nauczania tych przedmiotów Gmina Kodrąb znajduje się poniżej średniego poziomu gmin województwa łódzkiego.

Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kodrąb w latach 2021-2023 na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

W latach 2022 i 2023 miały miejsce pewne różnice w średnich wynikach z egzaminu ósmoklasisty w obrębie Gminy. Zauważalnie uczniowie PSP w Rzejowicach osiągnęli w tym czasie lepsze średnie wyniki z egzaminu z języka polskiego, niż uczniowie placówki w Kodrębie. Największa różnica miała miejsce w 2023 roku, kiedy średni wynik szkoły w Rzejowicach z tego egzaminu był o 9 punktów procentowych wyższy. Uczniowie PSP w Rzejowicach osiągnęli także wyższe średnie wyniki z egzaminu z języka angielskiego w 2022 roku (11 punktów procentowych różnicy) i egzaminu z matematyki w 2023 roku (7 punktów procentowych różnicy). Oceniając różnice w wynikach poszczególnych placówek, należy mieć na względzie, że do szkoły w Rzejowicach chodzi dużo mniej uczniów, a co za tym idzie ich uśrednione wyniki mogą nie oddawać rzeczywistego poziomu nauczania.

Ryc. 29. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Kodrąb

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OKE.

Poniższa tabela prezentuje dane dotyczące wydatkowania środków budżetowych w dziale oświaty i wychowania w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022. Najwyższe wydatki w tym dziale miały miejsce w roku 2021 (7,87 mln zł), a najniższe w 2019 (6,53 mln zł). W latach 2018-2022 wydatki na edukację stale rosły, podczas gdy subwencja oświatowa była w całym badanym okresie mniej więcej równa. Tym samym wydatki ponoszone ze środków własnych Gminy w dziale oświaty i wychowania wzrosły z 2,5 mln zł w 2018 do 3,2 mln zł w 2022 roku. Stopień pokrycia wydatków subwencją oświatową wahał się w tym czasie w przedziale 54-68%.

Tab. 20. Wydatki w dziale oświaty i wychowanie w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022

	2018	2019	2020	2021	2022
WYDATKI OGÓŁEM	6 741 924,84	6 528 762,41	6 733 185,50	7 872 190,56	7 503 027,63
Wydatki bieżące, w tym:	6 126 383,65	6 495 552,41	6 634 780,37	6 834 682,08	7 490 727,63
Wynagrodzenia i pochodne	4 594 848,29	5 116 993,70	5 317 933,73	5 353 707,97	5 602 462,47
Pozostałe wydatki bieżące	1 531 535,36	1 378 558,71	1 316 846,64	1 480 974,11	1 888 265,16
Wydatki majątkowe	615 541,19	33 210,00	98 405,13	1 037 508,48	12 300,00
SUBWENCJA OŚWIATOWA	4 216 092,00	4 462 292,00	4 321 068,00	4 285 051,00	4 262 672,00
Różnica między subwencją oświatową a wydatkami w dziale 801	2 525 832,84	2 066 470,41	2 412 117,50	3 587 139,56	3 240 355,63
Stopień pokrycia	63%	68%	64%	54%	57%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kultura i sport

W Gminie Kodrąb podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu kultury jest, powstały w 2019 roku, Gminny Ośrodek Kultury w Kodrębie, zlokalizowany przy ulicy Niepodległości 9A. Zgodnie z Programem Działania Gminnego Ośrodka Kultury w Kodrębie na lata 2020-2022, głównymi celami instytucji było:

- tworzenie oferty kulturalnej,
- samofinansowanie GOK-u,
- wzrost uczestnictwa społeczności lokalnej w animacji i odbiorze kultury oraz integracja poprzez kulturę,
- promocja kultury w Gminie oraz promocja Gminy poprzez kulturę.

W ofercie GOK-u dla mieszkańców znajdują się: warsztaty plastyczne oraz kulinarne dla dzieci i dorosłych, koncerty, spotkania z artystami, zajęcia z angielskiego dla dzieci, młodzieży i dorosłych czy nauka gry na instrumentach. Ośrodek odpowiada również za organizację festynów oraz imprez okolicznościowych na terenie Gminy. W 2023 roku w Ośrodku odbyły się między innymi: wspólne kolędowanie mieszkańców Gminy, ferie z GOK podczas których przeprowadzone zostały warsztaty plastyczne i fotograficzne

czy akcja Kolorowe Lato, której celem było zorganizowanie czasu wolnego podczas wakacji dla dzieci z Gminy. W ramach tego ostatniego wydarzenia odbyły się warsztaty plastyczne, rękodzieła, kulinarne, taneczne oraz wycieczka po ścieżce edukacyjnej Biały Ług w Kodrębie. GOK we współpracy z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej wspiera rodziny dysfunkcyjne w Gminie poprzez angażowanie dzieci w ich czasie wolnym w zajęcia z zakresu: sportu, kultury i rekreacji. Najważniejszym cyklicznym wydarzeniem kulturalnym odbywającym się w Gminie są dożynki. Podczas dożynek gminnych w 2022 roku miał miejsce piknik, podczas którego wystąpiły zespoły ludowe oraz muzyczne, a także odbyła się Msza Święta oraz oficjalnie przejście korowodu dożynkowego przez wieś Rzejowice.

Przy ulicy Leśnej 2 znajduje się Gminna Biblioteka Publiczna. Księgozbiór Biblioteki liczy sobie przeszło 17 tysięcy woluminów, z którego w latach 2018-2022 korzysta rocznie ponad 400 osób. W tym okresie dostrzegalny był spadek liczby użytkowników Biblioteki w Gminie. W 2018 Biblioteka wypożyczyła książki 495 osobom. W kolejnych latach liczba ta stale spadała, aż w 2022 roku wyniosła 407 osób wypożyczających. W Bibliotece w 2023 roku odbyły się: 3 konkursy (należy zaznaczyć, że cieszyły się niskim zainteresowaniem społecznym), 5 dyskusji nad książkami, 15 lekcji bibliotecznych, 7 zajęć czytelniczych w klasach PSP w Kodrębie, 48 wystaw książek, 4 kiermasze książek.

Na obszarze Gminy znajduje się dziesięć świetlic, z czego pięć wymaga remontu. Odbywają się w nich głównie imprezy okolicznościowe oraz festyny organizowane przez Koła Gospodyń Wiejskich. W miejscowości Dmenin funkcjonuje Gminne Centrum Informacji, w którym odbywają się przede wszystkim wydarzenia z inicjatywy Ochotniczej Straży Pożarnej kierowane do mieszkańców.

Pod względem infrastruktury sportowej, poza obiektami przy szkołach podstawowych w Kodrębie i Rzejowicach, w Gminie znajduje się boisko wielofunkcyjne w Dmeninie. Boisko zostało otwarte w 2014 roku, a jego stan techniczny można określić jako dobry, choć wskazuje się na konieczność renowacji nawierzchni. Boisko przy Szkole Podstawowej w Kodrębie otwarte zostało w 2022 roku i mogą z niego swobodnie korzystać lokalni mieszkańcy. W Sali gimnastycznej w szkole w Kodrębie odbywają się, po godzinach zajęć lekcyjnych, zajęcia dla dzieci, młodzieży i dorosłych.

Największym wydarzeniem sportowym odbywającym się na terenie Gminy jest Turniej o Puchar Wójta Gminy w piłce nożnej oraz tenisie stołowym.

Bezpieczeństwo publiczne

Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 14 Ustawy o samorządzie gminnym, utrzymanie porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrona przeciwpożarowa i przeciwpowodziowa należy do zadań własnych gminy.

Na terenie Gminy nie znajduje się żaden posterunek policji. Za bezpieczeństwo w Gminie odpowiada dzielnicowy rewiru Gminy Kodrąb z Posterunku Policji w Kobielach Wielkich, podległego pod Komendę Powiatową Policji w Radomsku. Policjanci przeprowadzili w 2023 roku szkolenie dla seniorów z zakresu bezpieczeństwa. W Kodrębie nie funkcjonuje również straż gminna. Monitoringiem wizyjnym został objęty plac zabaw w centrum Kodrąba, na którym dochodziło do aktów wandalizmu na infrastrukturze rekreacyjnej. Administratorem monitoringu na placu zabaw jest

Urząd Gminy Kodrąb. W Gminie do największej ilości wypadków drogowych dochodzi na drodze krajowej numer 42.

Na obszarze Gminy Kodrąb znajduje się dziesięć jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej. Dwie z nich ujęte zostały w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym (KRSG). Wpis do systemu oznacza, że wskazane jednostki odpowiadają na zgłoszenia nie tylko z terenu Gminy Kodrąb, ale całego powiatu radomszczańskiego. Jednostkami OSP wpisanymi do KRSG z obszaru Gminy są: OSP Kodrąb oraz OSP Smotryszów. Druhowie jednostek OSP w Gminie biorą czynny udział w organizacji: Gminnego Święta Strażaka, dożynek na terenie Gminy, obchodach uroczystości 11 listopada oraz zabezpieczaniu okazjonalnych imprez masowych.

Tab. 21. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Kodrąb

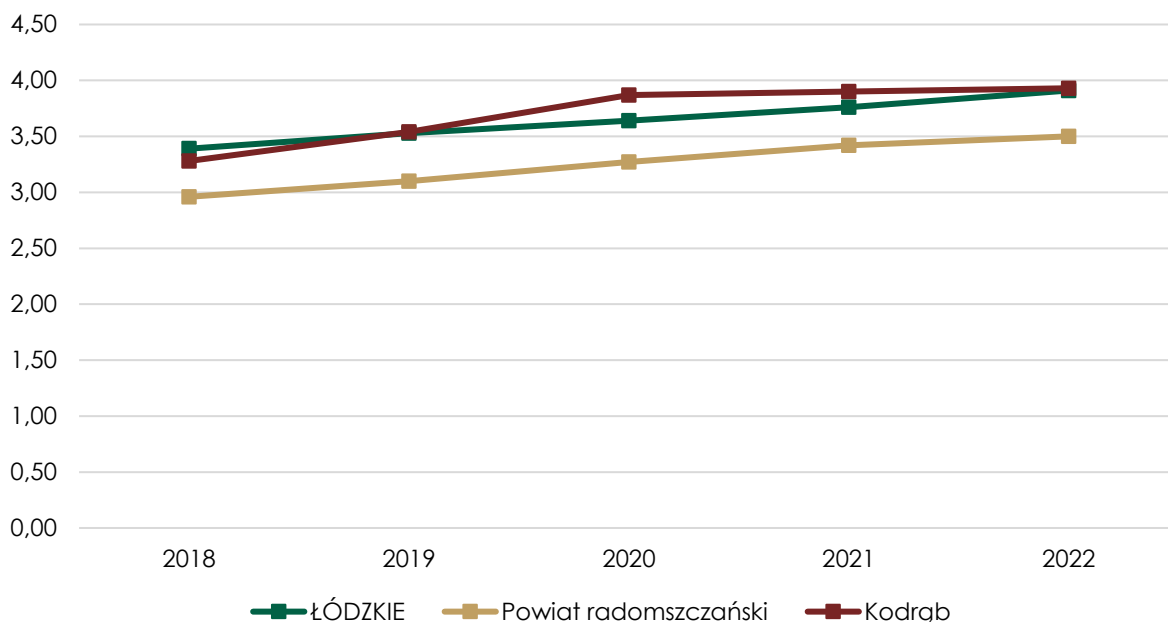
Nazwa jednostki	Lokalizacja	Ujęcie w Krajowym Systemie Ratowniczo-Gaśniczym
OSP Kodrąb	Kodrąb, ul. Niepodległości 11A	TAK
OSP Smotryszów	Smotryszów 13	TAK
OSP Dmenin	Dmenin 116	NIE
OSP Rzejowice	Rzejowice 18A	NIE
OSP Lipowczyce	Lipowczyce 34	NIE
OSP Wola Malowana	Wola Malowana 22B	NIE
OSP Zapolice	Zapolice 63	NIE
OSP Gosławice	Gosławice 11A	NIE
OSP Widawka	Widawka 26	NIE
OSP Konradów	Konradów 31 a	NIE

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Kodrąb

Otoczenie zewnętrzne i wewnętrzne Gminy

Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych działających na terenie gminy świadczy o stopniu zaangażowania mieszkańców w sprawy społeczne. W celu określenia zaangażowania społecznego w Gminie Kodrąb, przeliczono liczbę wskazanych instytucji na tysiąc mieszkańców i porównano, ze średnimi dla powiatu radomszczańskiego i województwa łódzkiego.

W 2018 roku wskaźnik w Gminie osiągnął wartość 3,28. Średnia dla gmin powiatu radomszczańskiego wyniosła w tym czasie 2,96, a dla województwa łódzkiego – 3,39. Kodrąb zatem wyróżniał się pozytywnie na tle pozostałych gmin powiatu oraz utrzymywał poziom zbliżony do średniej wojewódzkiej. W kolejnych latach wartość wskaźnika w Gminie stale rosła, aż w 2022 roku osiągnęła poziom 3,93. Tym samym Gmina pod względem relatywnej liczby instytucji społecznych osiągnęła wyższy poziom niż średnia gmin w powiecie (3,5) i województwie (3,91). Obserwowane zmiany mogą wskazywać na wzrost zainteresowania mieszkańców zaangażowaniem w sprawy pożytku publicznego.

Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb na tle porównywanych jednostek

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Kodrąb przynależy do następujących organizacji:

- Związek Gmin Powiatu Radomszczańskiego,
- Lokalna Grupa Działania „BUD-UJ RAZEM”,
- Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej.

Związek Gmin Powiatu Radomszczańskiego jest organizacją mającą na celu wspólne rozwiązywanie problemów przekraczających kompetencje i możliwości realizacyjne zrzeszonych gmin. Związek podejmuje przedsięwzięcia z zakresu: ochrony środowiska; promocji turystycznej, kulturalnej i gospodarczej gmin zrzeszonych; organizacji szkoleń dla urzędników i samorządowców; prowadzenia spraw związanych z gospodarką wodno-kanalizacyjną; przeciwdziałania powstawaniu zanieczyszczeń oraz odpadów, jako skutków ubocznych rozwoju; działań na rzecz rozwoju rolnictwa; działań z zakresu rozwoju infrastruktury. Od 2018 roku przewodniczącym zarządu Związku jest Wójt Gminy Kodrąb, a Gmina stanowi siedzibę organizacji.

Lokalna Grupa Działania „BUD-UJ RAZEM” stanowi narzędzie aktywizacji społeczności lokalnej na rzecz rozwoju obszarów wiejskich i poprawy jakości życia mieszkańców. Przy wykorzystaniu środków unijnych Grupa prowadzi inwestycje z zakresu: edukacji, kultury, turystyki, poprawy jakości środowiska naturalnego obszarów wiejskich oraz wzrostu jakości życia mieszkańców gmin zrzeszonych. Członkami Grupy, oprócz jednostek samorządu terytorialnego, mogą być również przedsiębiorcy, rolnicy i mieszkańcy zrzeszonych gmin.

Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej jest organizacją, której głównym celem jest reprezentowanie interesów gmin zrzeszonych w relacjach z instytucjami rządu i parlamentu w Komisji Wspólnej Rządu i Samorządu Terytorialnego. Związek skupia się w swoich działaniach na wspieraniu społeczności gmin wiejskich w: rozwoju

demokracji lokalnej, kreowaniu warunków rozwoju społecznego oraz integracji gmin i rozwoju samorządności.

Istotnym elementem krzewienia tradycji lokalnych na obszarach wiejskich są Koła Gospodyń Wiejskich (KGW). Według Krajowego Rejestru Kół Gospodyń Wiejskich terenie Gminy Kodrąb działa osiem Kół:

- KGW Zapoliczanki,
- KGW w Lipowczycach,
- KGW KREATYWNI w Zakrzewie,
- KGW ŚWIĘTOJANKI w Goławicach,
- KGW Kodrąb,
- KGW Smotryszów,
- KGW w Woli Malowanej „Malowanki”,
- KGW Feliksowianki.

KGW z Gminy Kodrąb zaangażowane są w organizowanie lokalnych festynów oraz współpracy z GOK-iem w Kodrąbie z zakresu wspólnego organizowania wydarzeń kulturowych, jak spotkania dla dzieci podczas ferii.

Według danych Portalu Rejestrów Sądowych w Gminie zarejestrowanych jest 19 stowarzyszeń, spośród których największą grupę stanowią jednostki OSP. Oprócz nich w rejestrze występują następujące stowarzyszenia:

- „Sohpia Dzieci Dzieciom”,
- Fundacja „Prom”,
- Koło Wędkarskie w Kodrębie,
- Niezależny Samorządny Związek Zawodowy Pracowników Gminnej Spółdzielni „Samopomoc Chłopska”,
- Samodzielny publiczny zakład opieki zdrowotnej w Kodrębie,
- Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej „Inspiracja”,
- Stowarzyszenie Inicjatyw „Ulisses”,
- Stowarzyszenie kobiet Gminy Kodrąb „Polne Kwiaty”,
- Stowarzyszenie Rozwoju Wsi „Dać Szansę”.

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „Ulisses” jest jedynym stowarzyszeniem, które w 2023 roku podpisało umowę na realizację zadania publicznego w Gminie Kodrąb. Jego głównym celem jest działanie na rzecz rozwoju społeczności lokalnej i ochrony środowiska. W 2023 roku Stowarzyszenie złożyło do Urzędu Gminy ofertę na realizację zadania publicznego pod nazwą „Od legendy do współczesności – Góra Chełmno” – Rodzinny Rajd Rowerowy Kodrąb 2023. Stowarzyszenie oraz władze Gminy podpisały umowę na realizację powyższego zadania publicznego na kwotę 1 800 zł.

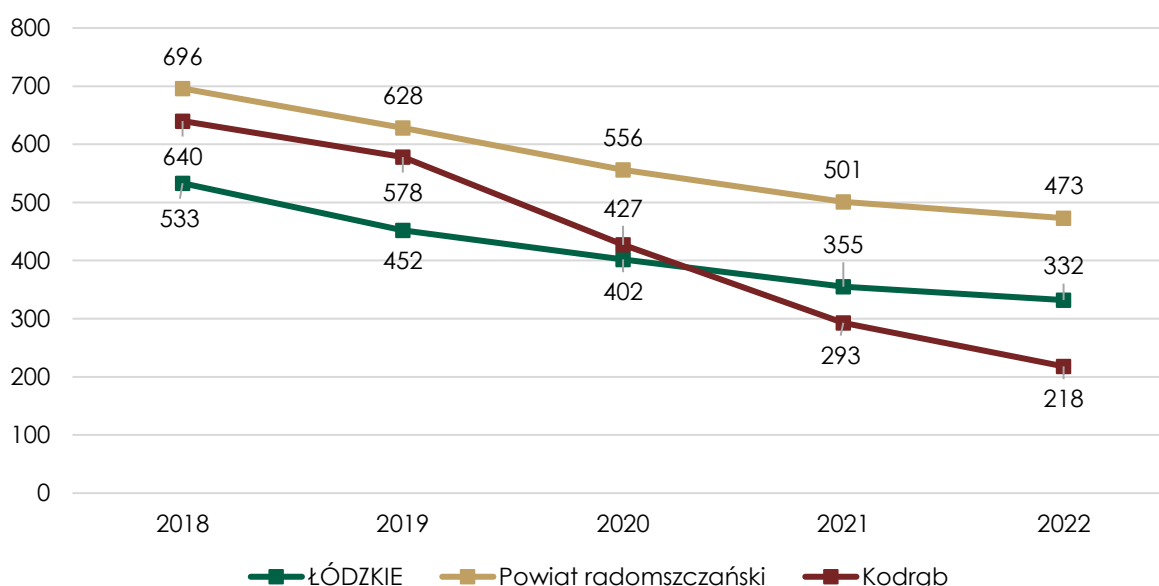
3.3. Opieka zdrowotna i pomoc społeczna

W Gminie znajduje się Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (ZOZ), pod którym działają dwa Gminne Ośrodki Zdrowia: w Kodrębie przy ulicy Niepodległości 25 oraz w Dmeninie przy ulicy Dmenin 139. Według raportu o stanie Gminy, pod koniec

2023 roku w ZOZ w Kodrębie opłacanych było blisko 10 etatów dla personelu medycznego. Najbliższy szpital oddalony jest od centrum Gminy o 16 kilometrów i znajduje się w Radomsku przy ulicy Jagiellońskiej 36. Gmina Kodrąb nie dofinansowuje żadnych nieobowiązkowych szczepień oraz nie prowadzi współpracy z innymi podmiotami w zakresie realizacji programów profilaktycznych.

Organem odpowiedzialnym za świadczenie usług pomocy społecznej w Gminie jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej (GOPS) w Kodrębie, zlokalizowany przy ulicy Niepodległości 7. Do zadań Ośrodka należą: przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej, prowadzenie pracy socjalnej, realizacja zapisów ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o osobach uprawnionych do alimentów, ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawy o karcie dużej rodziny, ustawie o systemie oświaty w zakresie pomocy materialnej, ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej oraz ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Według raportu o stanie Gminy Kodrąb, GOPS w 2023 roku objął pomocą społeczną 78 osób z 59 rodzin. Ośrodek w swojej działalności współpracuje z: Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, policją, szkołami, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy i Gminnym Ośrodkiem Kultury w Kodrębie.

W latach 2018-2022 dostrzegalny jest spadek średniej liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, przeliczony na 10 tysięcy mieszkańców. W 2018 roku w Gminie Kodrąb wartość wskaźnika wyniosła 640. W tym samym czasie jego średnia wartość pośród gmin w powiecie radomszczańskim wyniosła 696, a gmin w województwie łódzkim – 533. W Gminie zatem było w 2018 relatywnie więcej osób korzystających z pomocy społecznej niż średnia w województwie, ale mniej niż średnia w powiecie. W 2022 roku w Gminie wskaźnik osiągnął wartość 218, przy średniej dla gmin w powiecie na poziomie 473, a w województwie – 332.

Ryc. 31. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W latach 2019-2023 w zasobach mieszkalnych należących do Gminy znalazło się: 12 mieszkań komunalnych oraz jedno mieszkanie socjalne. W tym czasie Gmina w swoich zasobach nie posiadała żadnego mieszkania wspomagane ani chronione.

Tab. 22. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Kodrąb w latach 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba mieszkań komunalnych	12	12	12	12	12
Liczba mieszkań socjalnych	1	1	1	1	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kodrąb.

W trakcie pandemii OPS zorganizował program „Wspieraj Seniora”, którego celem było wsparcie osób starszych w robieniu zakupów aby ograniczyć ryzyko zarażenia się. Przez cały okres 2021 roku z programu skorzystały dwie osoby. W 2022 roku OPS opłacił składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowne dla 25 seniorów z terenu Gminy, opiekujących się dziećmi i osobami z niepełnosprawnością w kwocie 72,3 tys. zł. GOK w Kodrąbie w 2023 roku zorganizował spotkanie seniorów oraz policji, którego celem było przekazanie elementarnej wiedzy na temat dbania o bezpieczeństwo osób starszych.

Spis rycin

Ryc. 1. Ocena poszczególnych obszarów według ankietowanych w Gminie Kodrąb	12
Ryc. 2. Priorytety rozwoju Gminy Kodrąb do 2034 roku według ankietowanych	16
Ryc. 3. Główne priorytety rozwoju według ankietowanych	17
Ryc. 5. Uwarunkowania rozwoju Gminy Kodrąb na modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej	40
Ryc. 6. Ustalenia i rekomendacje w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej w Gminie Kodrąb	41
Ryc. 6. Obszar Strategicznej Interwencji w województwie łódzkim	53
Ryc. 7. Położenie Gminy Kodrąb na tle województwa łódzkiego	63
Ryc. 8. Położenie Gminy Kodrąb na tle Gmin sąsiadujących	64
Ryc. 9. Układ transportowy Gminy Kodrąb	65
Ryc. 10. Granice miejskich obszarów funkcjonalnych w województwie łódzkim	67
Ryc. 11. Formy ochrony przyrody na terenie Gminy Kodrąb	71
Ryc. 12. Porównanie podmiotów nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych z rejestru REGON w latach 2018-2022 działających na terenie Gminy Kodrąb	75
Ryc. 13. Liczba podmiotów zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa	76
Ryc. 14. Średnia wynagrodzenia w Polsce, województwie łódzkim oraz powiecie radomszczańskim	77
Ryc. 15. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa	78
Ryc. 16. Struktura użytkowania gruntów gospodarstw rolnych w gminie Kodrąb w 2020 roku	80
Ryc. 17. Struktura zasiewów wybranych upraw w Gminie Kodrąb w 2020 roku	81
Ryc. 18. Udział korzystających z instalacji sieciowych w Gminie Kodrąb w 2022 roku na tle powiatu i województwa	82

Ryc. 19. Dochody ogółem na 1 mieszkańca w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa w latach 2018-2022	86
Ryc. 22. Wykonanie budżetu Gminy Kodrąb w latach 2018-2023	87
Ryc. 21. Struktura dochodów Gminy Kodrąb w latach 2018-2023	88
Ryc. 22. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa	89
Ryc. 23. Kształtowanie się wskaźnika obsługi zadłużenia Gminy Kodrąb na lata 2024-2035	91
Ryc. 24. Gęstość zaludnienia w powiecie radomszczańskim w 2022 roku	93
Ryc. 25. Ruch naturalny w Gminie Kodrąb w latach 2012-2022	95
Ryc. 26. Struktura ludności w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022	98
Ryc. 27. Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w ogóle dzieci w wieku 3-5 lat w Gminie Kodrąb w latach 2017-2021 na tle powiatu i województwa	99
Ryc. 28. Wyniki egzaminu ósmoklasisty w Gminie Kodrąb w latach 2021-2023 na tle powiatu i województwa	102
Ryc. 29. Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty w szkołach w Gminie Kodrąb	102
Ryc. 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb na tle porównywanych jednostek	106
Ryc. 31. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Kodrąb na tle powiatu i województwa	108

Spis tabel

Tab. 1. Oceny poszczególnych podobszarów w Gminie Kodrąb	13
Tab. 2. Analiza SWOT dla Gminy Kodrąb	18
Tab. 6. Prognozowane środki budżetowe w okresie realizacji Strategii	59
Tab. 4. Liczba decyzji o warunkach zabudowy wydanych w latach 2018-2022 w Gminie Kodrąb	69
Tab. 2. Zmiany liczby podmiotów gospodarczych w powiecie radomszczańskim w latach 2018-2022	73
Tab. 6. Podmioty działające na terenie Gminy Kodrąb w 2022 r. według sekcji PKD	74
Tab. 7. Struktura bezrobotnych w powiecie radomszczańskim (stan na koniec 2020 roku)	79
Tab. 8. Gospodarstwa rolne według obszarów użytków rolnych w Gminie Kodrąb i powiecie radomszczańskim	80
Tab. 9. Liczba źródeł ogrzewania budynków według typu nośnika energii	83
Tab. 10. Stan gospodarki odpadami w Gminie Kodrąb w latach 2019-2023	85
Tab. 11. Dochody podatkowe Gminy Kodrąb w latach 2018-2022 (w zł)	88
Tab. 12. Projekty dofinansowane z Funduszy Europejskich w latach 2014-2020	90
Tab. 10. Dofinansowania pozyskanie przez Gminę Kodrąb z Funduszu Polski Ład	90
Tab. 11. Zmiany liczby ludności w powiecie radomszczańskim w latach 2018-2022	94
Tab. 12. Przyrost naturalny i saldo migracji na 1 tys. mieszkańców w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022 na tle powiatu i województwa	96
Tab. 16. Wskaźniki demograficzne dla Gminy Kodrąb w 2018 i 2022 roku na tle innych jednostek	97
Tab. 14. Szkoły podstawowe na terenie Gminy Kodrąb	99
Tab. 18. Stan bazy dydaktycznej w szkołach na terenie Gminy Kodrąb	100

Tab. 19. Liczba uczniów zamieszkujących Gminę Kodrąb uczęszczająca do szkół na terenie Gminy.....	101
Tab. 17. Wydatki w dziale oświata i wychowanie w Gminie Kodrąb w latach 2018-2022	103
Tab. 21. Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie Gminy Kodrąb.....	105
Tab. 22. Liczba mieszkań socjalnych i komunalnych w zasobie Gminy Kodrąb w latach 2019-2023	109

Załącznik 2: Wzór ankiety

ANKIETA

Strategia Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034

Szanowni Państwo,

W związku z podjęciem prac nad przygotowaniem Strategii Rozwoju Gminy Kodrąb na lata 2025-2034 zwracamy się z prośbą o wypełnienie ankiety. Ankieta jest anonimowa.

Dziękujemy Państwu za udział w zbieraniu danych, Państwa opinia i uwagi pomogą zaplanować działania, niezbędne do rozwoju naszej Gminy!

Część I

Proszę o wpisanie znaku X w odpowiednie pola poniższej tabeli. W przyjętej skali 1 oznacza najniższą, natomiast 5 najwyższą ocenę, *nie dotyczy/nie mam zdania* nie jest zaliczane do średniej.

OBSZAR: SPOŁECZEŃSTWO						
Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
aktywność mieszkańców na rzecz Gminy (np. wolontariat, partycypacja, inicjatywy oddolne)?						
skuteczność działania pomocy społecznej?						
dostęp do podstawowej opieki medycznej?						
dostęp do specjalistycznej opieki medycznej?						
możliwości zapewnienia dojazdu do specjalistycznej opieki medycznej poza teren Gminy?						
dostęp do żłobków/klubów malucha?						
jakość opieki żłobkowej?						
wsparcie osób starszych (np. DPS, Klub Seniora)?						
wsparcie osób niesamodzielnych (m.in. opieka wytchnieniowa, usługi opiekuńcze, asystent rodziny)?						
zadowolenie z usług świadczonych przez Urząd Gminy?						
bezpieczeństwo publiczne?						

dostępność budynków administracji publicznej?						
---	--	--	--	--	--	--

OBSZAR: GOSPODARKA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy/ nie mam zdania	1	2	3	4	5
---------------	--------------------------------	---	---	---	---	---

atrakcyjność inwestycyjną?

możliwość uzyskania zatrudnienia?						
możliwości zawodowe dla osób z wyższym wykształceniem?						
warunki prowadzenia i rozwijania działalności gospodarczej?						
funkcjonowanie transportu zbiorowego?						
połączenia komunikacyjne z innymi gminami i miastami?						
dostępność usług (np. poczta, bank, fryzjer, sklepy spożywcze)?						
perspektywy rozwojowe działalności rolniczej?						
konkurencyjność przedsiębiorstw na rynku lokalnym?						

OBSZAR: ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
estetykę (czystość na obszarach publicznych)?						
jakość powietrza?						
oferę w działaniach wspierających ochronę środowiska np. dofinansowania do wymiany źródeł ciepła?						
czystość wód powierzchniowych i terenów przylegających?						
infrastrukturę melioracji szczegółowej (rowy, sieć drenarska, przepusty, itp.)?						
dostępność terenów zieleni (parków skwerów, zieleńców, zadrzewień ulicznych, lasów)?						

czystość terenów zieleni (parków skwerów, zieleni, zadrzewień ulicznych, lasów)?						
świadomość ekologiczną mieszkańców?						
system odbioru odpadów?						
efektywność zagospodarowania przestrzeni (czy tereny są wykorzystywane optymalnie)?						
walory środowiska przyrodniczego?						
rozwój odnawialnych źródeł energii?						

OBSZAR: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
stan dróg?						
małą infrastrukturę drogową (chodniki, oświetlenie, przystanki, itp.)?						
bezpieczeństwo przy głównych drogach w związku z ruchem aut osobowych i ciężarowych?						
dostępność sieci wodociągowej?						
dostępność sieci kanalizacyjnej?						
dostępność sieci gazowej?						
dostęp do szerokopasmowego Internetu?						

OBSZAR: TURYSTYKA I REKREACJA

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
atrakcyjność turystyczną?						
poziom bazy sportowo-rekreacyjnej?						
poziom bazy turystyczno-wypoczynkowej (m.in. szlaki turystyczne, miejsca noclegowe)?						
poziom bazy gastronomicznej?						
wyposażenie placów zabaw i siłowni zewnętrznych?						

system ścieżek rowerowych (połączenia, ciągłość, możliwości traktowania ich jako alternatywę dla transportu samochodowego)?						
jakość istniejących ścieżek pieszo-rowerowych?						
oferę spędzania wolnego czasu dla dzieci?						
oferę spędzania wolnego czasu dla młodzieży?						
oferę spędzania wolnego czasu dla dorosłych?						
oferę spędzania wolnego czasu dla seniorów?						
działania promocyjne władz, mające na celu pozyskanie potencjalnych turystów?						

OBSZAR: EDUKACJA I KULTURY

Jak oceniasz:	Nie dotyczy / nie mam zdania	1	2	3	4	5
dostęp do edukacji przedszkolnej?						
jakość edukacji przedszkolnej?						
jakość infrastruktury przedszkolnej?						
dostęp do edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość edukacji w szkołach podstawowych?						
jakość infrastruktury w szkołach podstawowych (sale lekcyjne, sale sportowe, wyposażenie pracowni szkolnych, szatnie, inne)?						
dostęp do edukacji w szkołach ponadpodstawowych (dojazd)?						
wsparcie dla uczniów zdolnych w szkołach?						
wsparcie dla uczniów z trudnościami w nauce w szkołach?						
dodatkową ofertę (kółka zainteresowań, klasy sportowe, dodatkowe zajęcia itp.) w szkołach?						
organizację dowozu dzieci do szkół?						
jakość i różnorodność wydarzeń kulturalno-rozrywkowych?						
dostęp do obiektów kulturalnych? (godziny i dni otwarcia, itp.)?						

działalność domu kultury i biblioteki?						
działalność świetlic wiejskich?						

Część II:

1. Proszę o zaznaczenie 5 aspektów, które są najistotniejsze do poprawy w Gminie w ciągu najbliższych lat:

- ☐ poprawa infrastruktury drogowej (chodników, dróg)
- ☐ poprawa funkcjonowania transportu zbiorowego / zapewnienie transportu zbiorowego
- ☐ rozbudowa ciągów pieszo-rowerowych
- ☐ rozbudowa oświetlenia ulicznego
- ☐ rozwój infrastruktury rekreacyjno-sportowej
- ☐ rozwój infrastruktury kulturalnej
- ☐ rozwój terenów zieleni (parki, skwery, zieleńce, zadrzewienia uliczne)
- ☐ renowacja zabytków
- ☐ poprawa jakości obsługi mieszkańców i komunikacji z mieszkańcami
- ☐ budowa i modernizacja sieci wodociągowej
- ☐ budowa sieci kanalizacji sanitarnej oraz przydomowych oczyszczalni ścieków
- ☐ rozwój sieci gazowej
- ☐ budowa i modernizacja świetlic wiejskich
- ☐ rozwój przedsiębiorczości - ułatwienie zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej (w tym: ulgi)
- ☐ rozwój rolnictwa, w tym nowoczesnych gospodarstw rolnych i przemysłu przetwórczego
- ☐ poprawa poziomu czystości wód powierzchniowych i podziemnych
- ☐ poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- ☐ zwiększenie dostępu do Internetu
- ☐ wsparcie dla budowy instalacji pozyskujących energię odnawialną ze słońca, wiatru, biomasy
- ☐ zwiększenie/stworzenie miejsc opieki nad dziećmi do lat 3
- ☐ stworzenie miejsc opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi
- ☐ poprawa dostępu do usług medycznych
- ☐ zmniejszenie bezrobocia
- ☐ zwiększenie działań promocyjnych Gminy
- ☐ inwestycje w rozwój turystyki

- ☐ podniesienie poziomu nauczania w szkołach podstawowych
- ☐ zwiększenie dostępności przedszkoli
- ☐ zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży
- ☐ poprawa bezpieczeństwa publicznego
- ☐ rozwój oferty kulturalnej i sportowej (impres, wydarzeń sportowych)
- ☐ aktywizacja osób starszych
- ☐ inne (jakie?)

Część III:

1. Proszę wymienić kluczowe elementy, z których Gmina może być dumna (maksymalnie 3):

2. Proszę podać, co mogłoby stać się wizytówką Gminy?

3. Proszę uporządkować (według ważności) poszczególne profile rozwoju, na których Gmina według Państwa powinna się skupić do 2030 roku. 1 – najważniejsza, 5 – najmniej ważna.

Gmina turystyczna	
Gmina produkcyjno-przemysłowa	
Gmina rolnicza	

Gmina prospołeczna**Gmina mieszkaniowa****Metryczka****Płeć:**

- ☐ kobieta
- ☐ mężczyzna

Wiek:

- ☐ poniżej 18 lat
- ☐ 18-25 lat
- ☐ 26-35 lat
- ☐ 36-45 lat
- ☐ 46-55 lat
- ☐ 56-65 lat
- ☐ powyżej 65 lat

Zatrudnienie:

- ☐ uczeń/student
- ☐ rolnik
- ☐ przedsiębiorca
- ☐ osoba pracująca
- ☐ bezrobotna
- ☐ emeryt / rencista
- ☐ inne (jakie?)

Zamieszkanie:

- ☐ jestem mieszkańcem Gminy
- ☐ nie jestem mieszkańcem Gminy

Załącznik 3: Tabela ewaluacyjna

CEL OPERACYJNY	KIERUNKI DZIAŁAŃ	Jednostka odpowiedzialna	Planowany termin wykonania	Faktyczny termin wykonania	Realizacja (TAK / NIE)
1.1. Rozwinięta infrastruktura	Poprawa jakości i dostępu do infrastruktury drogowej wraz z infrastrukturą przydrożną, w tym m.in. chodników, poboczy, przejść dla pieszych, oświetlenia energooszczędnego,				
	Współpraca z Powiatowym, Wojewódzkim oraz Krajowym Zarządem Dróg w zakresie budowy modernizacji i remontów dróg wyższego rzędu,				
	Zwiększenie dostępu do sieci kanalizacyjnej oraz remont istniejącej,				
	Modernizacja infrastruktury wodociągowej, w tym stacji uzdatniania wody i oczyszczalni ścieków,				
	Zwiększenie dostępu oraz modernizacja sieci gazowej,				
	Poprawa dostępności cyfrowej poprzez rozbudowę szerokopasmowego Internetu				
1.2. Adaptacja do zmian klimatu i poprawa jakości środowiska naturalnego	Rozwój odnawialnych źródeł energii poprzez promowanie wykorzystania OZE wśród mieszkańców i zapewnienie terenów pod ich lokalizację w dokumentach planistycznych,				
	Wsparcie wymiany źródeł ciepła oraz realizacja programów ekologicznych i pomoc w usuwaniu azbestu,				
	Edukacja ekologiczna oraz organizowanie akcji i działań podnoszących świadomość ekologiczną mieszkańców,				
	Ochrona obszarów chronionych poprzez zachowanie terenów o szczególnych walorach środowiskowych.				
	Zapewnienie mieszkańcom wiedzy na temat segregacji odpadów,				
	Rozwój systemu segregacji odpadów – poprawa poziomów segregacji i recyklingu oraz likwidacja dzikich wysypisk,				
	Retencjonowanie wód opadowych – rozwój błękitno-zielonej infrastruktury i promowanie takich rozwiązań wśród mieszkańców,				
	Wsparcie bioróżnorodności i ochrona ekosystemów, zwłaszcza na terenach zurbanizowanych,				
	Ochrona wód przed zanieczyszczeniami pochodzącymi ze źródeł rolniczych, poprzez wdrożenie i przestrzeganie zasad Dobrej Praktyki Rolniczej, np. nawożenie, składowanie nawozów i kiszzonek w pobliżu cieków,				
	Prawidłowe użytkowanie rolnicze gleb, prowadzenie prac przeciwoerozyjnych, tworzenie stref buforowych wzdłuż cieków, ochronę i odtwarzanie oczek wodnych i mokradł, retencjonowanie wody w już istniejących zbiornikach rowach oraz zachęcanie do wykonywania nowych zbiorników wodnych.				
1.3. Atrakcyjna, dostępna i bezpieczna przestrzeń	Przyjęcie Planu Ogólnego dla Gminy Kodrąb stanowiącego podstawę pod zagospodarowanie przestrzeni,				
	Zwiększenie pokrycia obszaru Gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego,				
	Przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową oraz inwestycyjną				
	Tworzenie warunków do rozwoju sieci transportu publicznego wewnątrz Gminy oraz na zewnątrz, w tym				

	współpraca z podmiotami zewnętrznymi w tym zakresie,				
	Zwiększenie dostępności wszystkich obiektów i miejsc użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnościami i osób starszych poprzez usuwanie barier architektonicznych,				
	Poprawa stanu technicznego budynków przestrzeni publicznej,				
	Doposażenie Ochotniczych Straży Pożarnych.				
2.1. Przyjazne warunki do rozwoju przedsiębiorczości	Wyznaczenie oraz uzbrojenie terenów inwestycyjnych; aktywne działania na rzecz pozyskania atrakcyjnych inwestorów,				
	Wspieranie mieszkańców w zakładaniu nowych działalności gospodarczych na terenie Gminy oraz organizacja kursów i szkoleń podnoszących kompetencje zawodowe mieszkańców,				
	Nawiązanie współpracy z instytucjami otoczenia biznesu na rzecz rozwoju przedsiębiorczości,				
	Aktywizacja bezrobotnych poprzez współpracę z PUP,				
	Opracowanie systemu doradztwa zawodowego dla ludzi młodych na temat dostępnych ścieżek kariery na podstawie badań lokalnego rynku pracy,				
	Stworzenie zachęt do prowadzenia działalności gospodarczej, m.in. wprowadzenie zwolnień podatkowych,				
	Kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej;				
	Wspieranie wysoko efektywnego i nowoczesnego (ekologicznego) rolnictwa,				
	Szkolenia dla rolników z zakresu nowoczesnego i ekologicznego rolnictwa i ich promocja,				
	Wsparcie inicjatyw zmierzających do utworzenia gospodarstw agroturystycznych i turystycznych.				
2.2. Promocja oparta na walorach przyrodniczych i kulturowych	Rozwijanie infrastruktury turystycznej na istniejących już strefach rekreacyjno-wypoczynkowych,				
	Budowa ścieżek rowerowych,				
	Stworzenie ścieżek turystycznych oraz szlaków rowerowych na terenie Gminy,				
	Wykorzystanie potencjału zbiornika wodnego poprzez tworzenie stref rekreacji i integracji mieszkańców,				
	Promocja Stadniny Koni Huculskich w m. Antoniów,				
	Wsparcie przy rozwoju bazy gastronomicznej,				
	Stworzenie infrastruktury turystycznej promującej lokalne dziedzictwo kulturowe tj. np. tablice informacyjne przy zabytkach, ścieżki lokalne z historycznym opisem danej miejscowości itd.,				
	Zachowanie obiektów zabytkowych, zwiększenie ich rozpoznawalności oraz zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami,				
	Działania mające na celu renowację zabytków,				
	Opracowanie aplikacji oraz strony internetowej z informacjami o turystyce, możliwościach wypoczynku, czy turystycznych ciekawostkach.				
2.3. Współpraca w Gminie Kodrąb	Wspieranie organizacji pozarządowych, w tym Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych i innych podmiotów aktywnych społecznie,				
	Poprawa i wzmocnienie współpracy pomiędzy organizacjami pożytku publicznego a samorządem skutująca obopólnymi korzyściami,				

	Współpraca z okolicznymi gminami w zakresie rozwoju gospodarczego i turystycznego,				
	Wspieranie inicjatyw oddolnych lokalnej społeczności				
	Upowszechnianie i wspieranie form wolontariatu i rozwój inicjatyw mających na celu budowanie świadomego i aktywnego społeczeństwa,				
	Rozwój współpracy pomiędzy poszczególnymi instytucjami i stowarzyszeniami oraz tworzenie wspólnej oferty usługowej oraz kulturalno-sportowej.				
3.1. Aktywni mieszkańcy włączeni w życie społeczne	Wspieranie rozwoju i integracji osób starszych poprzez organizację Klubów Seniora, Uniwersytetu Trzeciego Wieku, itp.,				
	Wspieranie rozwoju usług reintegracji zawodowej i społecznej,				
	Animacja i dążenie do wspólnego działania społeczności lokalnej,				
	Zwiększenie dostępności mieszkań komunalnych, socjalnych i chronionych,				
	Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.				
3.2. Wysoka jakość dostarczania usług zdrowotnych oraz społecznych	Utworzenie miejsca opieki nad dziećmi do lat 3,				
	Rozszerzenie zakresu usług opiekuńczych i asystenckich dla mieszkańców poprzez uruchomienie m.in. domów sąsiedzkich, asystentów osoby niepełnosprawnej, asystentów osobistych osoby niepełnosprawnej, usługi typu „taksówka dla seniora”, „taksówka dla osoby z niepełnosprawnością”				
	Zwiększenie dostępu do opieki specjalistycznej, w szczególności usług rehabilitacyjnych,				
	Rozwój infrastruktury związanej z usługami społecznymi,				
	Wsparcie i realizacja zadań związanych z ochroną zdrowia - programy zdrowotne i profilaktyczne realizowane we współpracy i samodzielnie przez Gminę,				
	Zwiększanie świadomości mieszkańców w zakresie walki z uzależnieniami i promocja zdrowia, w tym aktywnego trybu życia,				
	Zapewnienie dostępności cyfrowej oraz informacyjnej placówek publicznych m.in. poprzez dostosowanie stron internetowych, mediów społecznościowych, aplikacji, odtwarzaczy multimedialnych do osób ze szczególnymi potrzebami.				
	Rozwój i modernizacja obiektów szkolnych, przedszkolnych i żłobkowych oraz bazy dydaktycznej, w tym przystosowanej do prowadzenia zajęć specjalistycznych i opieki psychologiczno-pedagogicznej,				
3.3. Równy dostęp do edukacji i usług opiekuńczych dla dzieci i młodzieży	Zwiększenie zakresu godzin funkcjonowania przedszkola,				
	Wprowadzanie innowacyjnych metod nauczania w placówkach edukacyjnych na terenie Gminy podnoszących ich konkurencyjność i jakość nauczania,				
	Wsparcie rozwoju kompetencji nauczycieli m.in. poprzez kursy, szkolenia, itp.,				
	Wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz szczególnie uzdolnionych uwzględniające indywidualne podejście do ucznia,				
	Zapewnienie równego dostępu i efektywnego nauczania języków obcych ,				
	Wspieranie aktywności fizycznej dzieci i młodzieży i ich wiedzy na temat zdrowego trybu życia.				
3.4. Oferta kulturalno-sportowa odpowiadająca na potrzeby wszystkich	Wsparcie działalności świetlic wiejskich i wykorzystywanie ich jako centrów aktywności lokalnej,				
	Wzbogacenie oferty Gminnego Ośrodka Kultury w Kodrębie oraz Biblioteki Publicznej o animatorów z różnych dziedzin rozrywki i zapewnienie dla nich niezbędnego zaplecza ,				

grup społecz- nych	Stworzenie miejsca spotkań oraz oferty zajęć dodatkowych dla młodzieży,				
	Udostępnianie miejsca spotkań dla różnych grup społecznych,				
	Doposażenie i modernizacja bazy kulturalnej i sportowej,				
	Tworzenie projektów i przedsięwzięć umożliwiających rozwój sportów w oparciu o zasoby i infrastrukturę Gminy.				